

Fotografie de NAGY ZOLTÁN ■

Activistul
de partid

Revin asupra unei teme care mă preocupă de mai mult timp, căreia i-am închinat o carte întreagă — **Fiul secetei** — a cărei apariție o aștept cu îndreptățită nerăbdare, date fiind amănările și răstălmăcirile care au încercuit-o, absolut nejustificate. Fac lucrul acesta dinadins, o mărturisesc fără nici un ocol. Îi fac deoarece am constatat, de nenumărate ori, nu o singură dată, că în această problemă, a felului cum este prezentat activistul de partid în literatură, au stăruit și stăuie foarte multe prejudecăți, foarte multe fixități dogmatice, dogmatismul fiind părintele tuturor inchișturilor, fiind, în practica de zi cu zi, tărnuț cu care se înfrățesc, printr-o contopire firească, incompetența și prostia. Fiindcă despre așa ceva este vorba, în ultima analiză. E vorba, de fapt, de ridicarea la rang de generalitate a cunoașterii proprii, a profilului propriu. E vorba de considerarea literaturii ca un fel de forum, în care sînt sau trebuie să fie reprezentate toate categoriile sociale, toate profesiile, felul cum sînt sau cum trebuie să fie ele reprezentate depinzînd de importanța pe care o au sau nu o au în viața socială și politică a țării, categoriile de bază (sau importante) cerînd, bineînțeles, o prezentare cit mai luminoasă, „negativă” neputînd să fie decît elementele chiaburești și burghezo-capitaliste, în spatele cărora puteau fi puse cele mai mari cocoșe. Nerespectarea acestor „cerințe” ducea de regulă (și mai duce și acum, din păcate) la proteste mai mult decît vehemente: Nu așa sîntem noi, oțelarii!... Nu așa sîntem noi, profesorii!... Nu așa sîntem noi, medicii!... Altfel arătam noi, țărani! Indiferent ce și cit și-a propus să spună scriitorul prin nuvela sau prin romanul său, sau prin piesa de teatru, care deveneau (și devin), în asemenea cazuri, simple panouri în care se dă cu pietre.

Aceasta este prejudecata cea mai frecventă și mai persistentă, care se transformă cel mai adesea, mai ales în legătură cu felul cum este prezentat în literatură activistul de partid, în obiectele cu „caracter ideologic”, devine acuzație politică foarte gravă, suindu-se uneori pe culmile vehemenței, de unde îl arată cu degetul pe „vinovat”, pe scriitorul care a scris o carte despre ziua de astăzi a țării, despre problemele pe care și le-au pus și

(Continuare în pagina 18)

ION LĂNCRĂNȚAN ■

Spune-mi cum muncești,
să-ți spun cine eștiCONGRESUL
AL XII-LEA
AL P. C. R.

Ca act fundamental al vieților noastre, munca ne exprimă, vorbește despre noi astfel încît, într-o anumite privință, s-ar putea spune că este suficient să știi despre un om cum muncește ca să știi ce fel de om este. E un lucru de la sine înțeles că muncii fiecăruia i se dă perspectiva muncii unei colectivități, a unui popor care-și construiește deliberat,

prin voința lui, cea mai dreaptă societate. Or, dacă la nivel de țară și de politică de stat ne știm și avem bine clarificate rosturile muncii noastre în tendința generală a poporului român, constructor al socialismului, către progres, dacă parcurgem — etapă după etapă — izbindirea binelui pe pămîntul românesc, iar apropiatul Congres al partidului este, în istoria cea mare a țării, clipa cînd țara întreagă hotărăște asupra binelui său, se înțelege că — prin simplul fapt de a fi a tuturor — întrebarea „Aici, acum, ce bine pot face?” nu încează de-a aparține fiecăruia.

Că binele acesta poate însemna putere de efort, sacrificiu uneori, inteligență întotdeauna, răbdare fără sfîrșit iar, după reușită, o bucurie fără egal, vom arăta în cele ce urmează.

(Continuare în pagina 7)

DUMITRU ELIADE ■

Scornicești — 400

În prezența celui mai iubit fiu al său, Scornicești, satul de lângă Olt — acest riu-magistral al existenței noastre, care străbate inima geografică a României și inima istoriei românilor — a celebrat, în aceste zile, patru veacuri de atestare documentară.

Scornicești, acest sat de oameni străvechi și teferi, spiță mîndră a oamenilor din Cîmpia Română, acest sat vegheat de o stea a harului, de o stea a fertilității, acest sat, ca toate satele de cîmpie, cu mulți copii, acest loc în care, într-o casă cu zece băieți și fete, s-a născut președintele României, este un sat pentru istorie, este un nume pentru eternitate. Pe harta spirituală a României, el poartă numele tovarășului Nicolae Ceaușescu.

Sat străvechi, cu rădăcini ce se pierd în timp, dedesubtul veacurilor atestate în documente, sat în care, ca-n pretutindenea satelor noastre, într-o vreme cînd toată țara era un mare sat, poetul putea crede că s-a născut veșnicia. Sat care, de-a lungul veacurilor, a secretat veșnicie, eternitate, perenitate, dar afirmînd, spun istoricii, asemeni tuturor satelor noastre, feluri distincte, proprii, de a vieții și conștientului, de a supraviețuirii și dăinuirii, modalități dinamice de exprimare, prin grai și cîntec, prin trudă și luptă, sat care, ca atîtea altele, a

(Continuare în paginile 2—3)

ILIE OLTEANU ■

Ceasul porumbului,
„greul pămîntului”...

La Dobrunu, pe un pămînt de dealuri și văi de coaste și rîpi, „zonă puternic colinară”, cum zic agronomii, ciorchine de soluri (vreo paisprezece !), în care intră de toate, argile, nisipuri, podzol, brun roșcat de pădure, material eterogen ca într-o pulpă de fructe de diferite culori, dar un material sărac în seve, porumbul, în toamna asta, e mai frumos ca niciodată. Ing. Florin Demetrescu, directorul S.M.A., crede că de pe raza consiliului agroindustrial pe care îl patronează (adică de pe un pămînt ce se desfășoară, în lung, pe vreo 58—60 de kilometri, în lat pe 5—6, cuprinzînd șapte C.A.P.-uri, cuprinzînd, cum spuneam, soluri de toată

mîna, dar nici unul de prima mîna) se vor culege peste 4000 kg de boabe la hectar.

De cînd se știu cei ai locului, porumbul s-a cules manual. Acum, pentru prima oară, pe un teren de 400 de hectare (dintr-un total de 4500), el se culege cu combinele.

E dimineață, devreme, e ceasul 5, zorile, peste dealuri, abia palpită, ca un fum dintr-o iască veche, aproape stinsă, amestecat cu fum de nori și cu fum de ierburi, e frig, la munte a nins, aerul fumegos are eferescența izvoarelor reci

(Continuare în pag. 6)

ILIE PURCARU ■

Și totuși,
nu uitați morala...

În jurul mesei ne așezaserăm vreo zece-doisprezece oameni maturi. Jumătate eram foști colegi în anii adolescenței, cealaltă jumătate era reprezentată de nevestele noastre, dintre care majoritatea se vedeau pentru prima dată, căci viața — ca viața! — făcuse să fie aceasta una din rarele întîlniri pe care ni le-am putut permite după trecerea, cu aproape un sfert de veac în urmă, a bacalaureatului. Alte școli ne chemaseră în diferite orașe, iar munca ne dispuseră într-un evantai și mai larg, în toate colțurile țării. Apoi urmaseră „problemele” — munca, treburile, casele, căsătoriile, copiii, sarcinile de fiecare zi —, toate acele „detalii” care se cheamă, de asemenea, viață.

(Continuare în pag. 24)

EUGEN FLORESCU ■

Familia nu e numai
un contract sentimental

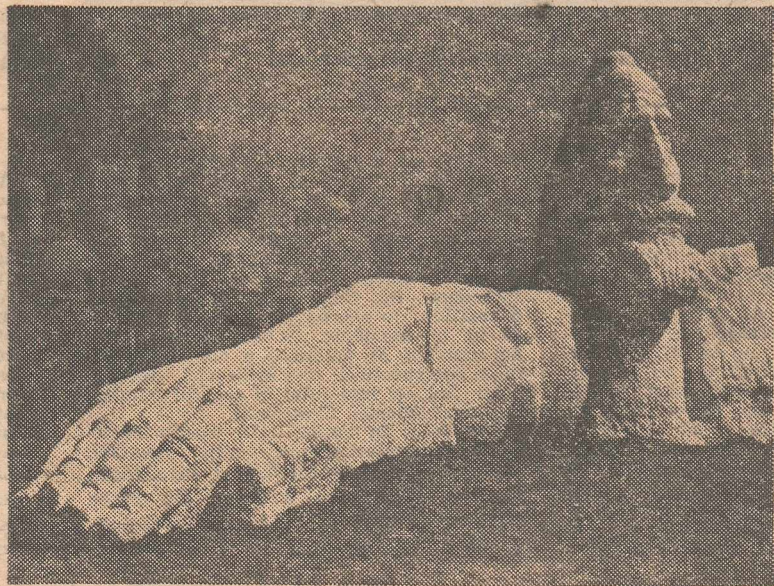
— Tovarășă Ana, sper că nu vă luați teama drept realitate... Și nu mai fiți atît de panicată! Chiar ați fost condamnată la un an închisoare pentru mărturie mincinoasă?

— Un an cu suspendarea pedepsei... Dar asta înseamnă să fiu pusă în discuția colegilor, sancționată, retrogradată... N-am spus decît ce-am văzut.

— Fraza asta de la urmă să n-o mai spuneți. Miroase de la o poștă a povată de avocat... Probabil că ceea ce pretindeți dumneavoastră că ați văzut nu prea se potrivea cu realitatea.

(Continuare în pag. 15)

NICOLAE CRISTACHE ■

RADU AFTENE : Burebista

MĂGURA
BUZĂULUI,
OPERĂ
DESCHISĂ

Ilustrăm acest număr cu lucrări din minunata tabără de sculptură care este Măgura Buzăului
Fotografii de A. CARTOJAN ■

România

Din marmuri, slove de-aur i-aduc laude ;
inima mea, copacii toți sînt scut
gloriei sale, numelui, istoriei
acestei țări în care m-am născut.

Îi stau de veghe riuri de argint,
pădurile de brad cu brațe verzi
și fata harnică în zori cîntînd,
și foșnetul din munți și din livezi.

Iar eu îi murmur cîntecul deplin
în orice loc din lume m-aș afla ;
sînt călătoru-al cărui drum senin,
din ea pornind, se-ntoarce către ea.

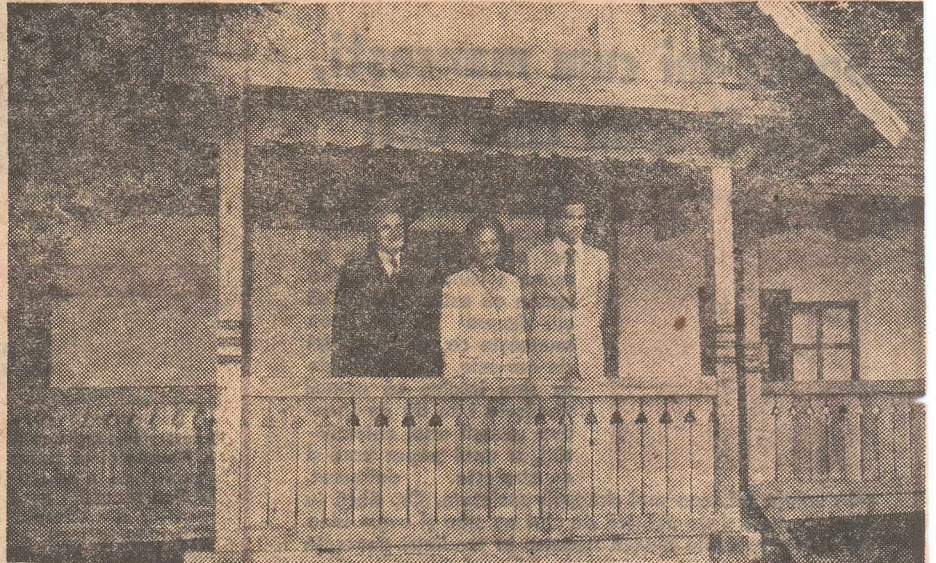
Și fie iarnă, primăvară, vară —
în verde crud, sau sus pe albe creste —
iubirea mea, de-a pururea veghează
acest cuprins ce patrie îmi este !

LASZLOFFY ALADÁR ■
În românește de DIM. RACHICI ■

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, a făcut o vizită în comuna Scornicești, cu prilejul împlinirii a 400 de ani de atestare documentară a localității

Președintele țării este primit cu piine și sare, după datina străbună, în comuna natală

În pridvorul casei părintești

Pătruns definitiv în conștiința națiunii noastre ca loc de naștere a președintelui țării, a secretarului general al Partidului Comunist Român, și cunoscut totodată ca veche vatră de viață și de istorie, Scornicești, sat așezat pe șoseaua ce leagă Argeșul de Olt, și-a sărbătorit simbăta, 22 septembrie a.c., împlinirea a 400 de ani de la prima atestare documentară. Festivitățile prilejuite de această aniversare au dobândit o încărcătură emoțională deosebită prin participarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, la bucuria sărbătorească a localnicilor, a celor ce poartă în trup și singele lor însăși durata ființei românești, oameni harnici, drepti și cinștiți, care trăiesc astăzi triumful muncii lor libere, asemeni tuturor celor de pe cuprinsul României socialiste, pe bună dreptate mândri de rezultatul de până acum al ostenețelor lor dar ambițioși și încrezători, totodată, în perspectiva de progres, de bunăstare și fericire asigurată de cea mai înfloritoare și plină de izbânzi epocă din istoria țării.

Intimpinat, pe meleagurile natale, cu fierbinte dragoste și recunoștință, pentru că de numele său — cum stă înscris în cugetul întregii națiuni române — se leagă rodnicia fără precedent a anilor din urmă, etapa în care România parcurge metodic, sistematic, programatic drumul dezvoltării multilaterale, așa cum pretutindeni în mijlocul colectivelor de oameni ai muncii tovarășul Nicolae Ceaușescu este înconjurat de stîmă și prețuirea tuturor, locuitorii celor 14 așezări ce compun astăzi comuna Scornicești au salutat prezenta oaspeților dragi cu boată căldura sufletelor lor, cu bucuria de a-l revedea aproape, în vatra părinților săi, pe marele bărbat de stat, cu mindria aparte, lesne de înțeles, de a fi consăteni cu cel mai iubit fiu al țării, cu cel care conduce astăzi destinele națiunii noastre, cu marele patriot care s-a ridicat dintre ei ca strălucit reprezentant al acestui popor harnic, viteaz, demn și încrezător în destinele sale.

După ceremonia primirii, tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu au fost invitați să viziteze câteva dintre cele mai importante unități agricole și industriale care marchează procesul accelerat de urbanizare a comunei Scornicești. Un prim popas a fost făcut la Complexul avicol, unitate ridicată în anul 1969, unde gazdele au înfățișat modul în care au fost adoptate procedee dintre cele mai moderne de creștere a păsărilor pentru carne și ouă, procedee ce

au permis o dublare și chiar o triplare a producției avicole. Secretarul general al partidului a arătat, cu acest prilej, că este necesar să fie folosite toate posibilitățile care mai există pentru creșterea în continuare a producției pe actualele capacități, fapt care se va reflecta în mod pozitiv asupra veniturilor cooperatorilor.

A fost vizitat, în continuare, complexul de sere creat pentru a asigura pieței cantități suplimentare de legume și zarza-

vaturi, complex întins pe o suprafață de 16 hectare și adăugind anual circa 14 milioane de lei la zestrea obștească a comunei. Vizita în sectorul agricol al cooperativei agricole de producție din Scornicești a inclus, de asemenea, o trecere în revistă a rezultatelor obținute la principalele două culturi locale, în creșterea griului și a porumbului, precum și analizarea căilor de sporire a producției acestora. Deși dispun de pământuri de categoria a patra de fertilitate, localnicii au reușit să le sporească rodnicia și să obțină 5 000—6 000 kilograme griu și 10 000—12 000 kilograme de porumb la hectar, de o reală importanță în obținerea acestor succese dovedindu-se organizarea unor loturi de cercetare care au permis stabilirea celor mai buni hibrizi pentru condițiile pedoclimatice de aici precum și experimentarea și alegerea celor mai adecvate tehnologii de lucru. Aprecind aceste rezultate și indicând cooperativelor și specialiștilor să se preocupe în continuare de creșterea eficienței producțiilor, tovarășul Nicolae Ceaușescu a indicat, în același timp, ca ei să împărtășească din această experiență și celorlalte cooperative agricole din cadrul consiliului unic agroindustrial, astfel încât și celelalte cooperative să fie ridicate la nivelul atins de către unitatea din Scornicești.

Au fost vizitate apoi complexul industrial local și două unități industriale de importanță republicană. La întreprinderea de producție și prestări, de exemplu, în cadrul atelierelor sale artisanale, se realizează o gamă largă de produse meșteșugărești. Se produc aici minunate ii, fuste, basmale, bluze, fețe de masă, covoare olteneste, stufe, dar și — în alte ateliere — reperi pentru industria de automobile și tractoare, vădind că în ultimii ani industria a devenit o prezență activă în viața economică a localității.

Aprecieri pentru bunele rezultate în cultura porumbului

Scornicești — 400

(Urmare din pag. 1)

odărlit, prin timp, bărbăție și vitejie, dîndu-și obolul de cutezantă și sînge, de vis și faptă, la evenimentele deschizătoare de epoci, la bătăliile Viteazului și ale Pandurului, la 1848, 1877, 1907, înfruntînd deci, consecutiv, timpul, pînă azi, în această clipă istorică în care un fiu al acestui pămînt este președintele țării.

Sat cu vestigiile străbune, sat cu întemeieri ale noului de o mare forță, sat care, prin toate datele lui, ne legitimează și înapoi, spre obîrșii, și înainte, spre viitor. Sat care, astăzi, se îndreaptă spre viitor,

pregătindu-se, ca atîtea altele, să devină oraș. Sat a cărui carte de istorie, ca și de contemporană civilizație, este masivă, grea, saturată de fapte, cristalizările care vor veni dînd filelor ei o țârie de rocă. Dintr-o astfel de rocă se clădește nu numai o așezare mindră, ci și o spiritualitate.

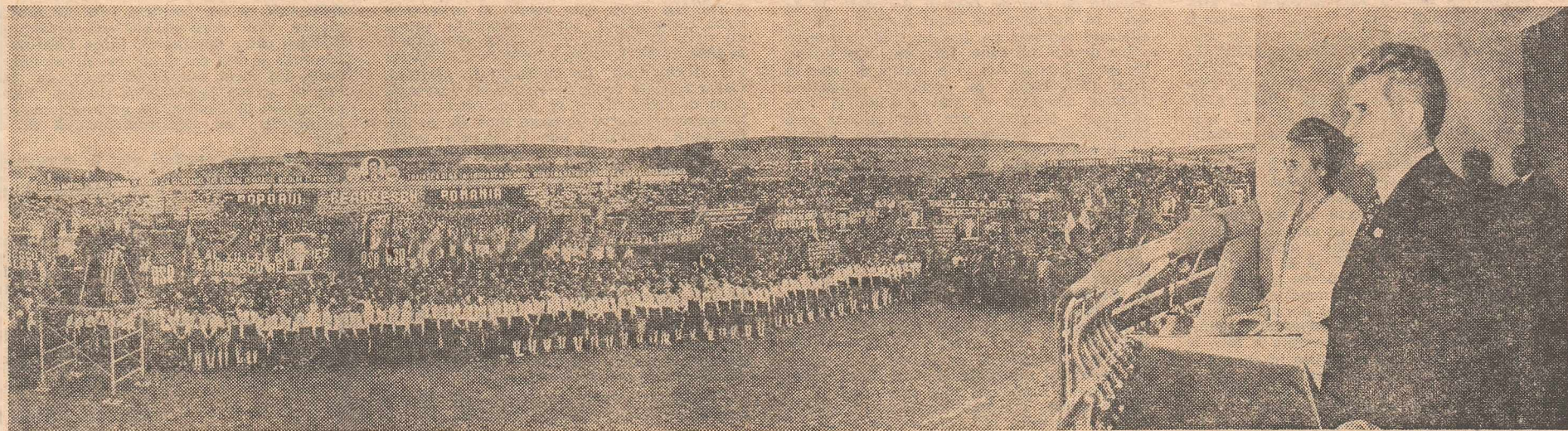
Am străbătut, poposind aici în aceste zile jubiliare, strălucite de prezența președintelui României, un sat modern, cu mari complexe agroindustriale, cu edificii social-culturale de cea mai nouă ținută arhitectonică, ridicate de cei ai locului, prin munca lor. Sat care, ca să ajungă la înfățișarea-i de azi, așa cum ne-au arătat-o fotografiile din ziare și peliculele TV, a trudit din greu, s-a luptat, ca toate așezările de plugari ale acestui țări, cu o grea mîstenire a sărăciei, urcînd, cu această povară în spate, muntele vremii,

nevoindu-se a smulge din calea plugului toți bolovanii, pînă la culmea pe care — acum — se află. A ajuns la această culme, de pe care privește spre viitor, prin trudă aspră și printr-o nezdruccinată credință. Prin credință în cuvîntul partidului, în calea strălucită de el, prin încredere în cuvîntul pe care, în epoci dramatice, de acerbă luptă cu greutățile, ca și în momente de pisc, de înaintare, de cucerire, de angajare a noi și îndrăznețe perspective, l-a adus aici, deseori, chiar fiul cel mai iubit al acestui pămînt, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

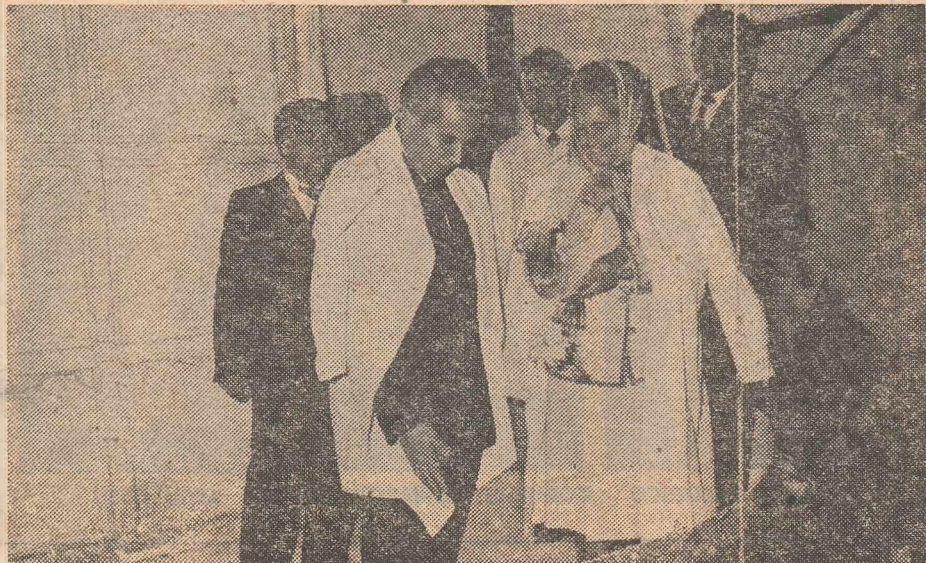
Am trăit, în aceste zile, marea bucurie a oamenilor locului pentru prezența, din nou, în mijlocul lor, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a tovarășei Elena Ceaușescu, mindria pentru laudele primite din gura conducătorului, a consăteanu-

lui, a tovarășului, receptarea profundă, cu toată ființa, cu toate antenele cugetului deschise, a îndatoririlor de groa și nobilă răspundere ce se pun astăzi în fața lor, în fața tuturor oamenilor cîmpiei române. Oriunde, în orice colț al acestei țări, prezența secretarului general al partidului, a președintelui României, e un prilej de sărbătoare a inimilor, de înaltă vibrație a conștiințelor, dar aici, printre cei ce fac parte din însăși matricea destinului său, această sărbătoare a inimilor și această vibrație a conștiințelor au avut o intensitate aparte. mărturisim, cu o emoționantă pregnanță, unitatea de ideal, de simțire, de faptă, a vetrei, a țării, cu neobositul cîrmaci al noii noastre istorii.

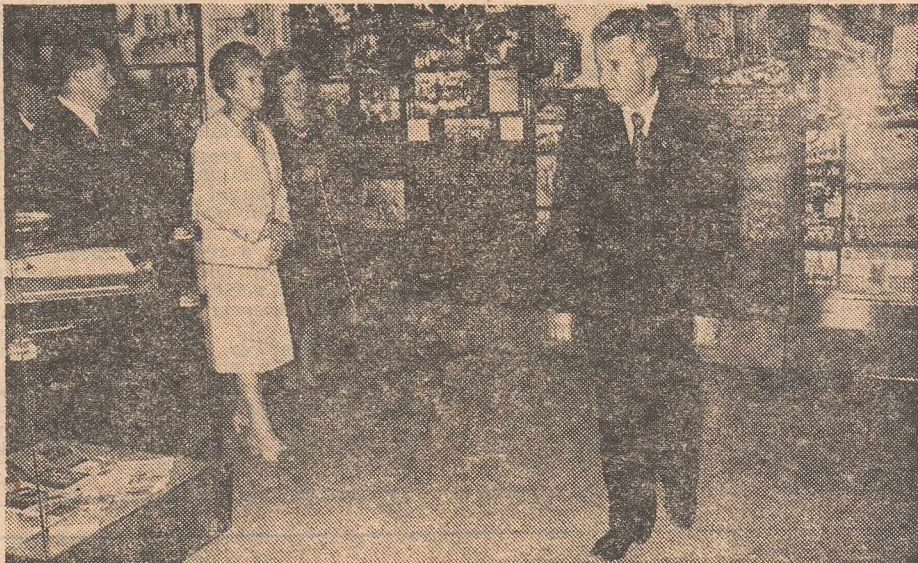
Am străbătut, poposind aici în aceste zile, un sat aflat în plină edificare, un sat în care — așa cum arăta secretarul gene-

Marea adunare populară de la Scornicești

Se examinează sporirea rentabilității Complexului avicol

În vizită la muzeul de istorie din comună

Foarte tânără, de exemplu, este întreprinderea de confecții, care a intrat în funcțiune în toamna anului 1977. Aici oamenii înșiși sînt foarte tineri, vîrsta medie fiind de 21 de ani. Însă, în ciuda acestei vîrste, experiența acumulată pînă acum se dovedește a fi deosebit de valoroasă și rodnică. Întreprinderea va da, anul acesta, o producție de 123 de milioane de lei, realizînd confecții pentru bărbați, femei și copii în peste 130 de modele și concentrîndu-și eforturile — în urma recomandărilor făcute de către tovarășul Nicolae Ceaușescu — în direcția diversificării producției și ridicării calității ei, pentru îmbogățirea gamei coloristice a confecțiilor, astfel încît ele să fie tot mai larg solicitate de beneficiarii interni și externi.

Un moment ce a venit să întregască atmosfera de sărbătoare a acestei zile de izbite, ilustrînd prin faptul concret, în sine, și, totodată, prin puterea simbolică a acestuia, dezvoltarea susținută pe care o cunoaște comuna, a fost invitația adresată tovarășului Nicolae Ceaușescu de a tăia panglica inaugurală a noii unități industriale ridicate aici: întreprinderea de piese și subansamble auto. Această întreprindere va produce pompe de benzină, de apă și ulei pentru toate tipurile de autovehicule fabricate în țară. Secretarul general al partidului a felicitat colectivul noii unități industriale și a exprimat convingerea că produsele realizate aici vor fi de bună calitate.

A fost vizitat după aceea noul cartier de locuințe al comunei, care prefigurează alături de unitățile industriale, de edificiile social-culturale, chipul înfloritor, prosper, al unuia dintre orașele de mîine ale țării. Acest cartier a luat ființă ca urmare firească a dezvoltării economice a comunei și numără aproape 200 de apartamente proprietate de stat și 58 proprietate personală, un spital cu 190 de paturi și o policlinică modernă, la care se vor adăuga în curînd un cămin de nefamiliști, un bloc de garsoniere și încă 600 de apartamente. Alături de edificiile acestui cartier — concepute după indicațiile secretarului general al partidului, și a nume îmbinînd frumusețea specifică a

arhitecturii tradiționale locale cu corințele confortului modern — au mai fost construite magazine universale, brutării, dispensare, un liceu agroindustrial, școli generale, grădinițe, 4 cămine culturale, cinematografe, dînd astfel tot mai pregnant o înfățișare ciadină acestei seculare așezări rurale.

Emoționante clipe aduc popasul la casa părintească, acea casă modestă, țărănească, intrată în istorie, mărturie a anilor copilăriei zbuciumate, de unde avea să se ridice omul, revoluționarul, stegarul înflăcărat al luptei și muncii unui popor, tovarășul Nicolae Ceaușescu, bărbatul care reprezintă în conștiința țării un pilduitor exemplu de slujire cu abnegație și ne-

strămutată credință comunistă a partidului, patriei și poporului, a cauzei socialismului și păcii.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu au depus apoi cite o coroană de flori la mormintele lui Andruța și Alexandra Ceaușescu, cei care au dat viață iubitului fiu al acestui popor, crescîndu-l încă din fragedă copilărie în spiritul cinstei și muncii, al dreptății și adevărului, idealuri scumpe, îndreptare de viață, dintotdeauna, ale oamenilor acestui pămînt.

Muzeul de istorie al comunei Scornicești, inclus în itinerarul vizitei, aduce în acest sens tulburătoare semne, dovezii, documente ce vorbesc generațiilor pre-

zente și viitoare despre satul de dîrți plugari și apărători de glie, participanți activi, adeseori pînă la jertfa supremă, la toate marile evenimente din istoria țării. Multe dintre aceste documente îl înfățișează pe omul pornit de aici, din fragedă tinerețe, pe tînărul comunist Nicolae Ceaușescu, prezent în marile bătălii de clasă precum și în toate marile înfăptuiri ale poporului nostru în anii luminoși ai socialismului.

Ani care, după cum se vede, au adus lumina, ca o binemeritată răsplată, și comunei Scornicești. În cadrul mării adunări populare organizate în încheierea vizitei tovarășului Nicolae Ceaușescu în comuna natală, a fost adus la cunoștința localnicilor Decretul prezidențial privind conferirea Ordinului „23 August” clasa I comunei Scornicești, pentru contribuția deosebită adusă de locuitorii ei la lupta întregului popor pentru independență și progres social, la creșterea, an de an, a producțiilor agricole, pentru participarea activă la înfăptuirea politicii partidului și statului, de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră. Această înaltă distincție, conferită cu prilejul împlinirii a 400 de ani de la prima atestare documentară a comunei, celebrează, astfel, trecutul de luptă și demnitate dar și prezentul cu bogatele sale realizări, fiind totodată o îmbărbătare și un îmbold pentru oamenii locului de a munci în continuare exemplar și a trăi exemplar, ca români și comunisti. Despre obiectivele muncii noastre viitoare, în cuvîntarea rostită la marea adunare populară de la Scornicești, tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea: „Trebuie să așezăm întreaga noastră activitate pe o bază nouă, să realizăm un plan de dezvoltare armonioasă, care să asigure ridicarea generală a țării la un nivel de viață superior, pe care nu l-a cunoscut niciodată, nivel pe care nu-l poate asigura decît societatea socialistă și comunistă”.

E. DUMITRU ■

Flori pentru cinstirea memoriei părinților

ral al partidului — încă mai sînt de făcut destule, am străbătut un sat românesc al acestei vremi, un sat frumos, cu albe case bătrîne, cu albe blocuri și albe vile, o uvertură de alb care ne-a evocat, prin imaculare, copilăria, copilăria fiului celui mai iubit al acestei țări, tîmplele lui astăzi albe, gîndul pur pe care îl poartă acestui pămînt. Am străbătut, în drum spre casa în care s-a născut tovarășul Nicolae Ceaușescu, un sat cu numeroase case noi, case încăpătoare, unele, poate, prea încăpătoare pentru progenitura cu mult mai redusă a gospodarilor de acum (dar, ce să-i faci, asta-i moda, oamenii de azi nu se mai aruncă la zece-doisprezece copii, ca odinioară!), case care, abia ridicate, au căpătat drept de cetățenie în peisaj, pîrînd ridicate aici de cînd lumea. Sînt case în care trăiesc țărani, muncitori, ingineri, profesori, învățători, sînt

unele dintre ele, veritabile case-vile, veritabile majuscule arhitectonice în cartea privelistii satului, sînt, cum spunea un arhitect-poet, ca niște neologisme, dar nu alături de limbajul tradițional al formelor, ci integrabil și asimilabil lui, păstrîndu-i ființa și păstrîndu-i duhul. Scorniceștii de azi, ca atîtea alte vetre ale acestei țări, tind să devină un sat de neologisme arhitectonice, un sat care face limbajul românesc mai cult, emancipîndu-l dar fără să-l strice, Scorniceștii de azi — capitală olteană a piinii și reședință industrială în plină ctitorire — înzestrîndu-se, pe zi ce trece, cu toate datele unui oras, pregătindu-se, cum spuneam, să devină chiar oras. Și, poate tocmai de aceea, apare cu atît mai semnificativ un contrast: modestia casei în care s-a născut tovarășul Nicolae Ceaușescu. O casă micuță, albă, o casă în stil românesc,

cu pridvor de lemn, cu acoperiș ce repetă, în relieful său, relieful dealurilor din jur, o casă care (cum scrie publicistul francez Michel-Pierre Hamelet, în biografia dedicată președintelui României) „nu se deosebește cu nimic de celelalte”. O casă-muzeu a istoriei, o casă în care, în aceste zile jubiliare ale istoriei, oamenii din Scornicești și vizitatorii-pelcrini din toată țara, în special tineri, au pășit și pășesc împinși de un resort lăuntric, subtil ca și acela al unei iubiri, imperativ ca și acela al unei datorii. O casă care, pentru vizitatorii ei (după cum ne-a mărturisit chiar unul dintre aceștia, întîlnit în pridvorul de lemn în aceste zile), stă în balanța inimii, ca semnificație, cu acea ctitorie mușatină din nordul Moldovei, pe care nu mai e nevoie s-o zugrăvim în

cuvînte. Fotografia publicată de ziare, care ni-l înfățișează, în pridvorul acestei case, pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, pe tovarășa Elena Ceaușescu, alături de celelalte imagini, surprinse în incintele moderne ale satului anului '79, alcătuiesc, citite în suită, o întreagă istorie, cu valoare de simbol.

Scorniceștii, acest sat-istorie de lîngă apa Oltului, în al cărui trecut ne ogîndim cu adîncimile, cu năzuințele, cu virtuțile ființei noastre, în a cărui stare prezentă descifrăm destinul de azi și de miine al satului românesc, drumurile lui de dezvoltare, devenirea lui, se așază, astfel, în muzeul inimilor noastre, ca un simbol.

Un simbol al mării istorii — trecute, prezente și viitoare — a României și a românilor.

Directivele bunăstării — directivele omeniei

Pentru că munca este mijlocul — singurul și sigurul — de a implini complexul program al dezvoltării cu care țara se prezintă la cel de-al XII-lea Congres al P.C.R., PROGRAMUL-DIRECTIVĂ DE CREȘTERE A NIVELULUI DE TRAI ÎN PERIOADA 1981—1985 ȘI DE RIDICARE CONTINUĂ A CALITĂȚII VIETII privește însăși procesul de formare a omului nou, directivele bunăstării devenind totuna cu directivele omeniei, treptele bunăstării semnificând în acest context treptele afirmării. Elaborat din inițiativa și sub îndrumarea directă a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, programul este gândit astfel încât cîincinalul 1981—1985 să se constituie într-o nouă etapă de ridicare a nivelului de civilizație a societății noastre, de sporire a bunăstării întregului popor, în concordanță cu un consum fundamentat științific. Pornim deci de pe treapta a 35-a a afirmării noastre, în condițiile în care, între 1950 și 1978, venitul național a sporit de 13 ori, într-un ritm mediu anual de 9,7 la sută, ceea ce situează România pe unul dintre primele locuri din lume în ceea ce privește dinamica dezvoltării economice. În același timp, accentuarea ratei fondului de dezvoltare a condus la accelerarea creșterii fondului de consum, la sporirea într-un ritm și mai rapid a bunăstării întregului popor. Veniturile nete obținute din fondul de retribuție vor crește peste numai un an de peste 21 de ori, urmare firească a majorării retributivei și a creșterii numărului personalului muncitor. La aceasta a contribuit și desființarea impozitului pe retribuție practică de la începutul anului 1977. Imaginea bazei de plecare devine și mai clară dacă amintim aici că: veniturile nominale nete obținute de țărănime din munca la C.A.P. și din gospodăriile proprii, calculate pe o persoană activă, sporesc de 8,3 ori în 1980 față de 1950. Corespondentul individual al acestei stări generale o reprezintă faptul că venitul minim garantat a atins cifra de 1 500 lei lunar, pentru cei care lucrează în zootehnie și în formațiile permanente din sistemul de irigații, și la 1 200 lei lunar pentru cei care lucrează în legumicultură, viticultură și pomicultură; că în perioada 1950—1980 fondurile pentru plata pensiilor de asigurări

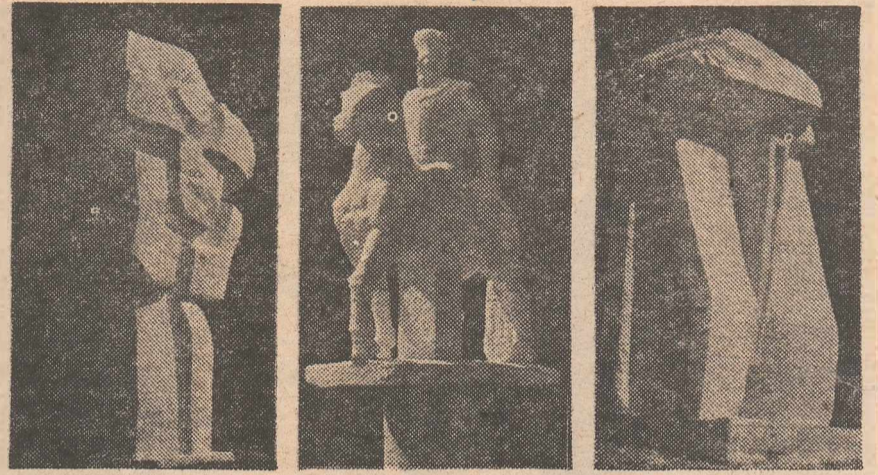
sociale de stat au crescut de peste 20 de ori; că numărul de copii pentru care se plătește alocația de stat în 1980 va atinge cifra de 4,6 milioane, față de 1,2 milioane de copii beneficiari ai alocației de stat în anul 1957. Dacă la acestea adăugăm bursele acordate de stat elevilor și studenților proveniți din familiile cu mai mulți copii, cheltuielile necesare sporirii bazei materiale a ocrotirii sănătății — în 1950, în România, un medic revenea la 1 047 locuitori; în prezent același raport a devenit 1:600 — precum și faptul că s-au asigurat 3 240 calorii pe un locuitor în condițiile în care s-a îmbunătățit conținutul și aprovizionarea populației cu bunuri nealimentare, vom face o nouă și convingătoare demonstrație asupra forței și capacității creatoare a clasei noastre muncitoare, a țărânilor și intelectualității, a întregului popor, care, acționând într-o unitate tot mai strînsă, înfăptuiește neabătut Programul de fărîire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism. Totodată, aceste rezultate constituie chează certă a faptului că principalele orientări ale Programului-directivă de creștere a nivelului de trai în perioada 1981—1985 și de ridicare continuă a calității vieții vor deveni tot atîtea realități. Cum anume? Prin aplicarea cu consecvență și în perioada următoare a majorării veniturilor tuturor categoriilor socio-profesionale în deplinul respect al principiului socialist de remunerare, după cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii prestate. Dimensiunile creșterii veniturilor din majorarea retributivei sînt definite de sporirea retributivei nominale la 25,1 la sută, iar a celei reale cu 16—18 la sută, ceea ce înseamnă, în 1985, o sporire la 2 830 lei lunar a retributivei medii nominale și la 2 670 lei lunar a retributivei reale (în 1980 acestea vor fi, ambele, de 2 261 lei). Aceasta în condițiile în care vor fi create alte 930 000 de locuri de muncă! Creșterea veniturilor reale ale țărânilor (ca urmare a creșterii producției agricole) va însemna, practic, un spor de 353 lei lunar pentru membrii cooperatori și asigurarea a 1 650 lei lunar pentru țărâni cu gospodărie individuală din zonele necooperativizate. Aceași creștere a nivelului de trai și

a calității vieții este vizată și prin sporirea cheltuielilor social-culturale totale cu circa 37 la sută — ceea ce reprezintă, în 1985, 14 200 lei/familie, din care 12 950 lei vor fi finanțate de la bugetul statului. Grijă față de aceia care, o viață întreagă, s-au dedicat muncii se va manifesta prin majorarea tuturor categoriilor de pensii. Celelalte cheltuieli vor fi sporite astfel (în 1985 față de 1980): cu 38 la sută pentru pensiile de asigurări sociale; cu 45 la sută pentru creșterea alocațiilor de stat pentru copii și pentru ajutoarele ce se acordă mamelor și cu 38 la sută pentru plata indemnizațiilor ce se acordă pentru maternitate; cu peste 36 la sută pentru învățămînt. În 1985 urmează să fie cuprinși în grîdinițe toți copiii de vîrstă prescolară, după cum toți elevii din învățămîntul profesional vor primi burse; cu 32 la sută pentru sănătate (în 1985 vor reveni 9,5 paturi de spital la 1 000 locuitori); cu 26 la sută pentru cultură și artă; cu peste 16 la sută pentru asistență socială. Același curs accentuat ascendent îl va cunoaște construcția de locuințe (între

1961—1985 se vor construi 1 100 000 apartamente din care 440 000 vor fi destinate vânzării către populație). Circa 1 000 000 locuințe se vor construi în municipii, orașe (al căror număr va spori cu încă 140, pe seama localităților rurale). Numărul mediu de camere pe un apartament, locuințele de stat urmează să fie de 2,52. Următoarele creșteri vor fi înregistrate pentru: volumul desfacerii produselor alimentare — 27,2 la sută; volumul desfacerii produselor nealimentare — 42 la sută; volumul prestațiilor de servicii — 54 la sută etc. Programul mai cuprinde și capitole privind reducerea săptămînilor de lucru — pînă în 1985 se va generaliza săptămîna de lucru de 44 de ore, cu ziua de muncă de 8 ore; programele de lucru vor prevedea alternativ o săptămîna de lucru de 5 zile și următoarea de 6 zile, asigurîndu-se astfel, la două săptămîni, zi liberă, precum și protecția și ameliorarea mediului inconjurător.

MIRCEA BUNEA

MAGURA BUZĂULUI

VLADIMIR PREDESCU

CORNELIU COMAROVSKI

LIVIU RUSU

BUCUREȘTI — centru prestigios pe harta marelui schimb de valori

E.R.E.N. '79

Expresie a cuceririlor de ultimă oră ale științei și tehnicii românești

În curînd, la 4 octombrie, alături de celelalte bucurii ale toamnei, Bucureștii va găzdui, timp de 10 zile, Expoziția realizărilor economiei naționale — EREN '79, și a Expoziției internaționale TEHNOEXPO. Zecile de steaguri ale statelor participante vor flutura iarăși deasupra miilor de vizitatori din țară și de peste hotare cu care ne-au obișnuit asemenea manifestări intrate în tradiție. Complexul expozițional din Piața Științei din Capitală se află acum în febra pregătirilor, a organizării, a amplasării tuturor exponatelor care să dea imaginea vie a inteligenței românești în acțiune, a efortului unanim al acestui popor de a se impune prezentului, de a se propune viitorului. Ne-am deplasat la fața locului, acolo unde fiecare întreprindere, prin reprezentanții ei, își amplasează exponatele. O uriașă muncă de dispecerat, comenzi scurte, manevre, precauții dau impresia că acolo se ridică un oraș peste noapte. Nu e ușor să amplasezi o locomotivă, un agregat al industriei constructoare de mașini, să faci loc printre celelalte exponate unui vapor. Dornici să aflăm concepția care stă la baza acestei noi expoziții, ne-am adresat tovarășului Mircea Bădică, directorul Întreprinderii de țiguri și de expoziții. „Anul acesta, ne spune tovarășul director, manifestarea obișnuită anuală, de toamnă, Tîrgul tehnic internațional, se va însoți cu o manifestare românească de prestigiu — EREN — care se organizează din 5 în 5 ani, actuala ediție căpătînd un caracter deosebit, ea fiind dedicată celor două mari evenimente din istoria țării — 35 de ani de la revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă și Congresul al XII-lea al partidului. De astă dată concepția noastră, din punct de vedere expozițional, nu este una extensivă, ci intensivă, dorind să înfățișăm nivelul maxim al economiei naționale prin exponate care să reflecte ultimele cuceriri ale tehnicii românești. În același timp pe lîngă reflectarea potențialului economic al țării, EREN '79 va da și imaginea ofertei noastre de export, asigurînd cadrul larg, fertil

al activității de comerț exterior, al cooperării economice și tehnico-științifice cu parteneri străini care ne vor vizita expoziția în această perioadă. În felul acesta ea nu va rămîne doar o manifestare de prestigiu național, cu obiecte de privit, ci va dobîndi și un caracter funcțional. În acest an, pe lîngă Tîrgul internațional, alături de exponatele atîtor firme din străinătate, Expoziția realizărilor economiei naționale oferă un bun prilej de a ne compara propriile realizări cu cele de pe plan mondial și un cadru propice stabilirii unor noi înțelegeri de colaborare și cooperare cu toate statele participante. Un loc principal în cadrul expoziției îi revine industriei, ea avînd pondere principală în crearea venitului național. Astfel se explică suprafața de 29 000 mp ce o ocupă exponatele industriei constructoare de mașini. Chiar în momentul în care aflăm aceasta, cu mari precauții era introdusă în pavilionul central mașina de frezat roți dințate FD-1250, prima mașină de acest gen din țară, în întregime fabricată la I. M. Cugir, însoțită de oameni ai locului, mîndri de prototipul lor. Ca o mărturie a dinamismului și diversificării noastre economice vor fi expuse mașini-unelte pentru prelucrarea metalelor, mașini destinate electronicii și electrotehnicii, mașini de calcul, moderne utilaje petroliere și miniere, utilaje chimice. Vom putea în curînd viziona strungul carusel SC 50/85 MC destinat lucrărilor de eboșare pentru piese grele, masa piesei de prelucrat fiind de 16 tone, mașina agregat cu masă îndoxată cu 8 posturi de lucru destinată prelucrării blocurilor de compresoare frigorifice, cu o capacitate medie de 65 piese pe oră, strungul normal greu SN 1 250—2 destinat lucrărilor de prelucrare a arborilor grei, diametrul maxim de prelucrare fiind de 1 250 milimetri, mașina de frezat longitudinală cu portal FLP 3 100—1 cu o sarcină admisă pe masă de 10 tone pe milimetru pătrat, mașina de prelucrat prin electroeroziune „Elerofil”-10. Din domeniul utilajului petrolier, minier, chimic și de rafinării vor fi expuse instalația de foraj F 200 Ec cu o adîncime maximă de 4 000 m, puterea la masa rotativă fiind de 500 CP, susținerea mecanizată pentru abataje cu tavan artificial pentru fronturi lungi de 80—100 m, de tipul PMA 1, cu un pas de montare de 70 cm, apoi utilaje de foraj tip F 100, cu o adîncime de foraj de 2 000 m. Vom avea prilejul să vedem secțiunea tubulară pentru baterii de răcire a marilor combinate chimice, țevile cu aripioare înalte avînd un coeficient de transfer dublu față de aparatura cunoscută pînă acum pe plan mondial, țevile respective fiind brevet românesc. O altă premieră industrială, de concepție românească — presa de vulcanizat anvelope de 75 țoli. În domeniul utilajelor

energetice vor fi prezentate publicului machete de turbine și părți de turbină, instalații de încălzire precum și motorul normal rapid de 600 CP realizat la I.C.M. Reșița. Un punct de atracție îl vor constitui desigur mașinile de calcul și aparatură de automatizare, anunțîndu-ne de pe acum automatul programabil, produs care înlocuiește tablourile clasice prin circuite integrate, asigurînd o durată lungă de exploatare și cu dimensiuni reduse. De real interes se vor bucura centrala electronică cu gabarit redus față de centrala normală tip Penta Cross precum și telefonul cu memorie și răspuns automat, cu înregistrare și echipament telefonic terminal. Pe linia preocupărilor de a ușura viața gospodinelor își va face apariția și mașina de spălat rufe cu comandă program, cu 12 programe și capacitatea de spălare a 5 kg de rufe uscate, cu un ciclu de la o jumătate de oră la o oră și jumătate. Alături de acestea vor fi expuse cele mai noi realizări obținute în știință și tehnică, în învățămînt, cultură, artă, ca și în ocrotirea sănătății, în dezvoltarea sportului și turismului, demonstrînd într-un florilegiu, la EREN '79, creșterea calității vieții pe pămîntul României socialiste.

ADI CUSIN

TEHNOEXPO '79

1900 de chipuri ale noului

Ce vom vedea la TEHNOEXPO, bienniala manifestare economică internațională, a cărei primă ediție s-a consumat în 1975 și care s-a specializat în a prezenta mijloace de transport, utilaje pentru construcții, mașini și utilaje agricole, echipamente, mașini și accesorii pentru silvicultură și prelucrarea lemnului, aparatură de măsură și control pentru industria lemnului și hîrtiei, echipamente și aparatură pentru laboratoare de cercetare din domeniul industriei alimentare și ambalajelor? „Fideli atît indicațiilor primite cît și posibilităților actuale — ne spune inginerul Constantin Neamțu, coordonatorul din acest an al evenimentului — vom etala exclusiv tehnică de vîrf, tot ceea ce 11 firme de comerț exterior precum și 16 centrale industriale din România consideră în acest moment că face fala ramurilor economice ale căror interese le reprezintă”.

Din cele 1 900 de exponate care vor fi aduse și depuse în complexul expozițional din Piața Științei, 60 la sută sînt produse noi ori modernizate, ceea ce ne-a condus și la afirmația din titlu. Alături de români — firește, în calitatea lor de organizatori, principalii expozați — au răspuns invitației de a participa 350 de firme din 21 de țări. Pe o arie totalizînd 22 000 mp (suprafețele platformelor exterioare și ale celor 11 pavilioane) vor expune (participări oficiale sau individuale) firme din S.U.A., Uniunea Sovietică, Japonia, Olanda, Italia, Anglia, Israel, Iugoslavia, Franța, R. D. Germania, R. F. Germania, Elveția, Finlanda, Franța, Polonia, Spania, Suedia, Ungaria. Exponatele românești, sintem convinși, vor face încă o dată dovada vocației, ambițiilor și tradițiilor noastre tehnice. Cu acest prilej vor putea fi cunoscute autobasculantele de 100, 50 și 27 de tone destinate transporturilor grele, o întreagă gamă de autotrenuri frigorifice, autospeciale precum și autoturisme de oraș și de teren. Un exponat în jurul căruia curiozitatea va va face să zăbovească: ICEPRONAV Galați expune o nouă și tentantă realizare — nava pe pernă de aer destinată transporturilor de pasageri. Principalele ei caracteristici: capacitate — 36 de persoane, lungime — 17,5 m, lățime — 5 m, putere de propulsie — 350 CP viteză — 55 km/h, rază de acțiune — 600 km. Dacă după acestea veți vedea și materialul rulant (locomotive și vagoane) și avioanele, elicopterele și planoarele trebuie să fiți de acord cu noi că veți deține o imagine suficient de completă asupra potențialităților românești în ceea ce privește fabricarea mijloacelor de transport pe sol, în aer și pe apă.

La standul utilajelor alimentare și frigorifice, cei interesați vor cunoaște instalația frigorifică navală de 2 x 5 600 Kcal/h, moara coloidală, dar și un bogat registru de mașini pentru prelucrat aluatul destinate restaurantelor, cantinelor, întreprinderilor de panificație. Și în acest an utilajele pentru construcții vor fi prezentate de modele noi și îmbunătățite de mașini și utilaje: excavatoarele S-3 602 (cupă de încărcare de 3,2 mc, putere 2 x 180 CP) și S-1 202 (cupă de încărcare de 1,2 mc, putere 120 CP), ruloul vibrator de 6-10 tone, autopropulsat (motor — 42 CP și propulsie hidrostatică), autoscreperul de 11-14 mc (2 motoare x 180 CP, transmisie Klark), autogredere de 180 CP cu transmisie Klark fabricată în țară. Tractoarele 3 602 IF și A 3 602 L (cu motoare de 358 CP), combinele C-14 pentru recoltat cereale, echipamentele pentru cîrăt și tăiat câpîțe. Tot atîtea chipuri ale noului industrial.

MIRCEA MARIUS

Prof. univ. dr. Gheorghe Enescu

Știința logicii moderne — instrument indispensabil progresului societății noastre

— Am impresia, tovarășe profesor, că pe dumneavoastră încă nu vă trădează vârsta. Sincer vorbind, sînteți tînăr...

— Appreciez amabilitatea dv. dar rețineți, vă rog, că mă apropii de un sfert de secol numai în... cîmpul muncii. Am absolvit facultatea acum 22 de ani, iar de 8 ani sînt profesor titular la catedra de logică a Universității din București. Se înțelege că specializarea a început după absolvire. Patru ani de doctorat cu frecvență și încă un semestru specializare — ambele peste hotare. Așa că, vedeți cum stăm cu vârsta... Cu părere de rău, dar nici la mine tinerețea nu-i o stare perpetuă. Timpul fuge ireversibil. Și asta cu mult, cu foarte mult înainte de a o spune chiar Heraclit.

— Ceea ce nu exclude faptul că v-ați înscris deja în tradiția românească în domeniul logicii.

— Nu, categoric nu. În România se scriau cărți de logică încă din secolul al XVII-lea, iar primul nostru savant și membru al Academiei din Berlin, Dimitrie Cantemir, a scris, între multe altele, și un interesant compendiu de logică. A urmat, și nu trebuie neglijat, clasicul manual al lui Titu Maiorescu care a instruit atîtea generații. Poate că e interesant să spunem aici că Mihael Eminescu însuși a fost profesor de logică și a făcut o foarte bună recenzie la manualul lui Titu Maiorescu. Se impun, apoi, numele lui Grigore C. Moisil, inițiatorul cercetărilor de logică matematică în țara noastră, Eugen Mihăilescu, Florea Tuțugan și alții.

— L-ați cunoscut îndeaproape pe Grigore C. Moisil?

— Cred că da. Dealtfel, nu se prea știe că acel „foarte tînăr reprezentant al Editurii Științifice”, care a propus să se reediteze studiile și despre care vorbește în prefața la volumul său de studii, eram chiar eu. Editura mi-a încredințat lectura și selecția textelor. Era un om foarte receptiv. Prima mea carte, „Introducere în logica matematică”, am publicat-o cu sprijinul său. Un ajutor neprecupțit am primit și din partea regretatului Florea Tuțugan. Știința logicii moderne este un instrument indispensabil progresului nostru social-economic. Logica în general și logica matematică în special nu se dezvoltă fără contradicții, așa că, pe lângă relații mai bune, am avut și altele mai rele, dar în fine...

— Aveți, după cite știu, o activitate remarcabilă pe tărîmul logicii moderne. Logica matematică v-a consacrat...

— În cele peste două decenii la catedră am predat diferite discipline logice: logica generală, logica matematică, metalogica, aplicații ale logicii și matematicii în științele sociale.

— O tendință spre enciclopedism?

— Nu, pur și simplu ca profesor și ca unul care m-am aflat printre pionierii în acest domeniu, am fost nevoit să fac. Prin anii 1960 nici nu se putea vorbi de-o literatură logico-matematică în limba română. Mi-am dat seama că, fără o deschidere către public larg, rămînem doar un cerc de „inițiați”. Și astăzi cred că avem încă mult de făcut în acest sens, deși situația s-a schimbat radical.

— Ați primit cîteva distincții pentru această muncă, chiar și cîteva premii științifice destul de prestigioase.

— Îmi place să amintesc mai ales de Premiul Ministerului Educației și Învățămîntului, conferit pentru lucrarea „Logică și adevăr” și Premiul Academiei Republicii Socialiste România, acordat pentru lucrarea „Teoria sistemelor logice”.

— De unde a început totul?

— Sînt născut și crescut, precum se zice pe la noi, în comuna Timna din județul Mehedinți. Sînt al patrulea copil din familie. Tata lucra la Atelierele Grivița, a fost și participant la greva din februarie 1933. Copilăria, bună sau rea, odată ce ai trecut cu bine de ea, îți pare frumoasă. A mea a avut și momente foarte grele. Trăiam într-o regiune semifeudală; colțul nostru de sat era înconjurat de trei moșieri și eu însumi am lucrat în clacă. Apoi, am rămas orfan de la 13 ani. Facilitățile create de orînduirea noastră socialistă mi-au dat și mie posibilitatea să continui cu succes studiile. Am avut, cum s-ar spune, un noroc istoric. N-aș vrea să fac provincialism, în la toți românii deopotrivă, fiindcă găsesc că au calități care se întregesc în mod fericit și ceea ce-i unește în primul rînd, în planul comportamental, este simțul măsurii. Se poate ca oțtenii să aibă în plus un anumit simț al structurilor, al forma-

Interlocutorul nostru de astăzi, tovarășul Gheorghe Enescu, s-a născut pe 7 ianuarie 1932, în comuna Timna din județul Mehedinți. A absolvit, în 1957, Facultatea de filozofie a Universității din București, iar cinci ani mai tîrziu obține titlul de doctor în științe. Urcă relativ repede pe treptele ierarhiei universitare și, după mai puțin de 10 ani, devine profesor titular și e numit șeful colectivului de logică din cadrul Facultății de istorie-filozofie a universității.

A participat la mai multe congrese și consfățiri naționale și internaționale pe teme de specialitate. Dintre lucrările sale cele mai importante menționăm: ● Introducerea în logica matematică (anul 1965) ● Logica și adevăr (1967) ● Logica simbolică (1971) ● Filozofie și logică (1973) ● Teoria sistemelor logice (1976).

Este membru corespondent al Academiei de Științe Sociale și Politice. Membru al Partidului Comunist Român.

lului. Asta iese în evidență, în primul rînd, în artă, dacă mă gîndesc la Macedonski, Argezi, Brăncuși. Dar oțtenii au și un puternic simț al realului, al tehnicii, dacă mă gîndesc la Gogu Constantinescu, la Henri Coandă. Or, logica este prin excelență o știință a structurilor, o știință formală. Nu trebuie să simplificăm lucrurile. Cele de mai sus sînt pure reflecții de dragul esteticii.

— Aveți spirit de contradicție...

— Cred că da. Îmi aduc aminte că, în timp ce eram student, cineva, care încerca să-mi distrugă o teză prin contradicție, nemulțumit de faptul că-i găseam mereu replici nu tocmai măgulitoare, îmi zice supărat: „Pe prost nu trebuie să-l contrazici”. I-am replicat pe loc: „Nu vă contrazic, domnule!” Ulterior, m-a ajutat și am devenit prieteni.

— Cum se împacă, totuși, logica modernă (care, prin metodă, este logică matematică) cu filozofia?

— Un matematician a caracterizat logica ca fiind „matematică în formă și filozofică în conținut”. Eu am pornit de la conținut spre formă, dar în acest sens m-au ajutat și cei peste patru ani de studii speciale. De fapt, trebuie să înțelegem că matematica s-a logicizat în aceeași măsură în care s-a matematizat logica. Marele logician Frege (și după el B. Russell) a lansat teza celebră că „matematica este o ramură a logicii”. Logica era demult o știință formală, însă abia în secolul al XIX-lea a adoptat metode utilizate de matematică, mă gîndesc în primul rînd la metodele de calcul cibernetic. După o lungă perioadă de entuziasm formalistic, s-a revenit din diferite direcții (semantică, pragmatică și, în sens special, aplicativă) la conținut. În legătură cu programarea, cu limbajele de programare și codificare, cu mașinile de calcul electronic, cu teoria mecanismelor automate, logica a devenit din știință pură o știință cu aplicații tehnice, o forță de producție. Se vorbește azi tot mai insistent chiar de logica tehnică. Ultimul Congres internațional de logică, ținut în acest an la Hanovra, este o dovadă în acest sens. În contextul revoluției tehnico-științifice contemporane nu mai e o noutate că se caută cu febrilitate aplicații de la matematică pînă la științele sociale și chiar la ideologie, la politică.

— Trăim doar în evul deplinei afirmări a revoluției tehnico-științifice și,

cum se știe, la noi în țară se încheie deja o etapă a acestei revoluții condusă strălucit de către partidul nostru. Considerați că există o corelație cauzală între dezvoltarea în continuare a societății românești contemporane și avîntul nemaiîntîlnit al tuturor științelor care devin astfel forțe nemijlocite de producție?

— Aș vrea să vă fac o confesiune. Am fost de mai multe ori în Occident și, ca mulți alții, am rămas și eu oarecum impresionat de un anumit nivel al dezvoltării economice în unele țări, însă nu mi s-a trezit nici cea mai mică dorință de a rămîne cumva pe acolo. Dimpotrivă, abia am așteptat să revin grabnic acasă, cu o singură idee: „Trebuie să mergem și noi mai repede, trebuie să răzîm și să ne impunem cît mai mult și într-un timp cît mai scurt. Aceasta ni se cere. Acesta-i însuși sensul rațiunii noastre de a fi pe drumul devenirii patriei socialiste. Am reținut din cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, rostită la Plenara din 4-5 iulie a.c., direcțiile principale ale grandiosului program de dezvoltare multilaterală pînă în 1985 și chiar mai departe pînă în anul 1990-2000 și se înțelege că m-am oprit, în primul rînd, în planul științei. În orice domeniu, inclusiv în științele sociale, este necesar să reinnoim continuu metodele de lucru. În acest sens, logica (în forma ei matematică, în primul rînd) urmează, ca disciplină prin excelență metodologică, să-și aducă contribuția în cele mai diverse domenii, începînd cu dezvoltarea unor procedee legate de calculatoare, continuînd cu analiza logică a științelor și terminînd cu analiza logică în domeniile social-politice și ideologice. Este foarte stimulativă pentru oamenii de știință, pentru aprecierea muncii lor, seria de distincții făcute de tovarășul Nicolae Ceaușescu și din care reținem cel puțin trei: 1) este important a reedita, a reda ceea ce s-a făcut pe plan mondial, dar a reedita nu înseamnă a face știință; 2) este, de asemenea, important să înregistrăm rezultatele practice, dar a rămîne la aceasta nu înseamnă a face știință și, în fine 3) în domeniul social-politic nu trebuie să ne limităm la a reproduce documentele de partid, ci să trecem la cercetarea și aplicarea lor efectivă în practică. Pornind tocmai de la aceste idei, eu cred că, pe viitor, editurile trebuie să introducă un sistem riguros de clasificare a lucrărilor publicate, pentru a se distinge nivelul de participare la activitatea științifică, în particular diferența dintre informare și originalitate.

— Aveți cumva în vedere și ceva concret în direcția celor spuse?

— Desigur. Colectivul de la universitate, pe care-l conduc, și-a propus ca temă pentru viitorii ani „Aplicații ale logicii și matematicii în domeniul științelor sociale”. Există deja un curent pe plan mondial în acest sens și mă tem că, pînă la urmă, fără o pregătire corespunzătoare, am putea ajunge în situația de a nu putea citi chiar lucrări de ideologie. Alții au în vedere alte direcții. Poate părea ironic sau nu: un limbaj matematic înseamnă și mai puțină risipă de hîrtie. O problemă pe care aș dori-o rezolvată este reintroducerea studiului logicii în licee. Nu văd de ce am scoate-o acum, cînd logica a ajuns la maximă înflorire, după aproape 300 de ani de predare în școlile românești. Pentru formarea gîndirii ea este tot atît de importantă ca și învățarea limbii și ar slui mult la dezvoltarea unei critici științifice obiective în științele naturii, dar mai ales în științele sociale.

— Discuția noastră se apropie de sfîrșit și poate că ar fi bine să vă referiți succint și la unele preocupări personale. Proiecte, gînduri...

— Formalizarea logică a științelor este doar o cale spre modelarea lor tehnică, iar formalizarea proceselor logice deschide drumul prelucrării de către computere a tuturor proceselor logice cu caracter formal, lăsînd pe seama creierului uman probleme mai complicate, care țin de creație. În acest fel, omul este absolut de activitate „mecanică”, „automată”; el se concentrează și trebuie să se concentreze asupra a ceea ce cere inventivitate. Se încearcă chiar programarea unor automate în direcția demonstrării de teoreme, progresele sînt importante, dar se pare că posibilitățile sînt destul de limitate. Se tînde, deci, spre o economie formidabilă de energie nervoasă. Dar problema aplicațiilor logicii este mult mai complicată, mai largă. De aceea, mă voi limita strict la întrebare. Aștept apariția unei lucrări, „Fundamentele logice ale gîndirii”, în care am reluat ideea de a pune în evidență rolul de organon al logicii moderne. În străinătate, mi-a fost solicitat un studiu despre rolul logicii matematice în biologie și sper să-l duc la bun sfîrșit. În perspectivă... un dicționar de logică. Pe linia temei anunțate, mă strădui să definitivez lucrarea „Aplicațiile logicii și matematicii în științele sociale”. Cam atît. Nu am abordat deloc problemele didactice. Activitatea la catedră cu studenții îmi ia și ea o bună parte din timp.

MIHAI STĂNESCU

Cuget, deci exist

A gîndi în mod dialectic (I)

Dialectica, în interpretarea materialismului dialectic, nu are un număr de relații dat, limitat, pentru că în acest caz ea ar cădea în sfera datului, a nefăcutului, ceea ce echivalează cu anularea ei. De aceea afirmăm că dialectica, atît pe planul realității obiective, cît și pe cel al conștiinței, se constituie ca un ansamblu concret sau ca o totalitate concretă de determinări opuse, supuse transformărilor interne sau aflate în relații genetice sau dialectice.

Locul contradicției este, potrivit dialecticii materialiste, într-un obiect determinat, într-un sistem. Lupta contrariilor pe care o are în vedere dialectica este concepută ca universală și particulară în același timp. Căci a concepe lupta contrariilor doar ca universală echivalează cu a o plasa într-o lume în care nimic nu se infîmplă, cu a o situa în afara unor determinări reale. De asemenea, lupta contrariilor nu poate fi concepută numai exclusiv particulară, pentru că ea ar cădea în sfera accidentalului.

Dedublarea unicului despre care vorbește Lenin reprezintă una din esențele constitutive ale dialecticii, una din esențele care dezvoltă caracterul dinamic, autodinamic al oricărui obiect, al oricărui determinat (= cantitate — calitate, cauză — efect, abstract — concret, general — particular etc.), una din esențele care se constituie în procesul cunoașterii și ca esență a acesteia. Altfel spus ca esență a unei cunoașteri specifice într-o relație cognitivă specifică.

Dacă am afirma, cum se procedează în nu putine cazuri, că această esență epuizează esența dialecticii (= contradicția este identificată, în mod absolut cu esența dialecticii), atunci n-am face decît să substituim o esență nedinamică (rezultat al modului metafizic de gîndire) cu una tot nedinamică și numai cu numele dialectică. Trebuie să precizăm aici că dialectica nu-i compatibilă cu nici o esență ce pretinde a fi prima în mod necondiționat pentru că în acest fel se ajunge vrînd, nevrînd, în sfera datului, a nedevenitului. Dacă considerăm dedublarea ca una din esențe în procesul constituirii dialectice, ca metodă, atunci ea poate fi considerată ca o esență care se opune, depășind-o, esenței de tip metafizic și esenței metafizice. Diversitatea pe care o are în vedere dialectica merge pînă la nivelul esenței sau pînă la structura dialectică a acesteia. Or, diversitatea la nivelul esenței, echivalează cu diversitatea esenței, cu varietatea ei, cu multiplicitatea modurilor ei de afirmare. Varietatea conduce în acest fel la punctul de vedere al integralității, al totalității dinamice, punct de vedere ce se opune reductionismului întemeiat de epistemologia empiristă.

Prin urmare, integralitatea, ca una din proprietățile dialecticii, arată că aceasta nu-i compatibilă cu o esență unică, absolută, ci cu devenirea oricărui esențe, deci cu multiplicitatea esențelor, cu multiplicitatea concretă, cu geneza multiplicității, geneză care se aplică însăși genezei și așa la nesfîrșit.

Lenin, în „Caiete filozofice”, și în special în articolul „În jurul problemei dialecticii”, critică punctul de vedere metafizic și în mod explicit, pe scurt, epistemologia acestuia. Lenin arată astfel că: „neajunsul vechiului materialism, principala lui nenorocire (s.n.), constă în faptul de a nu fi aplicat dialectica la teoria cunoașterii”. Așa fiind, rezultă că dialectica pe care o are în vedere materialismul dialectic nu este una nedeterminată (fie și pentru faptul că aceasta n-ar avea nici o consistență din cauza faptului că n-ar fi controlabilă în însăși procesualitatea în care se constituie și a cărei esență devine), a obiectului sau a lumii în sine, ci dimpotrivă ea este o dialectică a concretului, a particularului, a determinatului specific, a individualului, deci a unicului; dar ea nu este a oricărui unic, și nu în orice relație, ci a unicului în devenire într-o relație specifică, privilegiată și anume în relația cognitivă, relație care instituie, în opoziție cu materialismul mecanicist și cu epistemologia acestuia, conștiința ca termen activ, ca termen al unei relații noi, printr-o proprietate de care vechiul materialism făcea abstracție: constructivitatea în raport cu obiectul, constructivitate care este rezultatul ireductibilității legilor subiectului la cele ale obiectului, deci integralitatea specifică a subiectului. Am afirmat aceasta pentru a evidenția faptul că dialectica materialistă nu pornește de la obiect spre subiect, ci de la relația subiect-obiect, de la relația dialectică, adică de la relația genetică în cadrul căreia subiectul și obiectul se constituie ca termeni activi.

ION STROIE

Cine se încălzește cu aburul indiferenței?

„Ministerul Energiei Electrice împreună cu comitetele executive ale consiliilor populare județene și ale municipiului București, vor lua măsuri pentru extinderea termoficării urbane prin racordarea de noi consumatori la instalațiile existente, pentru înlocuirea instalațiilor de încălzire cu consum mare de combustibil, precum și pentru trecerea la folosirea pe scară largă a cărbunilor și a altor noi surse de energie“.

(Din decretul Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România — privind stabilirea unor măsuri pentru gospodărirea judicioasă și reducerea consumului de energie electrică, energie termică și gaze naturale)

În urma inundațiilor din 1970, s-a hotărât, pentru populația sinistrată din municipiul Dej, să se parceleze un teren viran de la marginea orașului și să se treacă, conform indicațiilor de sistematizare, la construirea de locuințe. Astfel, în cel mai scurt timp a apărut un nou cartier, denumit „7 Noiembrie“, format din 87 de case, parter și etaj, locuit de aproape 100 de familii. Noii proprietari au găsit înțelegere și sprijin în procurarea de materiale de construcții și a forței de muncă — așa că în anul 1971 primii locuitori s-au și mutat în casa nouă.

Un singur lucru mai rămânea de rezolvat: problema încălzirii. Desigur, cei în drept s-au gândit și la lucrul acesta. Locatarii au fost sfătuiți să-și execute, odată cu construcția casei, și instalația de încălzire centrală urmînd ca noul cartier să fie racordat la o viitoare centrală termică. Zis și făcut. O parte dintre locuințe, la ora actuală, sînt prevăzute cu instalații interioare de încălzire centrală. Au trecut cîțiva ani și bineînțeles citeva ierni, dar pentru cei din cartierul „7 Noiembrie“, municipiul Dej, nu s-a conturat nici o soluție în ceea ce privește racordarea la o apropiată centrală termică. În anul 1974 lângă cartierul de locuințe s-a construit și s-a dat în folosință o modernă fabrică de piine. Odată cu construirea acestui obiectiv, cum era și normal la o fabrică de piine, s-a construit, pentru nevoile ei și ale cartierului, o centrală termică. Dar totul a început cu stîngul. Așa cum ne spune șeful secției de panificație, Cornel Săplăcan: „Centrala a fost supradimensionată. Cînd clădirea a fost gata și predată la cheie, a venit banca și a cerut ca noua centrală termică să reînte în dimensiunile corespunzătoare. Așa că a început demolatul clădirii. Alți bani cheltuiți și irosiți pe apa simbetei. În final, centrala termică a fost reconstruită cu aproximativ 40 de metri pătrați mai puțin decît cea inițială. Au fost

montate două cazane tip „Metalica“—București, cazane ce asigură apa caldă tehnologică și apa caldă pentru coacerea unei cantități de 30 tone de piine pe zi.“

Ce aflăm în continuare de la șeful secției: deși fabrica are trei linii de coacere a piinii, doar pe o singură linie de fabricație s-a montat un recuperator de apă caldă, cu rolul de a capta gazele naturale ce nu au fost integral folosite în procesul arderii. Datorită acestui recuperator, apa se încălzește pînă la o temperatură de 85 grade. Pe celelalte două linii de fabricație, urmează să se monteze recuperatoare de abur — necesar coacerii piinii, abur produs și distribuit la ora actuală de către centrala termică. În momentul cînd se vor monta recuperatoarele, nu va mai exista pierdere de abur, iar centrala pe timpul verii va fi scoasă integral din funcțiune. În timpul anotimpului friguros — aceasta, va deservi doar clădirile administrative și depozitele de materiale. Dar montarea recuperatoarelor întîrzie. Se caută soluții, se umblă după aprobări și se caută tot felul de scuze. Ce se întîmplă totuși cu aburul la ora actuală? Cea mai mare cantitate se pierde pe gurile de evacuare ale fabricii. Cu aburul ce se ırosește acum, printr-o investiție minimă, se poate încălzi, dacă nu tot cartierul „7 Noiembrie“, măcar o bună parte din locuințe. Dacă reținem și faptul că odată cu montarea recuperatoarelor de abur, centrala termică a fabricii de piine ar fi practic scoasă din folosință, ne întrebăm, și pe bună dreptate: De ce e necesară o nouă investiție, mult mai costisitoare? Cine are interes ca această energie să nu fie integral folosită și să se ırosească din cauza birocratismului și a lipsei de interes?

Răspunsul îl aflăm tot de la șeful secției, Cornel Săplăcan. „Racordarea cartierului la centrala termică a fabricii este un lucru imposibil. De ce? Fiindcă noi sîntem

furnizori de piine și nicidecum de apă caldă pentru un cartier de locuințe. Nu ne convine acest lucru. Dacă totuși se va realiza racordarea, aici va trebui să-și desfășoare activitatea și o echipă de ıntreținere“.

Ciudate explicații și argumente ale șefului de secție. De fapt, la fabrica de piine mai sînt și alte nereguli cauzate de lipsa de răspundere a conducerii, deficiențe care nu fac altceva decît să ırosească multă energie și forță de muncă. Despre ce este vorba? Preîncălzițoarele benzilor de fabricație, care ar trebui să funcționeze prin captarea gazelor neare, nu sînt utilizate. În fabrică s-a adus, din import, o mașină de dozat și modelat aluatul. Punerea în funcțiune a acestui utilaj nu numai că ar ușura efortul muncitorilor dar chiar și calitatea amestecului ar fi îmbunătățită. Utilajul stă însă nefolosit, în timp ce multe operații se fac manual.

Să ne întoarcem însă la centrala termică.

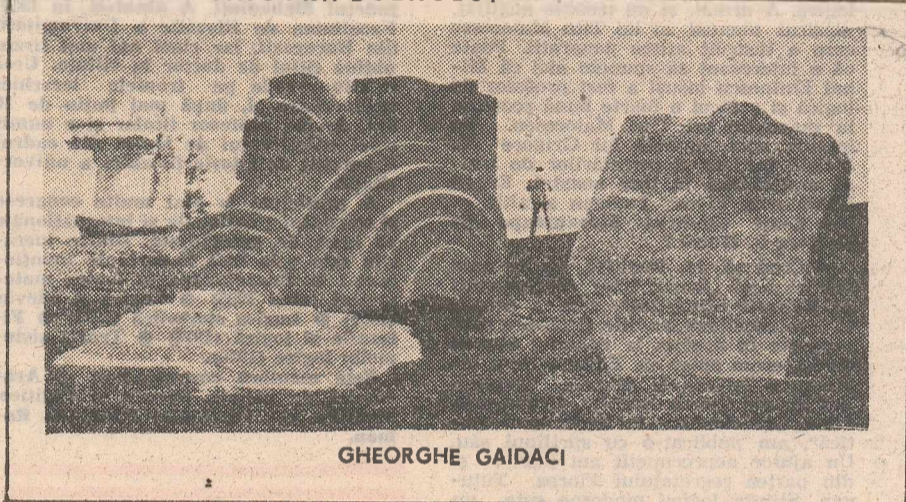
După ani de zile, mai precis pe data de 8 septembrie 1979, de la Consiliul popular al municipiului Dej se expediază, Consiliului popular al județului Cluj o adresă, din care spicim: „În ultimii ani, un număr de 22 de cetățeni și-au realizat instalații de încălzire centrală, cu curent electric, pentru care în decurs de un an, cuprinzînd perioada de vîrf, respectiv trimestrele 3 și 4, unii au plătit sume pînă la 7 000 lei. Avînd în vedere noile tarife stabilite la curentul electric, în urma unui calcul făcut la consumul mediu pe un an de zile, raportat la aceeași perioadă, reiese că unii cetățeni ar urma să plătească sume pînă la 27 000

lei care considerăm că sînt exagerat de mari. Față de cele arătate mai sus, în vederea asigurării agentului termic necesar, vă rugăm să aprobați preluarea acestui cartier de către C.T. 8 din M.R. III-Crîngului. Menționăm că această centrală se află la o distanță de 400 metri de cartier...“

Este oare posibilă racordarea cartierului la noua centrală termică? Nu. În primul rînd, noua centrală nu a fost dimensionată să preia în sarcină cartierul respectiv. În al doilea rînd, centrala, încă în construcție, este amplasată mult mai departe decît centrala fabricii de piine. Dacă totuși acest lucru se va realiza, cît de mari vor fi pierderile de căldură pe această distanță? Nu trebuie să ne gîndim și la acest aspect al problemei? La ce mai folosesc adresele expediate după ani de zile? Încălzirea cartierului „7 Noiembrie“ ar putea fi soluționată mult mai ușor prin racordarea cartierului la centrala existentă a fabricii de piine, care și așa nu funcționează la întreaga sa capacitate. Și încă o anomalie: șeful secției de panificație, Cornel Săplăcan, ne spune că el personal este de acord ca lîngă centrala existentă, deci pe terenul fabricii de piine, să se construiască o altă centrală termică. Dar, pînă atunci, aburul fabricii de piine care se pierde, nu încălzește decît nepăsarea și neglijența factorilor de răspundere. De fapt, rezolvarea încălzirii cartierului „7 Noiembrie“ nu este singurul fapt neglijat. Drumurile de acces sînt desfundate, canalizarea este executată defectuos. Din aceste motive mulți cetățeni nu se mai mută în apartamentele noi, sau au renunțat să-și mai termine casele. O comisie tehnică, la fața locului, ar fi bine venită. Un lucru rămîne limpede: zilnic, aburul încălzește atmosfera. Cu cît trece timpul, cu atît mai multă energie se ırosește.

SORIN POSTOLACHE ■

MAGURA BUZAULUI

GHEORGHE GADACI

Ceasul porumbului, „greul pămîntului“...

(Urmare din pag. 1)

de sub dealuri, care, turnate în pahare, fac sticla să pocnească de răcoare, înghețîndu-ți palma în care le ții. Abia am pășit pe celălalt mal al anului, dar, pe mîchia cosmică ce înconjoară vara (și pe care noi călătorim cu o „Dacie“, în drum spre lanurile în care lucrează combinele...), golul cerului e vast și rece ca un clopot de sticlă, iar limba soarelui e străvezie. Florin Demetrescu (43 de ani, dar pîrlînd foarte tînăr, voinic, athletic, alură sportivă, obrazul negru, aspru de soare, ochi ce aleargă în toate părțile, nescăpînd nimic din privești, cuprinzînd-o și devorînd-o într-o febră posesivă, „directorială“, dar nu de sus, ci cu inginerescă atenție) îmi spune că, da, ideea culesului cu combinele s-a ılovit și de niște împotriri, de niște rezerve, unii oameni au ziseră că mașinile „risipesc“, că „pierd porumb“, ceea ce nu-i adevărat. Ei, mecanizatorii, tocmai asta și-au propus să demonstreze, „și, o să vedeți, demonstrem“. Rezervele, mai adaugă inginerul, sînt firești, el, cel puțin, s-a învățat cu ele, oamenii locului, ca mai săraci și mai izolați decît alții, sînt, cum s-ar zice, mai cu sfială față de nou, mai cu receptivă față de el ıhibat duminical. Nu mai departe decît acum niște ani, unii gospodari din Mărgăritești, satul din extremitatea nordică a consiliului, pierdut printre riipi, aveau niște rezerve de natură „științifică“ legate de însăși taina porumbului dublu-hibrid, despre care aflaseră, nu se știe de unde, că ar fi un rezultat al eugeniei. Pe atunci, Petrucci încă nu comunicase rezultatele experimentelor sale privind fetusul uman, în dezvoltare de laborator, experiențe care au consternat, la vremea lor Roma teologală, inclusiv pe adepții ei din Mărgăritești... Ingerul ride, apăsînd pe accelerator.

Un deal ruinat, împădurit idilic cu terburii, cu turme, cu arbori de-un verde încă vîratic, se dă la o parte, descoperîndu-ne lanul din care culeg combinele. Sînt doar patru, dar de ajuns ca să domine tabloul, o nesfîrșită pădure de verde și galben, clădită în paste dense, care, vîzînd cu ochii, se sfîșie, se destramă în goluri lungi, se zburcă în bucle și în volute care dau peisajului un balans de valuri de mare, ca sub clocotul unei furtuni. Cîmpia clocotește, secvențe fierbînti se succed și se amestecă încontinuu, ori

discontinuu, scrișnete de metal și strigăte ale oamenilor se interferează ca niște unde radio, colo o mașină s-a oprit, nu se știe de ce (inginerul aleargă spre ea...), dincolo un om mai în vîrstă (nea Nicolae Guță, primarul Dobrunului, micuț, grăsuț, cu un aer bonom, dar cu gesturi febrile, ațîțate) dirijează remorcile care basculează știuleții la capul lanului, alți cîțiva inși își fac și ei de lucru pe lîngă combine, pe lîngă mașinile de tăiat cocieni, toți sînt oameni de-ai S.M.A.-ului, de-ai primăriei, de-ai consiliului agroindustrial sau de-ai organelor județene, nu se vede nici un țaran, deși grămada de știuleți nedepășuși se face munte. Încă o combină se oprește (cealaltă, de citeva clipe, și-a reluat forțata prin porumb), combinerul coboară, un băiețandru ivit nu se știe de unde îi ia locul („e fiu-său“, ne spune Florin Demetrescu, revenit lîngă noi), cel care a coborît bea, dintr-o cofă, apă, cu ochii după combina care s-a depărtat. Pe el, pe combinerul titular, îl cheamă Ion, pe fiu-său Gheorghe, pe ambii îi cheamă și Uța, sînt din Voineasa Oltului. Gheorghe are 19 ani, a absolvit Liceul agroindustrial din Bals, l-a absolvit, ne spune taică-său, cu note bune, și, contrar așteptărilor satului, a rămas în sat, încadrîndu-se ca tractorist la S.M.A., deci înhămîndu-se la una din cele mai grele munci din cite satul oferă fiilor lui. Cei de-o seamă cu el, chiar dacă n-au cartea lui, se duc la oraș, lucrează în fabrici, în hale moderne, cîștigă bine, după amiezile vin acasă, el e în cîmp din zori și pînă noaptea, zdruncinat cu mașina prin toate riipile, maculat de toate sudorile și de toate colburile. Lui, zice taică-său, „i-a plăcut așa“, și plăcerea asta a fiului (care e unicul tractorist cu diplomă de liceu, patalamalele celorlalți fiind, lîngă ea, cu totul firave, însemnînd doar niște cursuri de cite 6—8 luni) îi stîrnește sentimente amestecate. E și neîmpăcat, căci, evident, ar fi vrut pentru Gheorghe „mai mult“, dar, pe undeva, și a bucuos, paternitatea din el fiind totuși satisfăcută, instinctul eternității ca specie (și ca breaslă) fiind onorat. Cît privește combina, zice, merge bine, „nu risipește“, nu „pierde porumb“ mai mult de 4 sau 5 la sută. Or fi, mă rog, și combine ce risipesc, dar astea-s altele, nu a lui. Cu legătorii manuali pierd mai mult, ei „sar“ știuleții, ori că nu-i vîd, ori că zic că nu-i vîd, adesea nici miinile nu-i mai

ascultă, atunci cînd ele, miinile, ostenesc, cînd se fac scortoase și dure ca niște unelte, dar fără forța, fără neoboseala acestora. Ce se risipește, totuși, cu combinele este timpul. Între campania griului și cea a porumbului, toate combinele, precum se știe, „sînt retrase“, toți oamenii lor, la rîndu-le, „sînt retrași“, puși să facă tot felul de demontări și montări de echipamente, operații care inghit nu ceasuri, ci zile și săptămîni, sustrase altor nevoi prezente ale muncilor din cîmpie. Nu mai vorbim de piesele ce se sparg sau se strică, tot demontînd și tot montînd. Dacă echipamentele pentru porumb n-ar sosi „pe bucăți“, ci montate pe o carcasă, intervine Florin Demetrescu, s-ar cîștiga și timp, iar mașinile ar trăi mai mult.

Au apărut, lîngă muntele de știuleți din capul lanului, cîțiva țarani. Se așază, încep să smulgă de pe drugiile de aur cămășile albicioase, mototolite, cu gesturi moi, tacticoase, egale. Florin Demetrescu e lîngă ei, în picioare, cu miinile n sold. Îi privește crunt, mocnînd, mușcîndu-și buzele, ar vrea să tacă, dar nu poate. „Bine-ai venit! zice. Bine-ai venit la ceasul șapte, cînd noi alergăm prin cîmp de la cinci!“ O bătrînă firavă, mijîndu-și ochii în soare, printre pleoapele înroșite de colb, își dă la o parte basmaua neagră cu care s-a legat peste gură ca o călugăriță și zice cu o voce tînără, melodiioasă, plină de nesfîrșită milă: „De, maică, dacă nu-ți plăcu cartea, acu aleargă pe ăle cîmpuri!“ Clipa e uriașă, un gol de tăcere se înalță cît cerul, prăbușîndu-se într-un bohot enorm de ris. Rid toți, ride și inginerul, singurul crunt a rămas primarul, rid în lan, cu hohote de metal încins, și combinele, care în golul de liniște de dinainte abia se mai auziseră, ca niște trap-trap-uri de cai mărunți picurînd într-un aer rar.

Ne-ar trebui, ca să străbătem mai departe pădurile de porumb, impenetrabile ca o junglă, niște cai. N-avem cai, deci le vom străbate tot cu „Dacia“ inginerului, pe drumuri înguste și povirnite, pe care mașina icnește și se sufocă. Nu-i merge bine pompa de benzină, ne spune, de vreo citeva zile nu-i merge, dar n-a avut timp de ea, n-are timp de mașina lui, treaba lui sînt mașinile, celelalte. Pe măsură ce înaintăm culegătorii ne înconjoară din toate părțile, de pe toate zările. Sînt pretutindeni, sînt sute de oameni, întînd în monom, șiruri sprintene de co-

cori pe cerul cîmpului galben-verde, ca în pastelurile lui Alecsandri. S-a făcut tîrziu, soarele trece către tîrîmul celălalt al zilei și, într-un colț al cîmpiei, un grup de tineri (sînt colegii lui Gheorghe Uța, întorsi de la fabrică, de la oraș) intră în marea porumbului cu plăcerea cu care se scaldă delfinii în mare. E ceasul recoltă, ceasul trudit, gîndit, plînuit, așteptat, rivnit de un an întreg, e un ceas-bucurie, al scăpării la larg, la răsplată, e un ceas-răspundere, al grijii ca răsplată să ajungă în palme întregă, curată, dreaptă, pe măsura efortului omului, pe măsura nevoilor lui, a nevoilor țării. E un ceas greu, încărcat de sudoare și toropit de foc, toropit de căldura care s-a strîns în el din întreaga zi. Adie, e drept, și-un pui de vînt, dar ce înseamnă un pui de vînt? Ce înseamnă „ușurel vîntului“, din povestea bădicii Traian? Înseamnă circumstanța, clipa fugară. Iar între greu și clipa fugară, omul acestor locuri, de cînd se știe, a ales greul. „greul pămîntului“, a ales forța, truda, temeul, a ales acest greu pe care îl simte, din veac, pe umeri, pe piept, trîndu-l cu el cît e anul, dar prin el împlinindu-se, laolaltă cu obștea, laolaltă cu țara.

E seară cînd ieșim pe un drum pietruit, care duce spre sat și spre S.M.A. În fața noastră, pe drumul pustiu, o cotigă trasă de un măgărus. Florin Demetrescu o ia repede la picior, îl urmează, o ajungem. „Bună seara!“ zice inginerul, „seara!“ îi răspunde o voce groasă, în timp ce măgărusul, tras de hățuri, s-a oprit. „De ce n-ai felinar, bă, nea Pandele, ce treabă-i asta? Nea Pandele un țaran bătrîn, imbrăcat în seara caldă ca de iarnă, cu dimie și căciulă, ride. „Lasă, directore, zice, că nu de felinarul meu ți-i dumitale, asta-i treaba mea și a milițianului, dacă m-o prinde. Lasă-știi eu ce vrei să vezi...“ Aprinde o lanternă, dă la o parte cerga ce acoperă cotiga. Sub cergă nu-i nimic. „Acu“, ia zi, pot pentru ca să plec?“, ride omul. „Dar zisei eu ceva, nea Pandele? se apără, descumpănit, inginerul. Eu te-ntrebai numai de felinar...“ „Lasă!, ride celălalt, „seara!“ Smucește de hățuri, se pierde în noapte. Directorul stațiunii e mulțumit. Omul cu cotiga n-a fost la furat porumb.

Și peste lanurile de porumb se lasă tăcerea, nimic nu mai mișcă, un om, lîngă mine, suride în noapte, cu bănuielele de jucate, iar în juru-ne respiră grav — se-aude cum respiră — ceasul recoltă, greu ca pămîntul, greu ca dragostea oamenilor pentru acest pămînt.

Ce înseamnă, la Săpoca, să lași ceva pietruit în urma ta

Cind a sosit la Săpoca, ținând în mână o valiză și coborînd dintr-un camion de ocazie, doctorul Anton Nicolau, pe atunci neurolog cu renume în Ploiești, a găsit un șantier, o căruță și un cal. Șantierul era cufundat în noroaie, datorate apei năbădăoase a Buzăului, aflate alături, căruța n-avea decît 3 roți, iar calul mai mult zăcea, putîndu-i mai ușor număra coastele decît anii. O fostă școală de tractoriști se transformase, în urmă cu 19 ani, în spital de neuropsihiatrie, șantierul se găsea la început, iar personalul lipsea, o singură asistentă. Mioara Poll, lamentîndu-se prin preajmă. Văzînd toate cele, doctorul Nicolau s-a bucurat că nu va rămîne, aducîndu-și aminte de asigurările primite de la medicul șef al regiunii Prahova, care-i spusese că, după 3 luni, va reveni la oraș, conducerea spitalului din Săpoca urmînd să fie făcută prin rotație. Venit de nevoie, Anton Nicolau a rămas de voie, iar cele 3 luni au devenit, iată, o viață de om, trăită cu înfrigurare și demnitate, împărțită între paturile bolnavilor, la început 150, apoi 400, azi 700, și amenajările de tot felul, în care directorul s-a angajat cu ambiție și nesomn. Recunoaște că a zis, de fiecare dată, o fac și pe-asta și-apoi plec, dar n-a mai plecat, simțînd cu timpul că Săpoca are nevoie de el și el de Săpoca, acționînd în consecință, schimbînd halatul alb cu salopeta, fără ca asta să fie o simplă figură de stil. Cîțiva ani mai tîrziu, cînd spitalul se pusese pe picioare și cînd operația de recrutare a cadrelor din țărani comunei sau din fiili acestora înregistrase primele succese, doctorul Nicolau a ajuns la concluzia că secția de psihiatrie de la Săpoca ar trebui extinsă. A primit, găsînd deplina înțelegere a organelor în drept, un nou local, la Nifon, de partea cealaltă a Buzăului, la munte, drept pentru care și-a suflinat din nou minciunile și a dat, personal, o mină de ajutor la asfaltarea drumului către ceea ce a devenit, în cel mai scurt timp și prin strădania colectivului, secția de neuroze de la Nifon. Adevărată oază de refacere, către care oamenii se îndreaptă la neceaz și la suferință și de unde se reintorc teferi, după șederi scurte și dătătoare de optimism, către familiile și către locurile lor de muncă. A urmat apoi amenajarea de la Ojașca, în prezent secție de ergoterapie, de recuperare prin muncă, deschisă indeobște bolnavilor cronici, etilicilor mai ales. Spitalul a fost dotat cu o suprafață de 60 de hectare, pe care nu erau decît cîteva case răpănoase,

ținînd cîndva de o mină, între timp abandonată. Deși director, realizat pe toate planurile, devenit medic primar de gradul I, deopotrivă stimat și respectat de pacienți și de confrăți, doctorul Nicolau și-a pus din nou salopeta și a dat la lopată, Ojașca ajungînd cu repeziciune o adevărată fermă infloritoare, capabilă să-și acopere cheltuielile, din finețe, din albinărit, cîteva autobuze trecute în reformă s-au transformat în prisăci, din șere, din artizanat, din grădinarit și, recent, din creșterea nutrienților și a vulpilor. Bolnavii de aici, cîndva disprețuiți și arătați cu degetul public, s-au însănătoșit și se însănătoșesc grabnic, în procesul unor activități productive, Ojașca fiind nu doar un spațiu spitalicesc, ci și o dovadă grăitoare a grijii pe care societatea noastră o arată membrilor săi la bucurie și la neceaz totodată, omul fiind în România socializat cu adevărat bunul cel mai de preț.

Autor a peste 100 de lucrări științifice, umblat pe la schimburi de experiență

și pe la congrese prin străinătate, convocat în fel de fel de comisii ministeriale, care mai de care mai înalte, doctorul Nicolau a demonstrat, prin întreaga sa carieră, străbătută de temeinice satisfacții profesionale, că omul sfințește locul, iar demonstrația continuă. Medic emerit, distins cu onorante ordine, între care cu Steaua Republicii și Ordinul Muncii, el n-a încetat să fie alături de bolnavii și de colegii săi, muncitor și modest, sensibil la durere și la rătăcirii, căutînd și găsînd soluții ca pacienții săi să depășească momentele de impas și să-și recîștige dreptul la echilibru și candoare. Spre a ajunge aici, s-a servit mereu de cele mai moderne și mai subtile metode de tratament, inclusiv de psihoterapia în grup și de meloterapia, după cum s-a servit, fără încetare și fără ostentație, de vorba bună și de povăța cea mai potrivită. Și-a considerat totdeauna bolnavii ca pe niște frați, punînd în suferința fiecăruia un dram din sufletul său. Dacă i-a fost greu? Firește că i-a fost, să nu ne sfiim s-o spunem. Mai ales în anii de început, cînd realitățile de azi erau doar planuri și vise. A dormit pe unde a apucat, ca un soldat al sănătății, adesea transformînd halatul în pijama. A mîncat ici și colo, la cantine, mulțumîndu-se cu te miri ce. Și-a văzut familia

din an în paste, aproape nebagînd de seamă, cum glumește, că fiica sa a terminat facultatea, urmîndu-l în meserie. Pentru că era normal să aibă, a avut și poticneli, a avut și eșecuri, dar a găsit, de fiecare dată, puterea s-o ia de la capăt, izbutînd să învingă, prin muncă și prin seriozitate, toate dificultățile, lăsînd, după vorbele sale, ceva pietruit în urma sa. Cîteva semne că n-a trecut prin viața cu minile încrucșate. Cariera sa de om de știință, consolidată în miile de ceasuri petrecute la căpătîiul bolnavilor, probează o dată în plus adevărul că pentru a răzbate în frunte nu e neapărată nevoie, medic fiind, să deții funcții universitare și să conduci cine știe ce savante echipe.

Modest și cumpănit, recunoaște că n-ar fi realizat ceea ce a realizat fără ajutorul colaboratorilor, formați după pilda sa. Despre Mioara Poll, azi asistentă șefă, femeie harnică și autoritară, am mai scris. Să scriem și despre doctorul Adrian Ionescu, șeful secției de la Nifon, de a cărui activitate se leagă închegarea compartimentului de neuroze, numărînd 140 de pacienți. Doctorul Ionescu a urcat la Nifon în urmă cu 11 ani, cînd s-a deschis sanatoriul, împreună cu soția sa, Margareta, de asemenea medic, de care n-a scăpat, cum glumește, din facultate, cei 2 fiind colegi de grupă. Venit de la Buzău, Adrian Ionescu ar fi putut face naveta, dar a renunțat repede la o asemenea variantă, înțelegînd că rostul unui medic e să-și petreacă cît mai mult timp alături de bolnavii săi. Instalîndu-se la Nifon, a avut de înfruntat, desigur, o grămadă de greutăți, căci a ajunge pînă acolo era, cu ani în urmă, o adevărată aventură, drumul pînă sus fiind un fel de urcuș al lui Sisif. Toate însă au trecut și azi, cînd secția de neuroze e un parc adăpostit în inima pădurii, cu saloane strălucind de curățenie și cu personal de cea mai aleasă calificare, doctorului Ionescu i se pare firesc că, pe lângă îndatoririle profesionale, și-a găsit timp să planteze pomi și să vopsească garduri. Poate că nu era obligația sa, acceptă, dar era datoria sa, ceea ce vrea să însemne, firește, altceva. Trăind în izolare, și-a silit cei 2 băieți să bată, zilnic, drumul pînă la Buzău, cale de 30 de kilometri, spre a răspunde prezent la catalog, fără ca povestea asta să i se pară un sacrificiu din partea copiilor. În ceasurile libere, puține cite sînt, Adrian Ionescu se ocupă de muzică, după cum Anton Nicolau se îndeleticește cu pictura, pereții cabinetului său fiind împrejmuți cu pinze, inspirate din viața de fiecare zi a spitalului.

Un spital, cel din Săpoca, județul Buzău, pe care asemenea oameni îl imobilează, transformîndu-l într-un avanpost al sănătății prin plida de fiecare zi a unor biografi demne de toată lauda.

OVIDIU IOANIȚOIA ■

Minunații oameni simpli

A început să-mi placă meseria cînd am simțit că sînt apreciată

Pasiunea mea era geografia — ne spune telefonista 349, Maria Radu, de la Direcția de telecomunicații a municipiului București. Mai tîrziu, cînd am terminat liceul, împlinirea a făcut ca una din vecinele noastre, care lucra la telefoane, văzîndu-mă că nu mă hotărîsc prea repede pentru o meserie, mi-a zis că dacă tot îmi place geografia n-am decît să mă fac telefonistă. Și astfel geografia n-a fost decît un punct de plecare în viața mea. După 2-3 săptămîni știam să primesc toate categoriile de comenzi (64 pe oră), după care treceam la schimbătorul interurban. Aici mă simțeam ca un dispecer. Stabileam convorbiri simultane între București și toate punctele de pe harta țării; chiar și cu localități care n-au circuite telefonice directe. Uneori, noaptea, abonații-mi vorbeau

ca unei vechi cunoștințe. Îmi împărtășeau necazurile sau bucuriile pentru care cereau convorbirea. Într-o noapte, vestea nașterii, în București, a unui băiat de aproape 4 kg zbura pe cablu, undeva prin Moldova, la Tg. Secuiesc și la Timișoara. Incepea să-mi placă meseria. Satisfacția imediată era teamul de bonuri de convorbiri rezolvate, faptul că nu lăsăm nimic schimbului și mai ales faptul că eram apreciată.

ELENA GHERA ■

(Urmare din pag. 1)

● Cum au ajuns Mircea Roibu și oamenii săi să lucreze într-o nouă întreprindere

Din punct de vedere geometric, elicea este cea mai complicată piesă a unei nave. Cînd constructorii spun că o elice se lucrează ca o bijuterie, ei vor să se știe că, prin forma sa, o astfel de piesă nu dă posibilitatea nici unei linii drepte între două puncte, fiind o continuă suprafață curbă care trece pe nesimțite dintr-un pian în altul. În plus, o elice nu-i bună pentru că-i mare, pentru că e frumoasă și dă sugestia petalelor unei flori, ci pentru că e îndeajuns de rezistentă pentru a sarge cu fiecare rotire zidul de apă și a trage după ea corpul navei. Se mai adaugă și că elicea este singura piesă a navei permanent vulnerabilă, pentru că ea rămîne afară, expusă întotdeauna unui impact brutal cu recifele, cu stîncile ascunse, la o acostare în condiții mai puțin favorabile, la manevre greșite.

„Se aduceau elice din import. O dată au fost aduse 11 și depozitate pe dig. Nouă dintre ele aveau fisuri în pale. Șantierul rămăsese fără elice”.

„Și dacă am încerca să facem singuri elicele? Dacă am încerca?”. Mircea Roibu, pe atunci șef al atelierului turnătorie din Șantierul naval Galați, și-a pus de zeci de ori întrebarea. Știa că n-aveam specialiști în acest domeniu, că n-aveam experiență în construirea unor astfel de piese. Mai știa că oamenii săi, colegii săi, sînt printre cei mai buni turnători-formatori din lume. Așa se vorbea despre Ene Dumitru, Dumitru Teodoru, Vasile Constantin, Nicolae Miron, Gabriel Ene, Vasile Păun, Iftică Ene. Însă elicele nu puteau fi construite numai prin lucrarea miinilor de aur ale acestor oameni. Trebuia o mare putere de intuiție, de a intui compoziția unor aliaje admissibile de către beneficiari. Pentru aflarea aliajului corespunzător s-au făcut sute de încercări. Mircea Roibu împreună cu oamenii săi au dat de lucru multor laboratoare din Galați. Structura aceluia aliaj n-a fost revelația nimănui. Ideea s-a limpezit nu dintr-o dată ci trudnic, prin căutare îndelungată, și oamenii s-au apropiat de adevărul care-i interesa, pas cu pas. Turnarea primei elice mari, navale, românești n-a fost nici ea lipsită de dramatism. În hala turnătoriei pluteau, ca o ceață, vaporii de zinc. Trei zile și trei nopți a durat turnarea. Lucrînd la înălțime, mai expus decît ceilalți, macaragiu Nicolae Buliga s-a intoxicat și a căzut peste manetele mașinii. A trebuit să fie dus de urgență cu salvarea la spital. Cine-l țineuse pe omul acela acolo? Lucrau doar, cu toții, la o piesă care nici nu era trecută în plan și nu intra în atribuțiile lor de serviciu. Un gînd mai puternic decît ei înșiși îl ținea pe loc. Perseverență ar fi un cuvînt

palid. Îndirjirea de a duce pînă la capăt ce începuseră, ar fi un cuvînt mai potrivit. Și totuși cineva trebuia să urce acolo, sus, pe podul rulant. Și pentru că trebuia, cineva a urcat. Un voluntar, Leon Vrinceanu. Și oamenii și-au văzut mai departe de lucru, vorbind puțin, înțelegîndu-se din ochi, ștergîndu-și din cînd în cînd, cu palmele, tîmplele jilave, apa aceea sărată ce le năpădea fruntea.

Prima elice a fost și primul succes. De atunci, oamenii lui Mircea Roibu au construit altele, numeroase. Experiența, în creștere, a început să întemeieze o tra-

Spune-mi cum muncești, ca să-ți spun cine ești

diție. Iar statul a preluat inițiativa muncitorilor gălățeni și a dezvoltat-o într-o investiție republicană: I.N.E.T.O.F., o unitate industrială în funcțiune astăzi la Galați, ale cărei prime trei inițiale înseamnă întreprinderea navală de elice. Iar Mircea Roibu și o parte din oamenii săi lucrează chiar în această întreprindere nouă — a cărei existență li se datorează în parte lor înșile.

● Livada n-a fost defrișată, ba chiar a devenit stațiune de cercetare și producție pomicolă

Își amintește ziua aceea, 11 octombrie 1959, de parcă ar fi ziua de ieri. Coborise în gara Focșanilor dintr-un personal greu și aglomerat și pornise țîntă către sediul I.A.S.-ului de la marginea orașului unde fusese repartizat să lucreze ca absolvent al Facultății de horticultură din București. Pe vremea aceea, I.A.S.-ul avea o livadă de 96 de hectare. Perși și caiși, dar mai ales meri. La cules, abia se strîngeau două-trei tone de fructe la un hectar. Cei ce lucrau acolo de mai multă vreme aflaseră și o explicație productivității slabe. O convingere mai generală susținea că Vrancea este prielnică numai viticulturii, nu și pomiculturii, datorită curenților reci de aer care străbat țîntul. În astfel de condiții, desigur, n-avea nici un rost extinderea livezii fermei nr. 2 a I.A.S.-ului. Mai degrabă se punea problema defrișării ei.

Însă tînrul inginer Corneliu Patraș porni să lărgească livada pînă la 350 de hectare. Un astfel de act,

firește, se cuvenea chibzuit bine, temeinic cugetat. Dar dacă a avut curajul să propună și să treacă la o astfel de dezvoltare este pentru că inginerul Patraș socotise că nu merii, nici curenții de aer și nici pămîntul nu purtau vreo vină. Îngrijită, livada începu să dea producții de 18-20 tone pe hectar. De trei ori ferma nr. 2 a fost declarată fruntașă pe țară și tot de trei ori I.A.S.-ului Focșani i s-a atribuit, pentru bunele producții de fructe obținute, Ordinul Muncii clasa I. În același timp, ferma își face un bun renume și prin rentabilitatea sa, la mia de lei venituri, banii cheltuiți fiind, în fiecare an, mai puțini.

În urma acestor rezultate, ferma nr. 2 a I.A.S.-ului Focșani a devenit Stațiunea de cercetare și producție pomicolă „Vrancea”, avînd sarcina de a îndruma și răspunde de pomicultura din trei județe, Vrancea, Galați și Brăila, în sectoarele de stat, cooperatist și particular. Cu înțelegerea și sprijinul deplin al organelor județene de partid, inginerul Corneliu Patraș și-a alcătuit un colectiv de oameni tot unul și unul, de obicei tineri, absolvenți de facultate ce vădesc semnele unei mari iubiri pentru munca și meseria aleasă.

Stațiunea de la Focșani, înființată prin Decretul prezidențial nr. 32 din 1 martie 1977, are, cum exprimă chiar denumirea sa, obligația unei îmbinări trainice între munca de cercetare și cea de producție pomicolă. Dacă ne referim la producție, să spunem că unitatea s-a situat pe locul al treilea pe țară, după Voinesti și Fălticeni, iar în privința beneficiului s-a clasat, de asemenea, pe loc fruntaș. Cit despre cercetare, crede Corneliu Patraș, ar fi și mai multe de vorbit: „Iată, ca să iau un exemplu, se știe că la noi vișinul rodește slab, abia șapte-opt sute de kilograme la hectar. Tendința e de a-l face să dea 10-15 tone. Însă trebuie selecționate soiuri valoroase. Și pot afirma că există aici, în Vrancea, un vișin a cărui putere de rodire se ridică la aproximativ zece tone de fructe și că nu necesită atîtea tratamente chimice cîte se aplică altor soiuri. Vișinile lui sînt foarte dulci. În procesul de industrializare necesită zahăr cam cu jumătate mai puțin decît în industrializarea altora. În plus, vișinul acesta permite recoltarea mecanică iar nu, cum se procedează prin alte țări și chiar la noi, în unele locuri, prin tratate chimice. Mai spun că soiul acesta este verificat, că se înnulțește aici, că am trimis puietei aproape tuturor stațiilor din țară pentru a i se studia comportamentul în alte zone climatice și a hotărî asupra extinderii lui”.

Însă, cînd spune aceste lucruri, el însuși, Corneliu Patraș, știe mai bine decît oricine că, în urmă cu mai mulți ani, n-a vrut să accepte o prejudecată și numai faptul că în această țară ideile bune își găsesc loc se datorează extinderea livezii fermei nr. 2, rentabilizarea ei și, apoi, transformarea ei — chiar prin decret prezidențial — într-o unitate unde producția devine știință iar știința devine producție.

Interesul pentru lentilele Fresnel crește. Cine le asigură producția?

Apariția articolului nostru a produs ecou. Apreciind la adevărată ei valoare realizarea conf. dr. ing. Petre Dodoc de la catedra de mecanică fină a Politehnicii buceureștene, privind metoda proprie de calcul și tehnologia de realizare a lentilelor de tip Fresnel, din mase plastice, foruri științifice, ministere, institute de cercetări, întreprinderi, cercetători individuali, ca și persoane particulare i s-au adresat direct sau prin intermediul redacției pentru colaborare și aplicații în domeniile lor de activitate. Cu mai multă vreme în urmă, conferențiarul Dodoc se prezentase la C.N.S.T., cu lentilele sale sub braț, pentru a le face cunoscute și pentru a cere sprijin în realizarea lor industrială. Așteptat la poartă ceasuri în șir, fără ca persoana cu care vorbește la telefon să se prezinte. Funcționara respectivă probabil uitase, ori poate credea că va avea de lucru cu un fantezist. Deunăzi, modestul cadru didactic, care atunci s-a simțit, pe bună dreptate, jignit, a fost invitat la C.N.S.T., de către tovarășul vicepreședinte prof. dr. ing. Iosif Tripsa. I-a ascultat cu interes și extremă receptivitate gândurile și propunerile. S-a aprobat și un fond pentru construcția unor scule speciale necesare realizării lentilelor. A fost îndrumat să urgenceze și obținerea lentilelor cilindrice precum și studiile privind aplicațiile în domeniul energiei solare.

Conducerea Întreprinderii pentru aparatură și utilaj de cercetare, I.A.U.C., unitate de producție nou înființată în chiar curtea politehnicii, simțindu-se intrucitivă vizată în articol, — intră în sarcinile și atribuțiile ei materializarea creațiilor noi, validate, ale învățământului superior — I-a invitat pe conferențiarul Petre Dodoc și s-au așezat bazele unui proiect de contract de colaborare. S-a constituit, în consecință, un colectiv mixt, cu personal din producție și de la catedra universitară de cercetare-proiectare și execuție de aparatură pe bază de componente Fresnel. S-a rezolvat astfel și problema mașinilor și utilajelor necesare, ieșind din sfera grea, mai mult artizanală de până acum. Să sperăm că va avea astfel și cadrele, ajutoarele necesare! Ceea ce a făcut până în prezent a făcut-o doar asistentul și colaboratorul său, ing. Daniel Băcescu, și cu tehnicianul Gabriel Ferghete, în spațiul atelierului pentru practica studenților. Cu prețul unor mari eforturi. Tot după apariția articolului, la indicația conducerii Ministerului Industrii Construcțiilor de Mașini s-a

prezentat la catedră și o delegație de specialiști ai Întreprinderii optice române — un fizician, un inginer chimist, un inginer tehnolog. „Au pus întrebări, deocamdată — ne relatează conf. Dodoc. Firește, s-au interesat de perspectivele, de domeniile de aplicații ale lentilelor mele. Îi înțeleg, trebuie multă gândire și responsabilitate ca să întemeiezi o industrie pe seama unei noutăți. Ea trebuie bine studiată tehnico-economic. Eu le răspund, asumându-mi întreaga răspundere și angajând toate cunoștințele mele, având pe deplin cunoștință și conștiința a ceea ce înseamnă producție industrială, că se poate! Cu net avantaj pentru economia națională. Domeniile de aplicație sînt atât de largi, iar perspectivele, deși în general cunoscute, cu posibilități totuși încă nebănuite. E cazul să ne grăbim. Avem potențial. La I.O.R. ca și în alte uzine ale țării noastre facem optică de cea mai bună calitate, dar părerea mea este că nu o folosim la justa ei valoare. De pildă, în loc să facem mai multă aparatură și să ieșim cu aceasta pe piețele externe și să ne impunem ca atare, exportăm elemente optice pe care alte firme le înglobează în aparatura lor, iar firma le revine intru totul, de bună seamă. Ca să mă întorc la treburile mele, pot să vă spun că oricite institute de cercetări sau întreprinderi mi-ar solicita colaborarea și asistența tehnică le voi acorda cu orice preț, cu prețul chiar și al nopților mele. Trebuie însă să punem la punct o producție de componente optice de tip Fresnel. Institutul politehnic nu are posibilități pentru așa ceva. Nu are bază de producție. E nevoie de utilaje, de investiții. Sper însă, cu mult optimism, dat fiind interesul manifestat după apariția articolului din „Flacăra”, că problema va fi studiată de către forurile în drept. Economia națională, repet, va avea de câștigat”. Ceea ce afirmă conf. univ. dr. ing. Petre Dodoc se susține și de către apelul Institutului de meteorologie, care a emis și el o adresă solicitându-i colaborarea privind realizarea unor aparate de suprapunere de imagini, ca și al Institutului central de fizică, precum și al Institutului de tehnologie izotopică și moleculară din Cluj-Napoca (venit prin intermediul redacției), ca și al persoanelor particulare care ne-au cerut ajutorul pentru obținerea de lense cu lentile de tip Fresnel.

CICI ADAM ■

Ce mai e nou la Centrul Boicil?

Este prima întrebare pe care i-am adresat-o inventatorului cunoscutului medicament românesc, deci nu mai puțin celebrului doctor Vasile Boicil, conducătorul Centrului metodologic de recuperare din Timișoara.

— Intii, merită să consemnăm bilanțul Centrului metodologic, de la 1 martie 1973, data înființării, la 1 august 1979: au fost tratați și consultați ambulatoriu peste 80 000 de cetățeni, dintre care 5 000 din alte țări, aproape 4 000 au fost internați (100 străini), în vreme ce eficiența economică a medicamentului se reflectă și în cei 1,2 milioane lei valută primiți. Cam acestea ar fi datele cu care ne putem declara mulțumiți, ca și de prestigiul dobândit de tratamentul cu Boicil, de interesul bolnavilor, de bunăvoința multora dintre medicii care îl aplică, îndeosebi în stațiuni balneare, precum Băile Herculane, Felix, Litoral. Fabrica din Cluj-Napoca produce anual două milioane de fiole, din care numai circa 50 000 sînt utilizate la centrul nostru. E un mare succes!

— Cunoașteți rezultatele concrete ale tratamentului?

— Da și nu. Da — deoarece altfel nu s-ar explica aceste mari sollicitări. Nu — intrucit nu am aflat datele clinice, eficiența terapeutică pe cazuri, cu excepția informațiilor furnizate de prof. dr. Emanoil Popa, de la Clinica maxilo-facială din Timișoara. Tocmai de aceea aș dori ca prin intermediul revistei „Flacăra” să lansez invitația colegilor medici din țară, care folosesc Boicilul, de a avea bunăvoința unei colaborări în această direcție, deoarece fundamentările pe cazuri sînt mai diverse, publicate în reviste de specialitate, sînt cerute de Centrul de medicamentelor în vederea înregistrării și omologării în străinătate a Boicilului Forte soluție injectabilă, conform uzanțelor, conform solicitărilor de peste hotare. Ca să nu mai vorbim de faptul că, prin ajutorul de mare valoare al Centrului de chimie din Timișoara, s-a constatat eficiența Boicilului sub formă mult mai concentrată (100 gamma), intravenoasă, în felurite afecțiuni (poliartrite reumatoide, spondilartrite anchilopoetice, astm bronșic, enurezisul nocturn, arterite și ischemii periferice), ca și sub formă de picături și comprimate, cu rezultate superioare, sau unguent (în tratarea unor afecțiuni ca algii tegumentare de suprafață, flebite dureroase, sechele postflebitice cu dureri, care nu cedează la alte medicamente, cicatrice postoperatorii dureroase, în unele nevralgii superficiale (în troficizarea unor țesuturi atrofile și atonice de suprafață). Dar, cum am zis, tot efortul nostru, al colaboratorilor de la Centrul de chimie va putea fi încununat de succes

prin sprijinul altor medici sau farmaciști din țară.

— Vorbești, mai înainte, de tratamentele cu Boicil în unele stațiuni balneoclimaterice. Cum se întâmplă această terapie?

— Demarajul e bun, adică se manifestă bunăvoință și onestitate. Pentru ca lucrurile să meargă însă foarte bine, deci eficient, ar fi bine ca, de exemplu, la Băile Buziaș — profilate pe bolile cardiovasculare — să se înființeze un centru de tratament și cercetare, care să contribuie la perfecționarea curei tradiționale. Am verificat pe cazuri concrete, pe bolnavi veniți chiar din stațiune, modul de prelungire, prin Boicil, a tratamentului balnear; surpriza a fost revelatoare! Va trebui studiată riguros problema combinării celor două tratamente — pe temeiuri științifice, rezultatele urmînd a fi publicate, spre sporirea prestigiului medicinei românești, al stațiilor noastre.

— Cit ar costa acest experiment?

— Numai și numai bunăvoință! Tratatamentul e simplu (prin injecții intravenoase, tablete sau unceri unguent), putînd fi aplicat numai de specialiștii existenți la Buziaș, fără nici o instruire specială.

— Numai la Buziaș?

— Pentru început la Buziaș, apoi, pe măsură ce se va dovedi realismul acestei inițiative, tratamentul combinat s-ar putea generaliza, deoarece nu ducem lipsă de stațiuni pentru bolile cardiovasculare sau reumatice.

— Altfel, ce mai e nou?

— A rămas nouă o doleanță mai veche. Avînd 50 de paturi și o policlinică prin care trec zilnic 30—50 de bolnavi, centrul nostru funcționează cu un singur medic, cu subsemnatul, detașarea celorlalți doi medici, V. Dindelegan și A. Nicoară, înțetînd în urma unei dispoziții ferme (N.R.: ?!) a Ministerului Sănătății, așa încît aici muncesc acum doar medici pensionari, de bunăvoie și nesiliți de nimeni. Fără ei, practic, centrul s-ar fi desființat.

— Să sperăm că așa ceva nu se va întâmpla și că Ministerul Sănătății va găsi o grabnică și judicioasă rezolvare.

Apoi, după un telefon disperat, am asistat la o demonstrație pe viu a valorii Boicilului Forte. O femeie, abia tirind și piciorul, sprijinită de doi tineri, a fost tratată de urgență și, în câteva minute, minunea s-a produs: bolnava n-a mai simțit nici o durere, putea pași singură, a făcut și citeva exerciții de gimnastică — și s-a bucurat. Desigur, se știu destule despre Boicil dar nu se comunică totul; aceasta ar fi, așadar, dorința de-acum a inventatorului, acesta ar fi interesul general: exportul medicamentului!

TEODOR BULZA ■

Nume de referință, în acupunctură, domeniu căruia i-a dedicat mulți ani de activitate și 5 cărți, conținînd puncte de vedere îndrăznețe și originale, doctorul Teodor Caba e din nou prezent în librării, de data aceasta prin intermediul unui volum de homeopatie. Ultima sa producție, „Elemente de practică homeopatică”, 1979 (270 de pagini), explorează cu minuție și rigoare științifică spațiul mai puțin descifrat al exercițiului medical. Rod al unor lecțiuni asidue, purtate prin felurite biblioteci, ea e, înainte de toate, rod al unei îndelungate experiențe, desfășurată în cadrul modest al Policlinicii orașenești din Călan, județul Hunedoara, locul de muncă al autorului, experiență supusă, în repetate rânduri, încercărilor și obstacolelor de tot felul. Prima de acest gen din literatura română de specialitate, „Practica homeopatică” a doctorului Teodor Caba deschide, în mod firesc, un drum, dar readuce totodată în discuție o problemă de ordin general, mai delicată, legată de statutul homeopatiei noastre actuale, chestiune asupra căreia ne propunem să zăbovim mai târziu.

Bazele teoretice și experimentale ale acestei metode terapeutice au fost puse, încă de la sfîrșitul secolului 18, de medicul german Samuel Hahnemann, semnalat o vreme și la Sibiu, în anturajul contelui Bruckenthal. El a expus, pentru prima oară, cele 3 principii fundamentale ale homeopatiei, al similitudinii, al dozelor infimitezimale și al individualizării constituționale, lăsînd cercetătorilor de mai târziu un vast cîmp de acțiune. Fără a intra în amănunte, să notăm că homeopatia, în ciuda virstei sale, reprezintă o metodă dintre cele mai moderne, bazîndu-se pe reactivitatea organismului, concept biomedical cit se poate de actual, confirmat și consolidat de datele furnizate, în timpul din urmă, de imunologie și imunopatologie. Cel mai important dintre principiile ei, cel al similitudinii, poate fi concretizat prin dictonul „similia similibus curantur”, echivalent latin al proverbului românesc „cui pe cui se scoate”. În virtutea căruia un remediu care creează unui organism sănătos o anume simptomatologie poate deveni

eficace în suprimarea ei la un organism bolnav, cu condiția ca el să fie folosit în doze foarte mici, infimitezimale. Cu alte cuvinte, citîndu-l pe doctorul Arca die Percek, autorul prefeței „Elementelor”, „se va administra bolnavului o substanță capabilă a produce omului sănătos tulburări similare cu cele acute de bolnav”.

Cartea doctorului Caba readuce în discuție statutul de cenușăreasă al homeopatiei

Grație avantajelor ei terapeutice — operează cu substanțe lipsite de toxicitate și, implicit, de efecte iatrogene, utilizează remedii foarte ieftine, adesea de sute de ori mai puțin costisitoare decît medicamentele obișnuite, ține cont de stricta individualizare a subiectului, aceeași maladie sau același sindrom putînd fi tratate cu mai multe remedii, uneori zeci — homeopatia a cîștigat repede teren. Astfel, prima revistă de specialitate a apărut în 1822. Un sfert de secol mai târziu, la Philadelphia, a fost întemeiat, prin strădaniile medicului Constantin Hering, cel dintîi Colegiu de homeopatie. În 1872, Universitatea din Upsala, Suedia, a alocat un fond special pentru dezvoltarea acestei metode, a

cărei deviză a fost și a rămas „trebuie tratat bolnavul și nu boala”. Recunoscută oficial în Mexic în 1891, homeopatia a devenit obiect de studiu în facultățile de medicină din Brazilia începînd din 1918. 11 ani mai târziu, își deschide porțile, la Berlin, Policlinica homeopatică universitară, catedra de specialitate inaugurîndu-se în toamna anterioară.

În prezent, funcționează pretutîndeni în lume nenumărate laboratoare și farmacii cu profil homeopatic, în R.F.G., în Statele Unite, în Elveția, în U.R.S.S., în Polonia, în Franța și așa mai departe. Numai în Franța, unde homeopatia e recunoscută din 1948, lucrează la ora de față, după statistici ferme, 6 mii de medici homeopați. Toată această activitate, mult mai întinsă și mai profundă decît am rezumat-o aici, e așezată sub îndrumarea și coordonarea Ligii homeopatice internaționale, cu filiale în 42 de țări, pe toate continentele. Foarte vechi, după cum arătam, revistele cu profil homeopatic „The British Homeopathic Journal”, „Les Annales Homeopathiques Françaises”,

„Allgemeine Homöopathische Zeitung” etc. continuă să apară, bucurîndu-se de un deosebit interes.

Firește, medicii și farmaciștii români n-au rămas, în decursul timpului, indiferenți față de această metodă terapeutică și nici față de progresele ei, tot mai recunoscute în aria medicinei contemporane, care acceptă, în temeiul unor dovezi de necontestabilă, că numai 25 la sută din maladiile răspîndite pe glob nu pot fi tratate decît clasic, lăsînd homeopatiei un cîmp larg de acțiune. Pot fi citați cîțiva pionieri ai homeopatiei noastre, doctorii Nicolicescu, Fulga, Bărbulescu, alții, dar calea pe care ei au deschis-o, cu eforturi intelectuale și materiale considerabile, pare definitiv infundată, activitatea homeopaților români lovindu-se mereu de opacitatea ministerului de resort. Numai și simplu fapt că doctorul Caba e obligat să-și tipărească volumul, primul de acest gen din literatura noastră, pe cheltuielă proprie, e o probă concludentă a faptului că, fără argumente și fără justificări, homeopatia are un statut incert, de cenușăreasă. Ba mai mult, Din cite sîntem informați, singura farmacie cu profil din țară, numerotată cu 80 și funcționînd în București, pe Bulevardul Magheru, e mereu ignorată, deși e foarte solicitată, deși deține remedii homeopatiche în număr considerabil, multe din ele aduse din import. Neexistînd, la noi, nici un fel de literatură de specialitate, o mare parte a personalului medico-sanitar nu cunoaște homeopatia decît din auzite, asta în cel mai fericit caz. Asta în timp ce puținii medici și farmaciști interesați de problemă și familiarizați cu datele ei se feresc să-și declare apartenența la marea familie a homeopaților, temîndu-se de eventuale obiecții din partea Ministerului Sănătății!

Făcută fățîș sau voalat, blocarea consecventă a homeopatiei, metodă terapeutică nu numai foarte modernă, ci și simplă, ieftină și eficientă, recunoscută ca atare pretutîndeni, constituie o dovadă în plus a obstaculării noului, a imobilismului și lipsei de interes față de nevoile masei de bolnavi.

OVIDIU IOANIȚOIA ■

Fapte de pe frontul energiei

Soarele în industria materialelor de construcții

O fabrică medie de produse ceramice (materiale de construcție, adică blocuri ceramice, sau, pe numele lor mai vechi, cărămizi), având o suprafață de 6 000 metri pătrați, realizează un consum anual de aproximativ 3 500 tone combustibil convențional. Dacă toată fabrica ar fi acoperită cu captatori de energie solară existenți la ora actuală, sarcina energetică ar scădea cu 8 la sută. Un simplu calcul ne demonstrează că pentru a înlocui energia obținută din cele 3 500 tone de combustibil convențional cu energie solară captată, am avea nevoie de un spațiu de câteva sute de mii de metri pătrați. Un alt aspect pe care neapărat trebuie să-l aducem în discuție ar fi cel al întreținerii unor uriașe suprafețe acoperite cu captatoare. Pentru un captator folosit într-o gospodărie individuală, prozaica operație de ștergere a prafului de pe o suprafață de cel mult doi metri pătrați este o chestiune simplă. Cum și cîva va executa aceeași simplă și prozaică operație pe o suprafață imensă? Să adăugăm acestor două probleme încă un aspect de ordin pur economic: o tonă de combustibil convențional costă 350 lei; a captă la ora actuală energie solară pentru a înlocui cantitatea de energie conținută sau degajată de o tonă de combustibil convențional înseamnă a investi sume între 2 000 și 5 000 lei. Cu alte cuvinte, o tonă de combustibil convențional ar ajunge, în prima fază, de la 350 lei la 2 000—5 000 lei.

Descurajante, desigur, aceste trei neajunsuri ale captării energiei solare, mai ales că lor li se mai adaugă alte câteva probleme cum ar fi cea a substanței care să fie acoperiți captatorii, sau cum ar fi cea a materialului din care să fie confecționate părțile subsansabile ale unei instalații de captare.

„În concluzie, avea să ne declare inginerul Constantin Chiriac, șeful atelierului de inginerie tehnologică pentru materialele de construcție asociate din cadrul Institutului de cercetări pentru materialele de construcții, instalațiile actuale de captare a energiei solare, pentru a o folosi în industrie, mai exact spus în procesul tehnologic de fabricație a materialelor de construcție, sînt încă mult prea scumpe, acoperă un spațiu mult prea mare, iar randamentul este încă foarte mic. Dar toate aceste trei neajunsuri, cam-aceleași în toată lumea, nu trebuie să demobilizeze cercetarea. Dimpotrivă, diminuarea sau chiar eliminarea lor va fi cu atât mai necesară cu cât ele sînt aproape inabordabile la ora actuală.”

Să adăugăm la această realită și, în același timp, optimistă stare de spirit a inginerului Chiriac, alte câteva date privind cercetările specialiștilor Institutului de cercetări pentru materialele de construcție. Interlocutor, tovarășa doc-

tor inginer Mihaela Mihăilescu, director adjunct al institutului: „Sîntem în curs de definitivare a unui amplu și detaliat studiu de reducere a consumurilor de combustibil și energie în industria materialelor de construcții, studiu care cuprinde măsuri imediat aplicabile, cele vizînd anii 1980—1981, și măsuri cu bătaie mai lungă, măsuri de perspectivă, pentru anii 1985—1990. Concret, finalizarea acestor măsuri va atinge în anul 1985 o reducere a consumului de energie cu 25 la sută față de consumul actual. În acest context, cercetările noastre vor ataca și tehnologia de fabricație a produselor ceramice, un important consumator de combustibili și energie la ora actuală. Soluția pentru care s-a optat va fi experimentată, pentru prefabricate, încă în acest an pe platforma întreprinderii de prefabricate „Progresul” din București, iar pentru produsele de ceramică vom continua să cercetăm la Jimbolia, unde se constată deja un interes general și mult optimism.”

Există deci, fără să intrăm în amănuntele tehnice ale bătăliei pentru captarea energiei solare, un studiu de anvergură, cu măsuri complexe, un adevărat plan strategic a cărui materializare, pentru produsele ceramice, a început încă de-acum doi ani la Jimbolia, iar pentru materialele prefabricate va începe în chiar toamna acestui an. Cu timpul, după cercetări multiple și îndelungate, energia solară, inepuizabilă, dar, la ora actuală, încă destul de scumpă, va lucra, eficient și economic, și în industria materialelor de construcții.

VICTOR NIȚĂ ■

MAGURA BUZAULUI

DINU CIMPEANU

Experimentul de la Saturn

Trei hoteluri din stațiunea „Saturn” au pus la dispoziția locatarilor în această vară apă caldă, în mod permanent, ziua și noaptea din stația solară proiectată și realizată de specialiști români. Experimentul datează de anul trecut, în vara abia încheiată rezultatele sale au devenit concludente, astfel încît cercetătorii de la INCERC București au putut trece, pe baza datelor pe care le dețin, la proiectarea altor stații, atît pentru ansambluri cit și individuale, la așa-numita tipizare.

Șeful colectivului de energie solară din cadrul laboratorului de instalații al INCERC are numai 33 de ani și se numește Dan Constantinescu. Un caracter optimist, o minte limpede, o evidentă pasiune pentru cercetare și o îndrăzneală tipică virstei, sprijinită pe condiții favorabile de împlinire a ideilor studiate, iată care sînt trăsăturile definitorii ale omului în fața căruia mă aflu.

— Din cele două feluri de instalații solare, precizează inginerul Dan Constantinescu, cea de obținere a apei calde este mai simplă, cealaltă destinată încălzirii spațiilor de locuit ori de muncă, chiar și pe timp rece, apărînd mai complicată.

Primele sînt concepute pentru sezonul de vară, o vară mai lungă decît cea strict calendaristică, intrucît pot funcționa încă din luna aprilie și pînă în septembrie, inclusiv, adică 6 din cele 12 luni ale unui an. Ele nu sînt standardizate mai nicăieri în lume, așa încît pot afirma că la „Saturn” ceea ce s-a făcut aparține creatorilor români care au introdus și unele noutăți, cum ar fi sistemul de preîncălzire a apei ca și

automatizarea operațiilor în stație, permițînd ca ele să funcționeze fără supraveghere. Panourile solare acoperă parcajul pentru autoturisme și au o suprafață totală de 1 200 mp.

Temperatura apei se ridică la 45—50 grade Celsius, iar cantitatea (60 mii litri) este suficientă pentru consumul a 24 de ore. Bineînțeles că, în cazurile în care temperatura scade sub nivelul necesar, ea este „corectată” prin sistemul clasic, adică prin cuptoarele cu combustibil, cele trei hoteluri dispunînd, în continuare, și de vechea instalație.

— Schimbătorul de căldură, proiectat la noi în institut și realizat la I.P.C.T., permite ridicarea cu 20 de procente a eficienței instalației, prin utilizarea unui efect secundar al căldurii solare, aspect de noutate în materie. Astfel, apa din rețeaua obișnuită, care vine la o temperatură de 7 grade Celsius, ajunge, în instalația noastră, la 20—25 de grade, în loc de 15, cum se întîmplă în altele.

La nivelul național, din anul 1985, cînd în mai multe județe ale țării vor fi construite astfel de instalații, economia se va cifra la un milion tone combustibili convenționali. Încă de la anul, 3 500 de apartamente, din 8 județe, vor beneficia de instalații de încălzire solare.

Cei care se ocupă de acest domeniu au ajuns la concluzia că atît construcțiile vechi cit și cele noi, pentru a nu le include și pe cele proiectate în acest scop, pot suporta ușor adaptările necesare pentru montarea de stații solare, atît pe fațade cit și pe acoperișuri, greutatea medie fiind de 25—30 kg pe metrul pătrat. Asta înseamnă că, grație energiei solare, se va putea asigura 60 la sută din energia termică necesară, pe timp de vară. Pentru sezonul rece, există un proiect destinat orașului Vălenii de Munte, unde se construiește un bloc și o instalație care să furnizeze apă caldă pe durata de 12 luni, bineînțeles cu completarea celei solare prin cea clasică.

— Am impresia că mulți privesc cu scepticism noul procedeu de alimentare cu apă caldă din... nimic. Pun această atitudine pe seama rezistenței față de nou. Schimbarea adusă de captarea și folosirea căldurii solare provoacă o schimbare chiar și în modul de a gîndi al oamenilor, putînd să fie comparată cu orice alt act revoluționar din știință, cu utilizarea forței aburului, spre exemplu. Cu timpul, situația nouă de astăzi li se va părea veche... În institut la noi se lucrează și la alte proiecte, multe încheiate, care rezervă nespecialiștilor surprize cu mult mai mari decît cea despre care vorbim. Vom avea, poate, prilejul să discutăm și despre ele, la vremea potrivită.

MANOLE CĂRȚAN ■

O soluție: recuperatoare de căldură

Avînd privilegiul de a ține în mîna volumul „ENERGETICA INDUSTRIALĂ — Probleme de optimizare a consumurilor de resurse energetice”, volum despre care, spre surprinderea noastră, am aflat că nu se poate distribui în rețeaua librăriilor, dată fiind o interdicție greu de înțeles (lucrarea a fost editată de un minister, deci difuzată strict în rețeaua proprie), ne-am gîndit că autorul acestui volum de interes mult mai larg și foarte actual poate avea ceva de spus. Nu ne-am înșelat! Ingerul Titus Berinde, șeful Inspecției teritoriale Cluj pentru controlul gospodăririi combustibililor și energiei, are în spate nu numai niște ani, dar și experiență vastă în materie, pe care încearcă să o împărtășească astăzi. Volumul apărut în numai 3 000 de exemplare a fost distribuit în mai multe întreprinderi, cite un exemplar, două cel mult, puțini sînt cei care au auzit despre el, iar despre studenții, cercetătorii din institute de profil, cadre didactice, ce să mai vorbim... Cum însă nu avem de gînd să ne substituim instituției specializate în difuzarea cărții, să trecem la ceea ce Titus Berinde spune, fără să ocolească vorbele: „N-aș putea zice că, din punctul de vedere al gospodăririi energiei, sîntem dintre cei mai economi! Dimpotrivă, consumurile specifice de combustibil și energie depășesc cu jumătate — uneori aproape dublu! — consumurile specifice pe același produs ale țării cu tehnologie avansată. Cu alte cuvinte, mai avem

încă foarte multe de făcut pentru creșterea randamentelor energetice ale instalațiilor și agregatelor industriale, în special ale acelor mari consumatoare de resurse energetice.”

Lucrurile însă nu se rezolvă de la sine. Cuptorul gospodinei, ca să luăm un exemplu mai la îndemînă, consumă foarte multă energie față de randamentul său. O prea mică parte din căldura emisă de cuptor este folosită pentru încălzirea propriu-zisă a mîncării, restul se risipește în bucătărie, dogorînd totul împrejur inclusiv o-brazul gospodinei. Această energie calorică se pierde — lucru pe care oamenii de știință îl permit mult mai greu în cazul cuptoarelor industriale, al căror consum este desigur infinit mai mare. De aceea, de mai multă vreme la aceste cuptoare se prevăd recuperatoare de căldură, al căror rol este tocmai acela de a diminua pierderea de energie degajată inutil. Energia (căldura) astfel cîștigată este recuperată sub formă de apă caldă, ori de abur, și apoi folosită fie în interiorul agregatului, fie în exteriorul lui. Desigur, dacă energia termică secundară se întoarce în cuptor, consumul de energie primară este mai mic, randamentul agregatului sporînd considerabil. Dacă ea este folosită în exterior, cu același consum de energie primară se pot obține două lucruri. La noi în țară nu există deocamdată decît recuperatoare de energie secundară din prima generație, avînd schimbătoare de căldură de suprafață, tip gaze, arse-aer-apă.

Din păcate, nici măcar jumătate din cuptoarele industriale ale țării nu sînt echipate cu astfel de subsansabile, atît de cunoscute astăzi în energetica industrială a lumii. Pe plan mondial s-a trecut între timp la a doua generație de recuperatoare de energie secundară, avînd schimbătorul de căldură instalat chiar în interiorul cuptorului, prin folosirea unei zidării duble și pereții poroși. Aproximativ 30 la sută din căldura gazelor arse se poate recupera în acest fel, dar la noi cercetările încă întîrzie. Mai mult, noutatea în lume o formează a... III-a generație de recuperatoare de energie secundară, făcute pe principiul așa-ziselor „tuburi calorice”, un sistem modern care prevede recuperarea a circa 60—70 la sută din energia calorică degajată inutil! Ceva, ceva preocupări există și la noi, la Trustul S.M.A. din Cluj-Napoca, la „Tehnofrig”, la întreprinderea de material rulant „16 Februarie” din aceeași localitate, dar cercetările merg încă foarte greu, poate și din lipsa unei asistențe tehnice de înaltă competență, din partea institutelor de specialitate.

Un alt domeniu, cel al apelor calde uzinale, importantă sursă de energie secundară, nu are o situație mai bună. Un echipament funcționează la Băile Felix, pentru recuperarea căldurii din apele termale deja folosite, iar al doilea se află la Băile Boghiș (Sălaj), nemonțat încă. Să reținem că în unele țări avansate din punct de vedere tehnologic se produc anual sute de mij de echipamente recuperatoare de căldură la parametri scăzuți, zeci de firme luptîndu-se pentru o piață din ce în ce mai importantă (în 1973, Statele Unite au exportat, nu au produs, ci au exportat un număr de 1 200 000 de instalații, iar acum cîțiva

ani Franța și-a propus să ajungă cit mai rapid la o producție de cel puțin 600 000 de echipamente pe an!). Există și la noi, e adevărat, un program al C.N.S.T.-ului de cercetare în domeniul pompelor de căldură (colaborează ICENERG București și ICPIAF Cluj-Napoca), dar au trecut mai bine de 5 ani de cînd acest program există, timp în care nu s-a produs nimic, exceptînd desigur cele două pompițe de care am vorbit. Să nu uităm, statisticile arată că în țările dezvoltate tehnologice, la unele unități industriale circa 40 la sută din energia consumată provine din energia secundară, recuperată de pompele de căldură! Ne putem noi raporta la aceste țări? „Trebuie, ne spune Titus Berinde, imperativul timpului o cere. Și apoi, dacă din punct de vedere tehnologic industria noastră se străduiește să ajungă din urmă pe cea a țării noastre, realizînd pași uriași în această direcție, nu putem neglija nici energetica industrială, problemele legate de optimizarea consumurilor de resurse energetice. Deocamdată noi sîntem nevoiți să folosim turnuri de răcire pe platformele industriale pentru a utiliza apele uzinale calde. Prin introducerea pompelor de căldură energia secundară poate fi recuperată într-o măsură mult mai mare. Vă dau un exemplu: numai ca agent termic, utilizînd apa caldă pentru încălzire, pompele de căldură pot aduce o economie de combustibil de 10—40 la sută (în funcție de temperatura inițială), față de soluțiile clasice de încălzire a locuințelor, birourilor și așa mai departe. După părerea mea este însă nevoie de mult mai mult interes, de o mai mare preocupare.”

DUMITRU GRAUR ■

Pe lângă diplomă, în zootehnie îți mai trebuie ceva

Aș fi vrut să scriu un reportaj pitoresc, cu ciobani mioritici rezemați în bite, cu oi blinde și măgari cu samare, cu amurguri roșii și afumate în care sună tâlângi și de undeva, dintr-o margine, molcom cîntă cavatul bunicilor noștri, dar n-am avut noroc, n-am întîlnit văcari la ferma Sohădău. Am ajuns aici într-o dimineață, la ceasul cînd, în cisterne sterilizate, pleca laptele pentru micul dejun al orașului și primul om, care ar fi trebuit să fie văcar sau cioban, se numea Ioan Forma și era un ambițios, făcuse școala medie tehnică veterinară, iar acum era student la Facultatea de zootehnie, la Iași. Ferma aceasta, o unitate de elită, cu vaci Holstein, înființată abia de cinci ani, își merită renumele: blocuri de locuințe pentru muncitori (era să scriu ciobani, dar se va vedea că nu este cazul), grajduri alinate, albe și curate, instalații de apă și pentru furajare, mecanizări complexe, o altfel de muncă cu vitele, alta decît aceea pe care am cunoscut-o la bunicii mei, fără grămezile de bălegar toropite în soare, fără dezordine, ce-i drept cu o poezie a ei, a căilor de coceni răvășite. Dar în aerul cald, cu miros de iesle și abur de lapte al grajdurilor cu încălzire centrală, sint, mai la urma urmei tot vaci, ce-i drept de rasă, frumoase, bălțate, vacile pe care nici o invenție n-o să le scoată din rosturile și din suflul nostru de copii de țărani. „Sint — imi spune medicul Pădure Paul, un bărbat înalt, tînăr, cu zîmbet moale — vreo 786, dintre care mai mult de 465 sint matcă, au viței, fiindcă ferma asta furnizează, asta-i în primul rînd, material cu valoare genetică mare, prăsilă, vițeile și tăurași pentru alte gospodării care n-au și le trebuie. Acclimatizarea lor la noi a fost o întreagă poveste, vacile veneau de la ferme mici, de citeva capete, iar aici sint sute, iernile, verile nu sint aceleași, nici hrana nu le pria la început, așa că am fost nevoiți să amenajăm pășuni suprainsămîntate, am evitat nutrețurile murate, insulozate, am făcut de toate, și ce s-a putut și chiar mai mult. Ce am obținut? Ce puține ferme din țară au reușit să realizeze: la viței vii am avut planificați 94 și avem 117, la lapte, față de 1 384 litri, am muls 1 467, producția zilnică pe cap de vacă furajată este, în medie, de 14 litri. E ceva!”

Cînd îl întreb iarăși despre văcari, mi-l arată pe Ioan Forma, „muncitor calificat, răspunde de înaltă calitate, răspunde de selecție, dar se pricepe la toate”, și omul acesta care știe ce vrea, știe și să vorbească despre ce-i place lui: „Am rămas în zootehnie pentru că aici se vede ce faci și cum faci și asta nu într-o zi anume, ci, cum spunem noi, în întreaga camoanie, adică de la 1 ianuarie pînă la 31 decembrie, cite ore are ziua. Dacă răspunzi de ceva, vii odată cu muncitorul (e limpede, am terminat cu ciobanii!) și pleci după ce pleacă el. Și mai bine este dacă-ți dă el ție bună ziua cînd intră pe poartă, nu tu lui. În meseria noastră se cer oameni stabili, așezați, nu sezonieri, lucrători de azi pînă mîine, — sint vaci care scad producția de lapte cînd li se schimbă mulgătorul”. Ioan Forma, zootehnist care-și cunoaște gospodăria și din practică, din grajd adică, și din cărți, de pe băncile școlilor, mi se plînge că „nu există o școală specială unde să învețe mulgătorii”, doar, în această zonă, cursurile organizate de I.A.S. Zorleni, de care depinde ferma. Ceva mai tîrziu, într-un grajd cu vitei, îndușoșat de pașii lor nesiguri încă, de ochii lor mari și umezi, am priceput de ce-s necesari mulgătorii de profesie și de dragoste, nu flotantii cu retribuție de aici și pînă aici. Firavul lor început de viață se cere ocrotit cu o gingașie care-i este străină toptangului, celui fără vocație — și nu mă sfîesc deloc scriind astfel. Dealtfel am cunoscut la

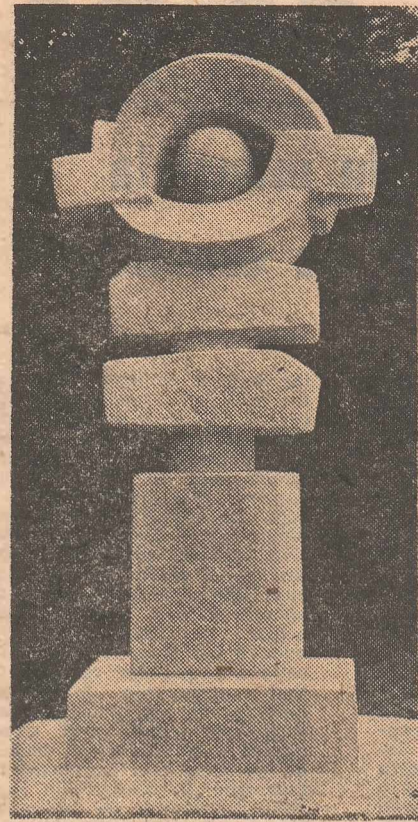
Sohădău o familie, pe Matei Vasile, mulgător premiat întîiul pe trust, și pe soția sa, Varvara, absolventă a unsprezece clase de liceu, îngrijind vițeii mici cu zîmbet și cu o vorbă simplă: „Is gingași, nu oricine le știe rostul”. Și cînd mă gîndesc că mai sint atîția, cu clase mai puține și cu suflet mai mărunț, pentru care grajdul pute a gunoi. Cînd plec, Paul Pădure îmi explică totuși, cu același suris moale, poate ironic, cum e totuși cu ciobanii: „Pășunea-i în deal, bună, cu iarbă mare. Inginerului Chiriac Gheorghe — e încă stagiar, dar n-are rost să-l ții așa trei ani, ca observator — i s-a dat ferma pe mină și o duce, s-a dus să-și verifice ciobanul electric”. E adevărat, așa este, la Sohodol vacile-s păzite de o rețea de sîrmă, un gard metalic slab încărcat cu electricitate care, mutat după nevoi și după starea ierbii asigură un pășunat rațional și elimină și pitorescul etnografic, ciobanii. Dar un I.A.S. înseamnă mai multe ferme și I.A.S. nu-i o excepție, așa că după cîțiva kilometri de șosea, împreună cu Pădure Paul, șofer și ghid competent, el însuși din conducerea I.A.S.-ului, coborîm în curtea fermei Epureni (mixtă, specializată în tineret ovine de prăsilă), un complex de clădiri (cantină și locuințe) și saivane, atîf de bine gospodărit, cu alei prunduite, cu pomi grei de fructe, cu tufe de trandafiri în jurul unui chioșc acoperit de zorele, încît te poți crede într-o grădină publică mai degrabă decît într-o unitate de producție. Aveam să aflăm că, cel puțin în parte, aspectul îngrijit al fermei se datorește unui aproape veteran, Rădulescu Gheorghe, „din 1948 în agricultura de stat”. Ferma o conduce inginerul Danilov Valeriu. Aici muncește, aici locuiește, la fermă, împreună cu soția, învățătoare, și cu băiatul de care-i mindru (a trecut în clasa a IV-a) și nici n-ar putea să facă față altfel: „Te scoli dimineața la 4.30-5, pentru oi, pentru cîmp, asta dacă ești conștient că trebuie să faci ceva”, imi spune. Și Danilov Valeriu nu stă degeaba, ferma Epureni a reușit să obțină 6 kg de lînă de la o oaie (nu se scoteau decît 4,5). Intrăm între lanuri, porumburile înalte și fosnoitoare ne cuprind și ne ascund ca o pădure galbenă, și-mi arată o altă mindrie a lui, pămîntul. Asta-i și unește pe oamenii de aici, munca fără răgaz a acestui pămînt greu, untos, dar lacom de sudoare îl strînge întru o familie cu bucurii și necazuri comune. Ingera Ionescu Didona a terminat facultatea acum doi ani și s-a căsătorit anul acesta; locuiește tot în Epureni, la Casa agronomului, sotul este și el inginer agronom la C.A.P. Epureni, și-i mulțumită: „De ce n-aș fi, am trei camere, baie, bucătărie, curte, grădînă, ce mai, toate condițiile, tot ce mi-am dorit”. Mă mir, oare chiar așa o fi: „Deocamdată. După liceu așa fi vrut să urmez farmacia și uite că am ajuns în agricultură. Acum mă gîndesc că e bine să fii în mijlocul oamenilor sănătoși, buni de muncă, în soare, în cîmp!” Scriu rîndurile acestea cu sentimentul pe care vreau să mi-l reprim că subiectul este prozaic și pînă la un punct și este; ferme, vaci, pășuni, oi, grîu și porumb, cifre de plan, grajduri, toate acestea nu fac un western, nici Pădure Paul nu-i născut în Nevada. Dar n-am întîlnit, deși sincer să fiu, un astfel de caz mi-ar fi colorat pagina, tineri nemulțumiți de profesia lor, visători la alte slujbe căldute, și atunci am încercat să aflu de ce le este bine acolo unde sint. La ferma Fintinele, unitate de care răspunde și asta nu-i o vorbă goală, l-am întrebant pe medicul veterinar Pădure Paul de ce n-a mai părăsit colinele Tutovei de la absolvire, mutîndu-se doar de ici, colo, la Crivești, la Bogdănești și, în sfîrșit, la Zorleni, de ce nu schimbă grajdul cu biroul: „Problemele mele sint puține, oi, vaci, porci, adică lînă, lapte, carne... Sigur că nu-i nimic eroic în asta, dar ceva tot este: aici muncești fizic — nu glumesc — îți place, nu-ți place, altfel nu se poate, muncești cu mina ta. Ce te ajută să crezi în ceea ce faci și să continui este faptul că vezi pe loc, imediat și viu, dacă ești priceput și poți să te bucuri. Nu-i ușor, cînd am absolvit am intrat în grajd și am îngrijit vacă cu vacă ani de zile, plecînd de acasă în zori și întorcîndu-mă după apusul soarelui. Un medic veterinar dacă știe într-adevăr ceva, atunci numai în fermă s-a format și muncind...”

Ce-i drept, grajdurile, oricît de îngrijite, tot grajduri se cheamă că sint și „din doi, trei viitori specialiști, care vin, rămîne doar unul”; așa cum imi mărturisea Șerban Constantin, directorul I.A.S. Zorleni, „mai trebuie și altceva decît o diplomă ca să devii folositor în zootehnie”. Inginerul Șerban Constantin, absolvent și al Academiei „Ștefan Gheorghiu”, învățînd și acum la cursurile postuniversitare, m-a convins dealtfel și de spectaculosul acestei profesii de două ori nobilă, tînînd și de suflet, și de pricepere deopotrivă: după socoteala sa, în douăzeci de ani de cînd este zootehnist, fermele la care a lucrat au produs 100 000 000 (o sută de milioane) litri de lapte!

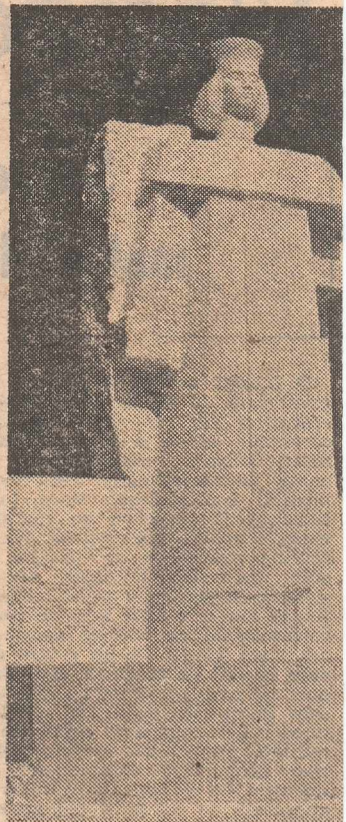
Aici și cu această cifră se incheie suita de microinterviuri, care s-ar fi vrut la început un reportaj despre văcari și ciobani, un reportaj pitoresc despre lupi care sparg saivanele și fură oi, despre trînte ciobănești, despre baci cu chimire late, bătute-n țînte de aramă, despre...

OCTAVIAN STOICA

MAGURA BUZAULUI

MIHAIL LAURENȚIU

GHEORGHE COMAN

Rășinari, în tran

...Nu, Rășinari nu vor deveni, ca atîtea sate românești, oraș. Rășinari, satul lui Octavian Goga, vor rămîne un sat. Este un sat și totuși nu prea mai este. E o comună suburbană a Sibiului (doar la 11 km de oraș, doar la citeva minute cu tramvaiul), e, practic, încorporat acestuia, ca un cartier al lui, oferind ochiului burgului, „festosului și ferecatului burg” sugramat în corset de piatră, visătoare abateri spre codri bătrîni, spre izvoare tainic-șopotitoare, spre munți albaștri, împăduiriți cu pășuni și turme.

„La noi sint codri verzi de brad și cîmpuri de mătase...”

Nu, Rășinari nu vor deveni, ca atîtea alte sate ale românilor, oraș. Deși satul de sub munții Sibiului (nouă munți, stăpîniți din veac de obștea oierilor rășinarieni) are de pe acum tot ce au și orașele, cu un minus de inconfort al vieții (ați citit bine: de inconfort!), cu un plus de confort al spiritului.

Rășinari de azi au industrie (o unitate de filatură, una de tricotaie, o secție de tesut covoare, o unitate de fabricare a mobilei etc.), au o temeinică forță muncitorească (în care se cuprind și vreo 1 500 de navetiști, muncitori în fabricile Sibiului), au artere pavate și asfaltate, multe din ele noi (cea mai nouă, isprăvită printr-un pod monumental, lung de 25 de metri, larg de nouă, legată de șoseaua Sibiului, a impus circulației, în vatra păstorilor, legea sensului unic), au liceu, dispensar, „supermagazin”, baie publică, „serviciu” de tip urban (vreo 30 de unități de servicii!), cîmin cultural de proporțiile unui ateneu, un muzeu etnografic celebru în Transilvania (înființat în 1952, decît unul din primele noastre muzee rustice), au apă potabilă prin conducte, au case noi (se construiesc cite 30-40 pe an), case-cetăți, alcătuite din piatră supuse unui ireductibil canon de artă, păstrînd deci toate, fără știrbire, memoria unității prime a locului, pe care au argumentat-o, în timp, printr-o amplă varietate stilistică, printr-o bogăție de procedee ce fac din fiecare piesă în parte un unicat arhitectonic. Rășinari au, de pe acum, tot ce au și orașele, cu un minus de inconfort al vieții, cu un plus de confort al spiritului. Rășinari n-au poluare, ei miros doar a turme de oi și a herghelii de cai, ei miros, cînd turmele sint plecate, doar a ceruri și a pădure, ei sint un fel de urdîniș al mi-resmelor, avînd la picioare, pentru albine, covoare de floare seasă, iar în spate, pentru aceleași, munții, acoperiți cu blănuri grele de flori de tel. Rășinari n-au murdărie, fiindcă ei au (ceea ce orașele nu prea mai au) acel respect tradițional al țărâncii față de răsăritul soarelui, acel respect al țărâncii care, în zori, cînd începe, de pe diferite paliere ale așezării (căci sint aici nu numai case cu un etaj, ci și cu două), să scuture scoarțele, lăcerele, covoarele, chilimurile, mochetetele, evită ulița de asfalt, aruncînd gunoiul în ogrăzile care nu se văd. Rășinari n-au zgomot, deși au linii de autobuze, de tramvaie, deși au autoturisme (peste 50), dar așezarea e, totuși, prea mică și prea temeinică în vatra ei pentru ca mașinile să forfeca creierul liniștii, cînd trîmbițează claxoanele pîrînd doar că prînd glas sonerile-clopete ale porților grele, încastrate în ziduri groase.

Rășinari, acest sat străvechi (ce împli-

nește acum nu mai puțin de 775 de atestare documentară!), acest sat dru al Mărginimii, acest sat de muncă care se văd în zori înconotați în grupuri, îndreptîndu-se spre indus locului sau spre cele ale Sibiului, să fie, familiile ciobănești ale Rășinari, în grupuri de cite trei, ca în „rița”, îmbrăcați în sarici mițoase, cu strîmți și cu cușme dacice (sint cite fiindcă așa s-a întimplat sau s-a ră să fie, familiile ciobănești ale Rășinari, fiind cam o sută, acei membri ai lor pați cu oile fiind cam trei sute), Rășinari, acest sat al cărui nume miroase a: nă de codru, umplîndu-ți, cînd îl ros cerul gurii de o fără-de-seamă dul a străvechimii, sint ca o carte deschisă satului romănesc de azi, cu marile schimbări, dar și cu marile lui te nicii.

Rășinari sint ca o carte, iar o carte de poveste. Iar o poveste are o perir în timp, ca și cum locul ei n-ar fi cum se știe dintotdeauna, în relieful eterne de pămînt și de piatră, ca pe cepe într-un punct îndepărtat și neg și nu s-ar mai conțeni, într-o curger clepsidră sau într-o revărsare de riu. Rășinari, satul de pe Riul Caselor (care se revărsă face prăpăd, cum a făcu inundațiile din '75, care acum e cum e lin și murmuros ca o clepsidră, ferecat în zdravene chingli de piatră putea începe așa: „S-aude, s-aude, / parte la munte, / Gomăni, gomănaș, / trei ciobănași, / Gomăni, gomăni, / pornind...” Ar putea deci începe cu p silabă din „Miorita”. Și unde ar urm facem primul popas? Tot într-un într-o poezie de Goga: „Satului pic în umbră / Mai trimite-i cite-o car Salba de căsuțe albe / Se-nsenină-at deodată...” Și unde am mai poposi? unde am poposi, am avea o tainică și

Vorbesc cu iarba

Vorbesc cu iarba; precum un

In casă am lumină și flori pe

Că vă iubesc nu mă sfîesc a ș

O, noapte, departe fugi de bu

Pe mine lasă-mă

De nu — te injunghii ca pe un

Cerul de deasupra pentru ur

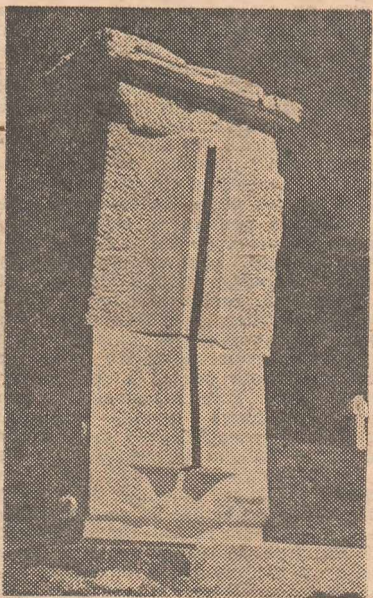
Păduri de stele, păduri de ghir

Nimic pe lume nu e mai frum

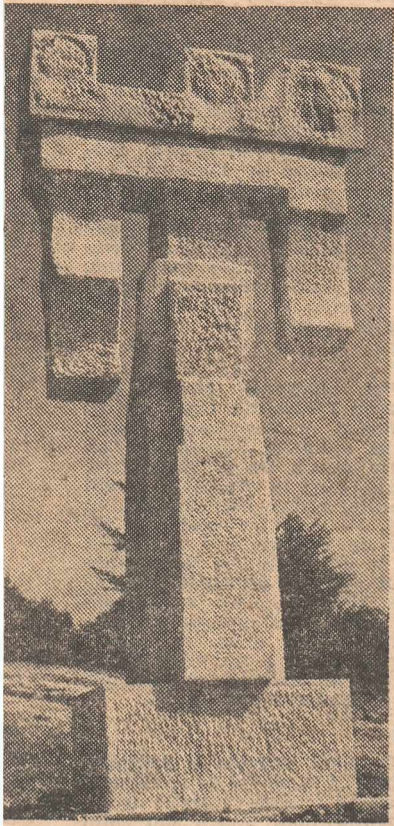
Decît să ai un cuib, o masă

Să știi a lua în seamă durerea

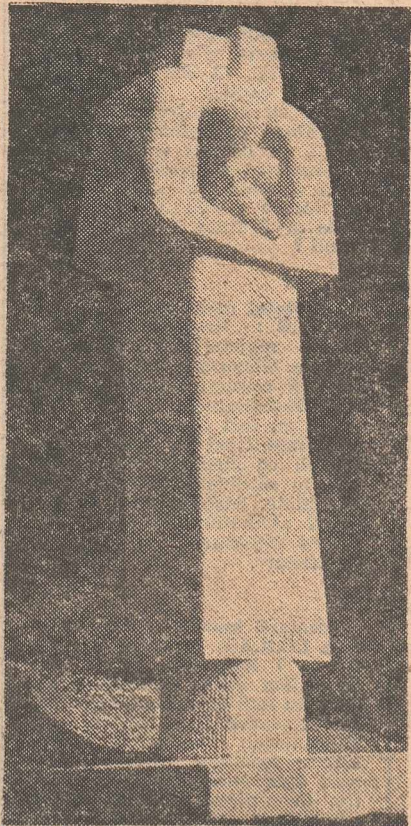
MAGURA BUZAULUI

AL. CĂLINESCU ARGHIRA

ALINA ENACHE

GRIGORE PATRICHI

manță spre viitor

luitoare întâlnire cu cîntecul și cu poezia, cu arhitectura și cu legenda, cu istoria camului (tot aici, lângă casa lui Goga, copleșită din bolovanii Riului Caselor și pierdută în umbră, umbra piramidărilor brazii ce-au vegheat copilăria poetului, e și mausoleul lui Andrei Șaguna, neuitatul tribun al Transilvaniei), deci Rășinariți sînt ca o carte, o carte adîncă și foarte veche, o carte de căpătîi a destinului nostru, o carte unică, o carte pe filele căreia încă se mai așterne, poate mai teafără ca niciodată, slova istoriei, a marii istorii.

În casa sa nouă, cu etaj, cu zidurile vopsite în verde, cu sonerie electrică la intrare, cu ferestre drapate de jaluzele, iobanul Șerban Vidrighin, om la 50 de ani, mi-a arătat și el o carte. O veche carte de cioban și, cu scoarțele de șită imbrăcate în piele, cu file de pergament pe care erau însemnate „socoala oilor”, cum li vizele vamale ale „frontierelor” pe unde turma străbunilor, prin veac, trezuse. Vize și peceți chezaro-crăești, vize autentice, vize turcești și rusești, îndinca „mururile transumanței unei singure amilii de ciobani români, din Rășinariți și până la Galiția și pînă pe țărîniul Mării Negre. Lîngă cartea asta, care vorbește o epocă, o falnică lume a muntilor, pe veele întemeiate în fruntariile ei istorice și spirituale, baciul a așezat pe același raft, în prelungirea cronicii neamului, „cărțile”, adică scrisorile, pe care se-a primit, în ultimii ani, de la copii. Are trei, un băiat și două fete, tustrei sînt absolvenți de facultăți, sînt profesori și ingineri, trăiesc și muncesc în alte locuri. Turma și transumanța au rămas doar pe seama lui, a bătrînului, și a nevastă-sii. Cînd Vidrighinii ies pe uliță sînt totuși trei, fiindcă un fecior din neam li-i ajutor la oi. Ceilalți trei fac un grup aparte, înstrăinat de loc, iremediabil desprins de el.

Instrăinat, desprins?... În vacanțe, ne

povestește baciul, tustrei copiii vin acasă, vin să-și petreacă vremea aici, dar nu petrecînd, ci muncind, trudind la stîna, la fin, la oi, așa cum fac toți fiii și fiicele Rășinariților, plecați în lume, dar rămași ai locului. Așa cum fac cei 1500 de muncitori navetiști, cînd, în amurg, se întorc din Sibiu, luînd unelte strămoșești ale muncii din mina femeilor, ca să continue ei, în timp ce femeile, ostenite de truda zilei, „își hodinesc mina pe furci”, torcînd, în noapte, lina „Mioriței”, torcînd mai departe caierul vremii, din fire ce vin din baladă și se strecoară, printre degete iscusite, spre viitor. Se munceste mult, aprig, răzbit, în acest sat-cununa al Mărginimii, poate cel mai vechi, spune istoria, poate cel mai mîndru și mai bogat, spune ziua de azi. Industriile locului sînt frunțate, deși grosul forței muncitorești îl ia Sibiu, turmele cresc, deși ciobanii se-mputinează, deși fiii și fiicele lor se duc la carte. Se practică, în munți, un păstărit sistematic, se face, practic, zootehnie, ciobanii mulg oile în halate (o fac chiar și acolo, în munți, la stîni!), minuiind un instrumentar veterinar. Ion Crețu, vicepreședintele consiliului popular, ne spune că, la ceasul de față, nu există gospodărie rășinareană în care să nu se crească o specie (cel puțin una!) de animale. Se munceste aprig, răzbit, între hale de fabrici și între limpezimile cerului, muncitori și păstori avînd deasupra aceiași cer, străvechiul cer al baladei, arciuit peste vatra pe care toți o iubesc, ale cărei chemări și îndatoriri toți le resimt. Toți, după muncă, se înhamă la muncile obștii, la construcții, la amenajări de drumuri, de poduri, de zone verzi, la îndiguiri și la taluzări de maluri, la o mie și una de treburi gospodărești, valoarea lucrărilor realizate astfel fiind un trecut, ne spune Ioan Crețu, de 2,6 milioane lei. Rășinariți dețin, la ora de față, locul frunțat în întrecerea dintre consiliile populare ale județului, deținînd, prin acest trofeu, un secret al înfăptuirilor care nu-i un secret, care înseamnă dragoste pentru vatra lor, care înseamnă conștiința unei necesități, cea a perpetuării zămisirii a acestei vetre, cea a îmbogățirii cărții ei cu sensuri și semne noi.

Rășinariți sînt ca o carte, o carte deschisă a satului românesc al acestei vremi, o carte pe care o putem răsfoi, o putem învăța pe de rost, o putem reciti în gînd, cu ochii închiși, murmurînd-o. Se poate murmura un sat, o așezare românească? „Cine n-o știe murmura, / N-o știe nici singera”, spune un cîntec străvechi al locului. Asta vrea a spune că sentimentele puternice pot fi și înginate, șoptite. Asta mai înseamnă că satul acesta care n-o să fie oraș (deși, administrativ vorbind, e al orașului, e o anexă agropastorală a Sibiuului), care se va păstra în șoapta talăngilor, a codrilor și a izvoarelor, în modestia și discreția sa rustică (deși, de fapt, are tot ce au și orașele), este o carte sau o vatră de civilizație care dă, prin tot și prin toate, măsura aleasă, mare, puternică a unui spirit. A unui spirit ce se dezvoltă și se îmbogățește, prin bogăția faptelor lui de azi, rămînînd, în același timp, el însuși.

Acesta e sensul sub care satul stă, călătorînd discret dar ferm sub el, sau înăuntrul lui, către ziua de mîine.

ION MACHIDON ■

ILIE PURCARU ■

„Dă unge ești?” „Păi nu să vege? De la Glimboca!”

Sînt, pe Valea Bistrei, în Caraș-Severin, citeva așezări prin care omului îi e mai mare dragul nu numai să treacă, ci să și rămînă, să bată la porțile inimilor și să le cunoască „domnitorii”. Trăiesc, la Obreja, la Glimboca, la Oțelul Roșu sau la Marga, oameni care au învățat pe indelele să urce muntele și să caute vadurile, să tundă oile și să tragă virtos la coasă, să se ia la luptă cu viața și celăii de odinioară, tîlhari la drumul mare, pe unde treceau ei, gugulanii, cu carele lor cu mere de aur, spre orașele mari ale Banatului; trei zile și trei nopți scrișiau roțile și scuturau coviltirele spre celebrele piețe sau spre satele de pustă, ca la întoarcere, pînă la tocana mincătă invariabil la Căvărnan, să se înșiruie în Valea Șușoiului, de urîtă faimă, cu teama acelor celăii fioroși, înarmați pînă în dinți, cu flinte și pumnale, vinîndu-le arginții și grînele și nu cum zice și azi cîntecul—martor al vremilor stînsse nu fără nostalgie:

„Gugulan cu car cu mere / Au nu vinzi a ta muliere? / Gugulanu-i om cu minte / El îmi zice înainte: / Eu vind mere, eu vind pere / Dar nu vind a mea muliere”.

Celăii s-au dus în legende, carele, împuținate, scrișiau numai în hotarele satului, împreună cu caii-putere ai motoarelor, gugulanii își muncesc ogorul, fineața și livada, își cresc oile și vacile, cei care mai sînt, fiindcă mulți au rupt rînduielele pămîntului și, după ce s-au „școlat”, s-au mutat la oras, cu meserii de tot felul, muncitori, maiștri, ingineri, doctori, profesori.

Scriu acest reportaj pe temelul unui popas la Glimboca, sat în care fala bănățeiană e și un dat al ulițelor, al fațadelor ce le rostulesc și le geometrizează ca un lot școlar, în verdele primăverii și negrul etern al țărînei; „dă unge ești?”, zice nu-știu-cine; „păi nu să vege? De la Glimboca!”, răspunde, cu o supărare cinstită, mîndrul bărbat sau mîndra femeie, ca și cum legămintul inimii ar putea fi citit numai și numai din privirea curată, din fruntea senină și din pasul apăsător. Ca iritarea să fie adîncă la ignorare, sau la ignoranță, sau la glumă (Glimboca?! N-am auzit!), la modul: „Apăi, rămîi în treabă-ți!” Ducînd adevărul pînă la capăt, drept e că există și replici ce incriminează locurile, precum: „Te ții atît de fîlos, de parcă ești de la Glimboca!”

Pe cit îi e faima de mare, pe atît e Glimboca de mică, avînd numai 542 de case, dar ce case!, și 2500 de gospodari, dar ce gospodari!, care nu se mîndresc chiar din senin sau din pricină că, acum multe decenii, la numărul 382 (încă se pomenește!), viețuia Nicolae Roșu, un lungan de 2,37 metri, cu schelet îngropat în cimitirul satului, deși n-au lipsit ofertele unor amatori de curiozități spre-exhumarea lui Gulliver și „montarea” sa în muzeele veșniciei (s-a spus atunci: aici a crescut, aici să-i rămînă oasele! — și „pohta” s-a mplinit). Am stat de vorbă ceasuri lungi — și scurte — cu cetățeanul Pavel Maer, țărăn plin de pitoresc și umor, de nealterată puritate sufletească, întîiul din cei opt frați ai părinților săi; la 70 de ani, trezit cu noaptea-n cap, fără gimnastică de învioreare și fără cafea neagră, bătrînul urcă și acum pe bicicletă, pedaliînd cite o oră spre sălaș, la vitele rostului său, le dă apă și mîncare, le ia laptele și lina, ca drumul spre casă, în pacea dealurilor moi și alunecoase, să fie la fel de obișnuit și de ușor ca la virste tinere, dar cu neuitații ani ai mizeriei: optsprezece guri roiau în jurul unei măsuțe și al unui castron din lemn, să soarbă puținătatea mîncării-lungite cu apă și buruieni. Cît a visat fiecare din cei optsprezece o farfurie, proprietate personală, plină cu carne și alături, nu aluatur împietrit, bun de bătut cuie, ci o piine, o piine din făina griului pe care-l aduceau gugulanii cu atîta greutate din satele cîmpiei! Pantofi poartă bătrînul Maer numai din anii de acum; și copiii lui — astăzi oameni mari, la casele lor, în urbele cu fabrici și teatre — au crescut în legănatul opincilor, în sudoarea săpatului la rădăcina porumbului prea încăpățînat să rămînă tot pitic; nevoiași au fost mulți la Glimboca, majoritatea, după cum o dovedește truda scormonitoare în arhive a dascălului, localnic, Petru Gavrilă: pe la 1900, unsprezece familii atingeau „imensa” avere de cincisprezece hectare cu pietre seci și mere dulci, așa încît oamenii s-au cam dus la „werk”-ul din Oțelul Roșu, atunci Ferdinand, și s-au luminat la focurile muncii și ale sudoarei. Îndelung am discutat și cu primarul comunei, Alexandru Crisnic, și cu secretarul, Avram Simeria, ambii de trei decenii în fruntea obștii, perioadă în care și ei au fost martori și ctitori ai verticalelor calității vieții, de la, să zicem, douăzeci și cinci de biciclete și opt radiouri în '48, la tot ceea ce azi motivează fala locală. Se trăiește bine la Glimboca; aproape toate casele sînt innoite, drumurile sînt solide, din piatră, beton sau asfalt, să omoare obsesia noroaielor, s-au ridicat clădiri utile, școală, cîmin, magazine, primărie, bază sportivă, s-au plantat zece mii de castani, salcimi japonezi, plopi altoiți, tuia sau trandafiri, un milion de flori, s-au întins cinci sute de podețe, opt kilometri de rigole, tot la a șasea casă e cite un autoturism, iar în fiecare funcționează aparatele ce conectează satul la starea lumii, nu lipsesc chiuvete și băi la domiciliu, mobile și cecuri, rulouri și covoare scumpe. Stau goale doar camerele de „goșci”, cu tot con-

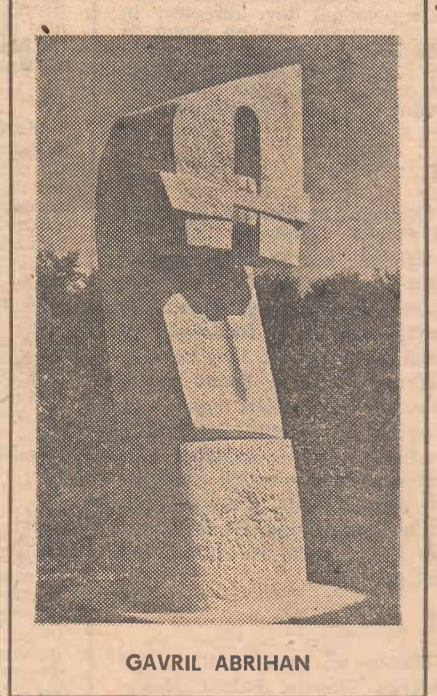
fortul orei, așteptîndu-și într-una oaspeții dragi, fiii sau fiicele, nepoții sau nepoatele, măcar lunar sau barem o dată pe an, la nedeie, în august, cînd Glimboca se umple de lume și cîntec, de miroas de plăcîntă cu mere și tuică pură, iar ulițele par un muzeu viu al obștii rurale, strălucînd de portul femeilor — poale și ciupag, briu și opreg, conci și ceapsă, și încă cu salbe de galbeni mici și galbeni mari, și al bărbaților — clăbăț și laibăr, căciula și cioareci, nădragi și cămași cu ciurătură. Culoarea, tiparul și croiala acestor veșminte sînt specifice Văii Bistrei și capătului ei — Tara Hațegului, cu Sarmizegetusa lui Decebal și a noastră; încă se vede, în hotarul satului, inima drumului lui Traian — rămas în istorie, intrat în toponimie —, cioplit sau zidit în piatră de codru, să țînă pe șale carele veacurilor și să păstreze semn de durată în arterele neamului. Bătrînul Pavel Maer, în mersul său neconținut de-acasă la sălaș, ca o transumanță cotidiană, trece și pe la vatra veche a satului, atestat din 1370, dă binețe ruinelor și-și ridică pălăria în cimitirul mort, unde străbunii săi dorm nefericiți, nefericiți că n-au apucat minunile secolului și ale oamenilor de-acum, ce s-au stins cam odată cu Pătru Mantu, un haiduc slăvit încă de balade voinicești, nu ca acei ticăloși din Valea Șușoiului.

Pe văile și pantele dealurilor Ponorna, Scoarța, Gruni, Ascuita, Poiana Bradului, pămînt roditor nici c-ar fi; pe o sută de hectare se întinde o plantație modernă de pomi fructiferi, pe o suprafață și mai mare, de 130 hectare, una superintensivă, întru întărirea unei tradiționale ocupații a gugulanilor; în zootehnia cooperativei agricole intră 420 de vaci cu lapte gras și 3500 de oi cu lînă moale și brînză gustoasă, iesînd toate din iarba crudă și aerul tare al pădurilor învecinate; gospodăriile locale au și ele 400 de vaci și 1000 de oi, cîștigul fiind al piețelor, ca și ardeii, roșiile sau vinetele din legumicultura obștii. Nu toți glimbocenii bătrîni, ca moș Pavel, urcă la sălaș, și nu toți tinerii, ca fiii sau nepoții săi, trimit scrisori la casa părintească: 800 sînt navetiști la uzina din Oțelul Roșu, 100 muncesc la Caransebeș; nu e greu de socotit că, din 2500 de locuitori, 900 de brațe și inimi își petrec opt ore în focul muncii industriale, ca apoi să redevină săteni și țărani, cum s-a întîmplat în familia lui Nicolae Lațcu, care de prin 1900 și-a legat numele de otelul produs la o aruncătură de băț. Cum se vede, apropierea de urbe (pînă la Oțelul Roșu — 2 km, pînă la Caransebeș — 15) n-a uscat Glimboca, așa încît, cum îmi spunea primarul, aici nu se dorește devenirea ca oraș, deoarece asta ar însemna ca satul de acum să devină un biet cartier al Oțelului Roșu; tot astfel, se vrea ca traiul să fie bun și confortabil, cu datele civilizației vieții, aplicate însă pe calea firească a progresului din universul lor rural atît de particular, atît de consistent încă.

Acum, și la Glimboca, e o toamnă lînă, ca Ramna, sau Bistra, sau Scoarța, ape ce curg alături, născute din Muntele Mic, ori Poiana Ruscăi, ori Măgura. Se adună merele, se stringe porumbul, se sapă grădinițele, se cosește finul, vitele se pregătesc de coborîre, sălașele de pustiire. E starea normală a unui sat care munceste, cîntit și spornic, precum „domnitorii” lui, fîloșii — pe bună dreptate — din Glimboca, acești oameni simpli și minunați care, învingînd și celălul trupului, au dobîndit mîndria și orgoliul trudei cu folos.

TEODOR BULZA ■

MĂGURA BUZĂULUI

GAVRIL ABRIHAN

Nu țărani sînt de vină

Un grup de țărani cooperatori au sesizat conducerea redacției că sînt năpăstuiți în munca și în viața lor de mai-marul C.A.P.-ului și ai comunei. Că li se iau loturile în mod arbitrar. Că pe ei li doare sufletul cînd vîd cum se distrug cu tractoarele pomii și viii, cu o furie dusă pînă la absurdul războiului. Un război cu niște plante vinovate doar prin dragostea celor care le-au sădit și le-au așteptat să se înalțe și să dea rod. Cu aceeași răbdare cu care s-au deprins lucrătorii pămîntului de mîile de ani de cînd și nucii, și viile, și merii se încapăținează să crească domol și să rodească o singură dată la patru anotimpuri de trudă și de așteptare țărănească. Cei care s-au plîns sînt sătenii din Bătești, comuna Țițești, Vrancea.

Împreună cu tovarășul Iacob Ciocirlan, șeful secției de propagandă a comitetului județean de partid, ajung la Bătești, unde fac cunoștință cu primarul Costică Popa, cu Nicolae Calită și cu Petre Silvestru — primul fiind președinte, iar al doilea vicepreședinte la C.A.P. — cu inginerul șef Constantin Plopeșanu. Tot satul e organizat în două brigăzi. Au fost amîndouă legumicole: din anul acesta, una e de cultură de cîmp, dar acolo nu lucrează decît 15—20 de oameni. În 1977, pentru nerealizarea planului în legumicultură și pentru că n-au mobilizat cum trebuie la muncă pe cei din Bătești, au fost aspru sancționați fostul primar Nicolae Mihai, fostul președinte al C.A.P.-ului Gheorghe Postolache, vicepreședintele Petre Silvestru și inginerul șef Constantin Plopeșanu. Numai că, după aceasta, tot nu s-a făcut planul, deși la începutul lui februarie 1978, Gheorghe Postolache a fost schimbat, devenind președintele cooperativei de consum din comună, unitate pe care n-a fericit-o acoperind s-o conducă, din moment ce tovarășul Iacob Ciocirlan ține să mă incre-

dinteze că acolo „tfeburile nu merg de loc: nu e disciplină, nu e ordine, nu se face planul“. La Bătești, precizează cu autoritate inginerul șef, producția de legume a C.A.P.-ului scade, urmînd consecvent, de vreo cinci ani, o linie coboritoare într-un grafic la care conducerea se uită cu multă sobrietate.

La începutul acestui an s-a hotărît să se repartizeze loturile, ca să i se dea fiecăruia numai cît are dreptul. S-a constatat însă că anul trecut, din cei 998 de cooperatori care figurau în evidențele pe echipe, nu realizaseră minimul de norme — deci nu aveau dreptul la lot în folosință — decît 109. Cu toate acestea, 620 au primit loturi. Mi se spune că între aceștia se numără bătrîni, pensionarii, bolnavii. Tovarășul Iacob Ciocirlan precizează că s-a procedat, evident, nelegal, dar că s-au dat loturi micșorate — în proporția în care au realizat volumul minim obligatoriu de norme — celor care au mai lucrat cît de cît la cooperativă, în speranța că această țirguală cu reglementările clare o să-i convingă pe mulți să participe la muncă în 1979. Din păcate, precizează tot dinsul, nu s-a întimplat așa. Și anul acesta, ca și în cei anteriori, din peste 400 de oameni apti de muncă, la C.A.P. vin cîte 30—40.

Cum tot ne aflăm aici în urma plîngerii unor cooperatori împotriva conducerii C.A.P.-ului, ascultăm în continuare plîngerile conducerii C.A.P.-ului împotriva cooperativelor. Ni se spune că și după generoasa împărțire din acest an a loturilor unii și-au luat cu de la ei putere mai mult decît li se cuvenea, alții, cărora nu li s-au repartizat, și-au luat singuri. De la unii s-a putut recupera, de la alții nu. Conducerea este încintată însă că totuși, prin redistribuirea din acest an a loturilor, vreo 53 de hectare au reintrat în folosința cooperativei. Se apreciază că ar mai fi de recuperat — adică terenuri

folosite fără îndreptățire — circa 10 hectare. Dar, în această atmosferă de haos statuat de chiar cei din conducere, cine mai înțelege cît de mare este această suprafață, în lumina adevăratelor reglementări valabile în toată țara, nu conform celor stabilite doar la Bătești, în Vrancea, de conducerea cooperativei? Conducere care, în bună parte aceeași, tolerează de ani de zile încălcări de la cele legale. De unde această toleranță și nepricepere de a păzi interesele obștii? De la interesele personale. Nu numai ale celor pe care acum li reclamă conducerea, ci chiar ale dinșilor și ale neamurilor. Actualul președinte Nicolae Calită spune că neamurile lui nu mai au, anul acesta, mai mult decît li s-a repartizat, dar nu știe cît au folosit pe nedrept înainte. Ne asigură, în schimb, într-un acces de sinceritate și cu o bruscă principialitate în glas, că neamurile vicepreședintelui Petre Silvestru dețin în continuare mai mult decît trebuie. Precizează totuși că bietul vicepreședinte nu e de vină, dar n-are ce le face.

Să revenim la cele peste 50 de hectare readuse în folosința cooperativei deocamdată. Așa este, și pomii și viii, de pe aceste suprafețe au fost defrișate. Dar „gospodarii“ care au culcat pomii la pămînt au uitat că în locul fiecăruia dintre cei sacrificați erau obligați să sădească altul. Prea ocupați de interese șoptite — ale lor sau ale neamurilor — au pierdut din vedere că aceasta este chiar o obligație legală. Cît despre viii „nu erau de soii“.

Multe ar mai fi de spus, dar, din cele de mai sus, se înțeleg oricum, cîteva lucruri esențiale. De ani de zile, conducerea cooperativei — angrenată în itele unor interese neprincipiale — a tolerat și altora să subordoneze interesele personale pe cele ale obștii. Ani de zile s-a încercat aplicarea legii la unii, fiind trecute cu vederea tot felul de neamuri ale celor care se treziseră cu piinea și cuțitul în mînă. Nici acum nu se aplică reguli și norme obligatorii pentru toată lumea. Dar sînt oare vinovați sătenii că le pare rău cînd

pomii puși de ei sînt distruși? În această neînțelegere și la această oră nu țărani sînt de vină. Ei se pricep mai puțin să-și susțină interesele chiar atunci cînd au dreptate. Ca acel cooperativar care, cu trei ani în urmă, a suferit un grav accident de muncă iar, la revenirea de prin spitale, nimeni nu l-a îndrumat ce să facă pentru pensionare, ba a fost chiar rău sfătuit, pentru că azi, fostul președinte Gheorghe Postolache nici să nu-și mai amintească bine de accident. Noroc că totuși memoria îl mai slujește îndeajuns pentru a-și aminti că, atunci cînd a fost schimbat din funcție — fără felițări! — a plecat cu transfer în interesul serviciului. Iată că, spre deosebire de un țărăncă necăjit, președintele s-a priceput să-și urmărească interesul, obținînd, la acea neglorioasă plecare din fruntea cooperativei, cea mai avantajoasă formă de transfer. Nu, nu țărani sînt de vină pentru haosul de ani de zile din organizarea muncii în acest sat, ci acela care erau plătiți tocmai pentru ceea ce nu făceau.

Pentru că, prin felul cum au procedat, în loc să-i atragă pe țărani la muncă în cooperativa agricolă, i-au îndepărtat de ea. Acum nici nu le răspund oamenii cînd li strigă la poartă, de parcă n-ar fi acasă. Cum să vină cu drag la muncă acești țărani, la chemarea celor pe care îi știu că își pîrtinesc neamurile și au distrus cu tractoarele hectare de viii pe rod și de pomii fructiferi? Cum să creadă obștea că acei care au poruncit acest mîel absurd al plantelor tridite de ea, de obște, tîn cu adevărat la prosperitatea colectivității? Sigur că acești foarte harnici grădinari trebuie și pot fi convingiți că e bine să muncească la C.A.P. Dar trebuie mai întii să aibă în frunte niște oameni corecți, să simtă că ei sînt cooperativă, că ei chibzuiesc viitoarea prosperitate, cinstit, împreună, fără să se teamă că îi înșală cei de la sediu, ori că bunurile obștii sînt la cheremul a doi-trei.

DORIN GHERGHINESCU ■

Familia nu e numai un contract sentimental

(Urmare din pag. 1)

— Da!
— Și ce-ai spus?
— Numai ce-am... Că am văzut cum maiorul Garofiță trăiește în concubinaj cu o văduvă.
— De ce a trebuit să spunei asta?
— După aproape 28 de ani de căsnicie exemplară, numit intenționează acțiune de divorț, abandonînd patru copii, soția fără serviciu, bolnavă, și trebuind să suporte toate vicisitudinile unei vieți cu unul dintre copii epileptic.

— Soția nu acceptă divorțul?
— Nu!
— I-ați făcut un deserviciu. Interesele femeii erau mai bine apărute dacă l-ați fi lăsat pe el să demonstreze că nu are nici o concubină. În acest fel s-ar fi înregistrat faptul că familia nu este subminată de nici un fel de realitate ireparabilă.

— Așa am fost sfătuite, fiindcă el invocă gelozia soției.
— La peste 50 de ani, gelozia nu mai poate constitui un temel pentru divorț, cînd există patru copii, dintre care unul grav bolnav de o maladie care necesită liniște și dragoste... Și chiar e gelozia prietena dv.?

— Judecați singur: opt ani el n-a mai dat în casă decît o mică parte din ce câștiga, venea noaptea tîrziu și făcea scandal. Nu mai discuta cu copiii, era tot timpul iritat și supărăcios. Într-o zi, ea află că soțul a dus două lăzi cu pui la o văduvă de la marginea orașului. A luat-o pe fata mai mare, atunci era în ultima clasă de liceu, s-au îmbrăcat cu lucruri groase, plouase toată ziua și mai ploua încă, și au plecat la bărbatul care cărase lăzile cu pui. „Moșule, i-au spus omului, noi sîntem prietene cu o femeie tare necăjită și bolnavă și femeia asta tare necăjită și bolnavă a aflat că dumneata ai cărat pentru omul ei două lăzi cu pui la

o văduvă de aici, de la marginea orașului. Noi tare te rugăm să ne spui adevărul și să ne ajuți să-l putem fi de folos prietenei noastre“. Și omul acela a zis că, într-adevăr, cărase două lăzi cu pui pentru un bărbat și le descărcase la casa văduvei, dar că bărbatul acela nu poate fi înșurat intrucît de mal mulți ani îl vede venind și ieșind de la femeia căreia el îi descărcase puii. „Cum îl cheamă, moșule? Știi cumva?“. Și moșul a spus că știe; îl cheamă Covaci. Atunci fata a sărit în sus și de bucurie a început s-o sărute pe malcă-sa și să spuie că: „Vezi, mamă? Nu e tata. Ți-am spus eu că tata nu poate să trădeze?“ Dar femeia rămînea neîncetătoare și fata insistă: „Hai, mamă! Hai, acasă, Cristi a rămas singur. Tata nu e ce crezi tu. Rămîne tatăl nostru cel bun. Te-ai înșelat. Tata nu poate să ne părească“. Te rog eu, mamă, hai să ne grăbim, acum ne-am convins“. Atunci femeia scoase din sacoașă o fotografie și i-o arătă moșului. „Uite o poză, moșule, uite-te la ea și spune-ne care din bărbatii de aici a fost ieri cu lăzile de pui“. Moșul nici n-a trebuit să se gîndească și l-a arătat pe V. G. fără nici o încercătură: „Asta... El e soțul văduvei!“

Fata s-a îmbolnăvit rău, iar soțul a plecat de acasă și nu s-a mai întors. Unitatea l-a pus la dispoziție o garsonieră, fiind, în fapt, despărțit de familie, cum s-a spus mai tîrziu.

— N-a încercat nimeni să se apropie de el? De rușine, unii oameni se înrăiesc.
— Au venit oameni de la București în anchetă, l-au spus: „Să știi că noi îți luăm garsoniera“. Ce credeți că a făcut omul ăsta, care o viață întreagă a trăit cu credința în ierarhii? A scos cheile de la casă și a zis: „Poftim! Luați cheile. Viața nu mi-o puteți lua“. S-au crucit și oamenii aceia și au plecat. Apoi l-au pus în discuția colectivului și l-au sancționat. După ce l-au dat garsoniera „fiind, în fapt, despărțit de familie“, l-au pus în

discuție și l-au sancționat. Acum sînt acoperiți și pe partea asta.

— Ceea ce pesemne i-a sporit și mai mult gustul de bravadă?

— E viața mea, zice, fac ce vreau cu ea. E posibil ca un om să fie un model timp de 28 de ani și apoi, brusc, să afli că de mai mulți ani trece drept soțul unei femei, uită de soția lui cea adevărată și de copii ca să facă ce vrea cu viața lui?

— Este! Dumneavoastră o spuneți.

— Sînt un martor mincinos?

— Dacă ați mințit, da. Căuza nu scuză mijloacele. Dacă nu, nu! Se va deride în recurs. Oricum n-ați ajutat-o amestecîndu-vă în acest fel; în loc s-o liniștiți, apărînd interesele mari ale familiei: unitatea, ați scormonit o rană deschisă.

— Să-l las să mai aibă o soție?

— Ația vreme cit el neagă, tovarășă Ana, noi nu știm nimic. Nu știm niciodată nimic despre astfel de lucruri. Adevărul, în astfel de cazuri, este personal. N-are nevoie să fie comunicat. Adus la cunoștință. El și Ea ies din discuție. Și-au decis viața cum s-au priceput. Acum ei decid alte patru vieți. Totul trebuie rezolvat în interesul copiilor.

— Copiii sînt foarte rău. Ea e bolnavă și epuizată psihic. Nu mai poate. N-are serviciu. N-are bani. Copiii au început să-i simtă slăbiciunea...

V.G. își revădică, după ce o jumătate de secol a trăit după cuviință, dreptul la viață. La o altă viață. Are V.G. dreptul să iubească la 50 de ani, avînd patru copii și o soție ce l-a slujit cu credință și fidelitate mai mult de un pătrar de veac? Iată o întrebare mai mult retorică. Acest drept rămîne imprescriptibil atîta vreme cît este formulat pozitiv. Corect însă formularea trebuie să sune astfel: are V.G. dreptul să-și abandoneze copiii, să-i uite, să-i lipsească de argumentul și stimulul psihologic numit tată, să-și părească soția cînd viața ei, apropiindu-se, fiind ea însăși

în pragul jumătății de veac, nu-și mai poate cere drepturile, copleșită de nevoi, de griji și de durere, ca ei să poată pretinde o altă viață? În fapt V.G. implică într-o relație ireconciliabilă obligațiile pe care le are față de un om ce i s-a votat fără rezerve și un drept pe care nu i-l neagă nimeni: dreptul la viață. V.G. spune: E viața mea. Fac ce vreau cu ea. Soția afirmă: „Viața lui e și viața mea fiindcă eu nu mai am viață, i-am închinat-o lui, i-am predat-o și a folosit-o, a absorbit-o într-a lui și eu n-am mai trăit pentru mine, ci pentru copii, pentru odihna și liniștea lui, pentru sănătatea lui, sacrificînd-o pe a mea, pentru plăcerile lui care n-au fost totdeauna și ale mele. Acum degeaba vrea să le despartă, să-mi dea viața mea înapoi dacă nu mai am ce face cu ea, terfelită cum e, obosită și singură. Nu e viața lui, E și a mea. N-a știut să le despartă la vreme. Acum e prea tîrziu“.

Prin înversunarea oarbă, primară, instinctuală, cu care V.G. își avură dreptul la plăcere, s-a șters, între el și soția lui, clauza sentimentală a căsniciei. Dar o familie, după trei decenii, nu mai poate fi exclusiv o uniune sentimentală, ci și una economică și socială, cu drepturi și obligații echitabile. Această uniune nu dictează ultimativ ca membrii ei să aibă acelasi spațiu dacă asta nu le preste în anumite momente ale vieții. Iată de ce hi se pare dreptă hotărîrea Tribunalului din Tg. Mureș care a respins cererea de divorț a lui V.G. Sentința este definitivă. De la Procuratură aflăm că indiferent cum se va termina procesul în cauza martorilor mincinoși, decizia nu are putere de intervenție în procesul de divorț. Depozițiile martorilor, mincinoase sau nu, rămîn o probă, o simplă probă față de motivațiile grave și profunde care fundamentează hotărîrea instanței.

După hotărîrea definitivă a instanței, V.G. încearcă să se apropie de copii. Este drumul cel drept, singurul de pe care se pot revendica toate celelalte drepturi.

MARGA NEDELEA ■

POSTA REDACȚIEI

INVĂȚĂMÎNT

Elena Bădea — Răcari, Dimbovița: La școala generală din comună nu se reduce catedra de limba franceză, ne anunță M.E.I. Pentru anul școlar 1979—1980, la școala generală Ghergani, chiar în cadrul modificării planului de învățămînt vor fi cel puțin 27 ore de limba franceză. Maria Gîricanu — Filiași; Camelia Bulz — Cluj-Napoca; Florea Lazăr — Fieni, Dimbovița: Adresați-vă direct Ministerului Educației și Învățămîntului. Felicia Stănculescu — Rm. Vilcea: Problema ține, evident, de Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor, care vă poate da rela-

țiile necesare asupra felului în care puteți obține calificarea de telefonistă. Gheorghe Mihăilă — Persoanele care, potrivit reglementărilor legale în vigoare, au dreptul la rezervarea de post în învățămînt sau la degrevare de obligația didactică de predare nu pot fi retribuite prin plata cu ora pentru activitățile didactice pe care le desfășoară; Ministerul Muncii nu este autorizat să aprobe derogări de la prevederile Decretului 100/1979. Anghel Dumbravă — Baia Mare: Școala profesională nr. 6 din municipiul Baia Mare funcționează pe lîngă întreprinderea textilă MARATEX. Ministerul Industriei Ușoare. Adresa ei: strada Aleea Filaturii nr. 2, telefon: 13936.

HORIA PĂTRAȘCU ■

ADMINISTRATIV

Elena Buzolanu — Unirea, Iașiomița: Beneficiază de pensie din sectorul de stat persoanele care au o vechime în acest sector de cel puțin 5 ani și au lucrat și în sectorul C.A.P., iar vechimea din ambele sectoare totalizează cel puțin 10 ani, se aplică numai celor care solicită pensie, atît din sectorul de stat, cît și din sectorul C.A.P., după data de 1 iulie 1979, data intrării în vigoare a Legii nr. 3/1977. Asociația de locatari bloc 1, Intrarea Simbol 11 — București: Conform Decretului nr. 387/977 aveți obligația de a mobiliza toți locatarii la acțiune

de bună gospodărire și înfrumusețare a dotărilor aferente clădirilor de locuit și întreținerea acestor dotări împreună cu unitățile socialiste care le administrează. Aveți obligația de a încasa la timp cotele părți de la locatari pentru acoperirea cheltuielilor de reparații și întreținere a părților comune efectuate de ICRAL Vitan. Axema Enache — Făurei, Brăila: Pensia pentru pierderea capacității de muncă se poate transfera membrilor cooperativei la împlinirea vîrstei de 60 de ani în pensie pentru munca depusă și limită de vîrstă cu condiția să fi muncit cel puțin 10 ani în C.A.P. și să fi realizat volumul de muncă stabilit de adunarea generală. Sora Constantin — Cluj-Napoca: Dacă vă încadrați în prevede-

rilor privind gratuitatea în tratamentul ambulator, unitatea sanitară teritorială de care aparțineți vă poate elibera rețeta necesară obținerii fără plată a medicamentelor prescrise. Nicolae Benea — Petroșani, Hunedoara: Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale Hunedoara a reverificat dosarul de pensie de urmași și a constatat că pensia stabilită este calculată legal.

■ Anunțăm pe cititorii noștri care doresc să ni se adreseze personal că o pot face în fiecare zi între orele 10—13.

Eveniment cultural

Măgura Buzăului, operă deschisă

Ca orice fapt de seamă al culturii, ansamblul de sculpturi din Măgura Buzăului este un generos prilej de idee, de sensibile prospecții intelectuale.

Lumea de statui a Măgurii este „operă deschisă”. Nici o interpretare nu epuizează subiectul, nici un cuvânt nu-i de ajuns de încăpător față cu sublima realitate a Măgurii. La a X-a ediție, observăm că acțiunea artistică are durată și că aceasta semnifică. Lucrul de artă al Măgurii s-a născut cu durată. Românul are vocația sculpturii în piatră. Sculptorul român a dat în toate timpurile cioplituri în piatră cu destin arhetipal. Cine deschide istoria sculpturii noastre la paginile ei cu adevărat reprezentative, vede că românul n-are nici dorința, nici harul reprezentării, al întrecerii cu realul. Sculptorul român e un gânditor și un constructor. Piatra este un material foarte potrivit pentru o filosofie de sculptor în temele existenței, timpului, spațiului, armoniei cu natura. Cele câteva tabere de sculptură în lemn n-au dat continuitate nici opere importante. O încercare în metal s-a dovedit temerară. În domeniul sculpturii în metal nu avem o tradiție, în cel al sculpturii în piatră, da. Se poate obiecta că lemnul a fost în tot timpul un material iubit și motiv de operă bună. E drept, numai că nu operă monumentală. Un parc — precum Măgura — cu statui de lemn pare o utopie, o întâmplare fără vigoare. Lemnul impune o anume intimitate a spusei poetice. Piatra îi îndeamnă la bărbăție și pe cel slab. La Măgura au dat sculpturi excepționale unii artiști care n-au apucat să se afirme prin expoziții. Piatra a insuflat, în toate timpurile, gândul întrecerii. Poate starea de etern cuprinsă în orice piatră este motivul, poate nădejdea că munca la piatră te iartă de vremenicia operii turnate în alte materiale.

La Buzău, artiștii plastici au găsit, timp de zece ani, sprijin și prietenie. O operă în piatră este o treabă costisitoare. Buzăul e un județ care a cunoscut în acești zece ani schimbări extraordinare. Sarcinile economice au fost și sînt mari, ele pretind o angajare eroică. Județul Buzău și-a onorat cu prisosință angajamentele economice și a găsit, totodată, puterea minunată de a susține, moral și material, investiția numită Măgura. Cel ce scriu despre taberele buzoiene, fac elogiul artiștilor. E firesc, dar nu mai puțin exemplară este stăruința întru fapt a organelor de partid și de stat județene. Citorii Măgurii nu sînt numai cei al căror nume stă scris în comentariile de artă. Cînd un număr de oameni găsesc an de an de a reînțepe, de a duce la un capăt ansamblul de opere, trebuie să bănuim la acești oameni o voință culturală exemplară și un simț al conjuncturii excepțional. Anii '70 au fost momentul mai multor acțiuni culturale de interes național. Nu s-au găsit însă în toate și animatorii de talent, acele persoane cu simț proiectiv, cu gustul înfăptuirilor anevoioase, înălțate cu anume sacrificii. La Buzău toate acestea au existat. Nu mai puțin trebuie scris de lucrul Uniunii artiștilor plastici, al Consiliului Culturii și Educației Socialiste. Numărul celor care au întrevăzut, cu un ceas mai devreme — cum se spune, dar cu ceasul cel mai important în viața unei opere — IDEEA, valoarea în timp a taberei a fost evident mai mare în fiecare an. Chiar și atunci cînd anii n-au avut strălucire. Să cităm din catalogul primelor șase ediții câteva fraze admirabile prin adevăr și simplitate:

„Clocotind de tinerie creatoare, Tabăra de sculptură contribuie la ridicarea cunoștințelor artistice ale oamenilor, pune în valoare noi energii, trezește ambiții. Măgura este un fapt de artă contemporană ale cărui dimensiuni se vor dezvolta cu fiecare an” (Lazăr Băciuc).

„Din toate „muzeele în aer liber”, proliferînd înspre nordul Europei și Americii și-nspre brîul mediteranean al emisferei noastre, acesta, de la Măgura Buzăului, e singurul care-și naște operele chiar pe loc, și le înmulțește an de an. Produs al muncii unor „Falanstere” de sculptori, autoselectați prin tinerețea lor, durînd la toate virsele, și prin elan, creațiile de aici sînt tot într-o măsură ecloziuni ale spiritului generațiilor socialismului în dezvoltare, și intruchipări ale duhului estetic, peren autohton. Impus parcă de viața-făr-de-moarte a pietrei albe carpatine, singura cu care se aseamăie neclintirea noastră de pe aceste tărîmuri...” (Ion Frunzetti)

„Operă deschisă” fiind, operă care deschide cu prietenie poarta frumuseților și profunzimilor sale atît omului cu carte puțină cit și omului foarte cultivat, operă care stîrnește gîndul la frumos și-l înalță la simțămînte estetice de culme, care îndeamnă la interpretare, ansamblul de sculpturi din preajma Cetății Tisăului își sporește cu vremea puterea. Statuile par să se încarce permanent cu sens, pe măsură ce piatra li se așază în natura locului. Multe lucrări rămîn de referință în creația artiștilor, multe își trag aici o sevă nouă, pe care n-ar fi avut-o în atelierele urbane. Altfel spus, complexul capătă nenumărate înfățișări și piesele ce-l compun se sensibilizează cu prezența celor dinprejur. Ca în caleidoscopul fermecat al copilăriei, aceleași pietre trăiesc o înfățișare de nuanțe ale temei fundamentale, după cum e lumina, după cum e inima celui care privește, după cum merge timpul.

Să notăm numele celor gaisprezece meșteri care au dat, în ediția a X-a, poate cea mai împlinită serie de sculpturi: Leonard Răchită, Mihai Laurențiu, Nică Petre, Vladimir Dan Petrescu, Radu Aftenie, Antoaneta Andrei, Gavril Abrihan, Dinu Ciupanu, Gheorghe Coman, Corneliu Comarovschi, Alina Enache, Sava Stoianov, Liviu Rusu, Grigore Patrichi, Alexandru Arghira Călinescu, Gheorghe Goidaci.

TUDOR OCTAVIAN ■

Profesiune de credință

Opera nu poate muri!

David Ohanesian, interpret genial al lui „Oedip” de George Enescu, a debutat cu adevărat pe scena Operei din Cluj și a cîntat mulți ani în compania unor cîntăreți și artiști străluciți ca Ana Roja Vasiliu, Lia Hubic, Constantin Ujeicu, Gogu Simionescu, Ion Pîso, Alexandru Racoța și alții, într-o atmosferă de mare elevație spirituală, sub conducerea unui mare animator și director de operă, uitat prea repede, Panait Victor Cotescu. Invitat la București, a prins încă marea pleiadă de cîntăreți aflați la final de carieră, ca Petre Ștefănescu Goangă, Nicolae Secăreanu, Edgar Istrati, Garbis Zobian, Zenaïda Pally, Arta Florescu ș.a., și a lucrat un timp minunat

în zona imponderabilului, cu marele dirijor și compozitor Constantin Silvestri. S-a retras din activitate, în plin apogeu, e pensionat, incredibil, de 3 ani, dar continuă să cînte în țară și în străinătate, cu voce proaspătă, amplă, strălucitoare de bariton celést.

În operă se conjugă miraculos mai multe expresii ale artei ca teatrul, baletul, concertul simfonic, concertul coral. Opera e o sinteză a artelor dar și o sinteză a culturii în care se regălesc proza, poezia și dramaturgia, filozofia, istoria, geografia, psihologia. Un artist de operă ar trebui să fie un om complex pentru că arta pe care o impune e complexă și monumentală. Ea este o cucerire extraordinară a spiritului. Vă dați seama ce greu s-a născut opera din atîtea domenii ale artei și culturii și cit de tirziu s-a impus ea, după o îndelungă elaborare prin secole, slujită de oameni geniali care s-au făcut praf și pulbere, adăugînd mereu cîte ceva pentru a crea spectacolul muzical? Unii spun că opera are un caracter artificial. Dar ea reprezintă unul din nivelele cele mai înalte ale saltului umanității de la natură la cultură. Omul a simțit nevoia să se exprime prin cînt în clipa în care cuvîntul nu i s-a mai părut destul de expresiv pentru a-i traduce o stare de spirit, o stare afectivă. De aceea, în spectacolul de operă adevărat trebuie să cîntăm firesc, să pătrundem adică în profunzimea sufletului omenesc și să dăm glas sfîșierilor sale lăuntrice, dramatice, în fața problemelor umanității noastre fragile, să dăm glas bucuriilor împlinirii în dragoste și în viața eroică. Nu! Opera nu poate muri niciodată; nu cred că sîntem capabili să înmormîntăm atîta splendoare.

Problemele care se pun însă în acum de organizarea teatrului liric, de programarea complexului angrenaj al unui-teatru de operă, birocratizat și rigid din punct de vedere administrativ, la conducerea căruia vor trebui promovați oameni de artă de cea mai înaltă competență, vizionari și lucizi. Cîntăreții de operă, adevărate valori naționale, care duc faima țării noastre peste hotare, trebuie programați în repetiții și în spectacole cu o perspectivă severă, așa cum se întimplă pretutindeni pe mapamond. E necesară mai multă disciplină în instituția de operă, mai mult respect față de artist, față de instrumentist, dirijor, regizor, mîșinist etc. Tinerii solisti trebuie trimiși la studii acolo unde se învață arta cîntecului la cel mai înalt nivel. Glasuri avem, profesorii de canto adevărați, pedagogii cu minți luminate, din păcate, au dispărut la noi. Apoi, trebuie să ne îngrijim de marile glasuri tinere, să nu le programăm în ritm epuizant și să le exploatăm pînă cînd își pierd vocea, înainte de a atinge maturitatea. Pe de altă parte sînt nenumărați cîntăreți mari în lume care doresc să cînte la noi. Prefu-

rile sînt mari, e adevărat, în orice operă de pe glob, pentru că vocile de excepție se nasc rar și munca artistului de operă este considerată printre cele mai grele. Dar n-avem dreptul să frustrăm publicul românesc de înțînirea cu marii cîntăreți ai lumii. O dată sau de două ori pe an, dacă nu mai mult, orice meloman poate plăti mai scump un bilet la Operă sau la Sala Palatului. Arta oferă o bucurie imensă, o sîrbătoare unică, miraculoasă, în fața căreia nu putem rămîne zgîrciți. Sîntem contemporani cu o reîntoarcere impresionantă a publicului de pretutindeni la operă. Sîntem contemporani cu unii din cei mai mari artiști de operă ai tuturor timpurilor. Să nu-i ocolim în timpul fericit al generației noastre!

Viața merită trăită și pentru faptul că într-o seară mergem la operă, la un concert simfonic, la o piesă de teatru, la un cinematograf, la un spectacol de circ, dincolo de problemele de fiecare zi, de iubirile și înfringerile noastre sentimentale sau profesionale, de faptul că omenirea trece printr-o criză morală și de energie, că e amenințată de un război nuclear. Să ne înobilăm viața cu tot ceea ce e frumos deocamdată pe acest pămînt.

DAVID OHANESIAN ■

GEORGETA NĂPĂRUS: Mireasă

CAP LIMPEDE

CARTI

„Un oraș care, sub Matei Basarab și sub Constantin Brâncoveanu, era unul din orașele românești de frunte; care la sfîrșitul veacului trecut ajunsese cea mai mică reședință de județ din țară; care azi „se înscrie în rîndul celor mai dinamice localități urbane”: Rimnicu Vilcea, văzut de Constantin Mateescu în Memoria Rimnicului, Ed. Sport-Turism, 1979. Autorul — romanțier, novelist, eseist, croniciar literar — ia aici, cu emoție, dar cu siguranță, condeiul istoricului, propunîndu-ne, înainte de toate, o imagine documentară amplă asupra orașului de pe Olt, asupra evoluției lui în timp, privită prin momente de răscruce, notorii prin cristalizare istorică, prin legendă, cronică sau mit, privită prin personaje de faimă (Mircea, Mihai, Matei Basarab, Brâncoveanu, generalul Magheru, Anton Pann), prin opere a căror consistență a fost verificată de vreme. C. M. nu face totuși istorie, el, mai exact, ne citește istoria Rimnicului, de la origini și pînă azi, corijînd sau cristalizînd, prin lectura lui, niște efecte, cu punctări prompte, cu suspensii sugestive, cu accente adesea imprevizibile, trăind sentimental întâmplările, fenomenele, faptele, preocupările și gîndurile personajelor, reliefînd, prin această lectură a sa, mai ales acele aspecte revelatoare, originale, ce definesc un specific de viață, de devenire. Răsfolm, de fapt, un album, un „album de familie” al Rimnicului, pe care autorul îl știe bine, pe care l-a învățat și la orele de istorie, de geografie ori de literatură, dar mai cu seamă pe stradă, între oamenii vii, între amintirile lor, un album cu chenar aurit, cu înflorituri în gustul epocii, în rimă cu o priveliște de un mare farmec. Cartea re- curge, practic, chiar la

tehnica întoarcerii unor foi de album, cu popasuri lungi la imagini, inclusiv la cele mai șterse, mai decolorate de vreme, înviate prin comentariu, care reconstituie pentru privitor subiectul peliculei. Nimic trenant, grație tocmai comentariului, aparținînd unui scriitor care, peste evenimente, date și fapte, urmărește intrinsecul uman. Care, cu alte cuvînte, nu scenariizează elemente ale istoriei (cum fac atîtea cărți de acest fel, cărți care n-au decît meritul mediocru al colportării unor date de manual), ci ne propune niște ipostaze vii de umanitate, prin întîmplări, și mai cu seamă prin personaje, care să impună conștiinței o experiență cu valoare de glosă. Capitolul „Casa de foisor”, dedicat sejurului în Rimnic al lui Anton Pann, e o năvelă comprimată, foarte densă, întregind cu lumini inedite (dar fără să ocolească umbrele!) strălucirea bi-

zară a chipului marelui scriitor. Ceea ce ni se mai impune în această carte — este și faptul că, spre deosebire de altele de acest fel, prea rezolute în a eticheta (și amenda!) evenimente și personaje istorice, dintr-o suficiență vecină de fapt cu diletantismul, ea ne invită să fim atenți, foarte atenți, cu istoria, cu relicva, cu documentul străbun, cu tot ceea ce poate stimula, prin tangență, potențialul de energie contemporană.

ILIE PURCARU ■

PLASTICA

O seamă de expoziții, deși nu intră în rîndul evenimentelor unui an, reușesc, în datele unei probleme cunoscute și foarte adesea inhibitoare, interesante variații și chiar o operă. Este și ca-

zula selectiei de pictură a Silviei Grosu Jelescu prezentată nu demult la Galeria de artă ale Municipiului București. Studentă a marelui meșter Ciucurencu, Silvia Grosu Jelescu s-a aflat în situația de a hotărî ce anume din lecția magistrului blochează manifestarea propriei personalități și ce o stimulează. Nu-i nici un secret că, pentru unii, moștenirea științei lui Ciucurencu a fost și este încă o infructuoasă adevătare. Iată unii tineri exultînd pe comoditățile metodei, iată unii vîrstnici fabricînd cu seninătate lucrări „de atelier”. Expozițiile de pînă azi ale Silviei Grosu Jelescu marchează dialectica regăsirii de sine a unui artist bine dotat pentru pictură, dar și iubindu-și cu pioșenie dascălul. Seria de pinze din Galeria Municipale sînt izbînda unui moment de nesupunere. Pe paleta artistei se petrece un mic miracol. Țin

minte un număr de tablouri de-acum zece ori doisprezece ani, în care nu se întimpla aproape nimic. Culoarea trudea să spună o voință gravă de poezie, numai că gravitatea nu duce neapărat la profunzime. Astăzi, mișcarea pensulei are multă siguranță, poetica imaginii e clară, culoarea ousă în pete mari, într-o păstă subțire, suavă, are gingașa materialitate a unor petice de mătase. O pictură de contemplantiv. de artist care află în natură mulțumire și frumusețe, stări pe care le impune cu pricepere privitorului. Probabil că soluția vieții de artist nu e să fi ne-mulțumit prin operă de tot ce ești și ce poți, ci să fii, pur și simplu, ceea ce ești. Aceasta a fost cea mai bună expoziție a Silviei Grosu Jelescu și, în mulțimea manifestărilor personale, o expoziție fără echivoc, susținută de câteva lucrări fermecătoare.

O TUDOR ■

Festivalul „George Enescu” — un concert universal al muzicii

Minunate sînt sărbătorile muzicii în septembrie, cînd sălile de concert au rezonanța viurilor Stradivarius și oamenii se apropie cu mai multă căldură, tandrețe și înțelegere unii de alții. Sărbătoarea muzicii din această toamnă limpede, și amurguri somptuoase și frunze care alunecă melodos la pămînt, ca niște invitații la liniște, se numește pentru a opta oară — George Enescu.

Acordurile primei simfonii a marelui muzician român, acorduri care pot reprezenta un popor, o națiune în concertul națiunilor lumii și care constituie emblema sonoră a Festivalului „George Enescu”, au trezit instrumentele din inerția lor „metalică”, din „lemnul lor de rezonanță” și le-au făcut să sune astral, să dea sens spațiului și timpului de respirație nu numai al unui concert, ci al unui tulburător sentiment de împlinire omenească. A fost seara dintii a unui spectacol înalt al spiritului, înălțat sub cupola Ateneului român, în atmosfera unui public pregătit în elevație de eveniment, transfigurată de poezia lăuntrică a participării la o solemnitate însemnând „comemorare”, dar în primul rînd respect și venerație pentru marele fiu al poporului nostru prin care ne-am exprimat geniul muzical în universalitate.

George Enescu este simbolul artistului complex, desăvîrșit în toate planurile ma-

nifestării ființei umane, creator și interpret, teoretician și pedagog de geniu, om de aleasă ținută morală, cu o atitudine etică ireproșabilă în împrejurări complexe ale vieții, iubind pămîntul țării și poporul care l-a născut pînă la identificare cu suferințele și speranțele sale. Asistînd la pregătirile concertului de gală care a inaugurat zilele festivalului dedicat memoriei sale, ne-am amintit — copleșiți de emoție, înregistrînd mormurul discret al publicului și neliniștea dezordonată a instrumentelor repetînd ultimele pasaje înaintea ridicării baghetei și dezlănțuirii fondului principal de sonorități — de frumosul și iluminatul bărbat care străbatea drumurile țării, cîntînd pentru oameni de toate vîrstele și categoriile sociale, în săli adeseori improvizate, cu o dragoste neîmormurată pentru sufletele însetate de frumos pînă la sublim. George Enescu a fost un artist democrat în înțelesul cel mai nobil al cuvîntului, și astăzi, cînd arta a devenit cu adevărat democratică, muzica sa răsună ca un preludiv la simfoniile vieții noastre de fiecare zi.

Întrebîndu-ne cum ar fi fost muzica românească fără George Enescu, trebuie să răspundem și la întrebarea cum ar fi fost poezia românească fără Mihai Eminescu sau cum ar fi fost sculptura românească fără Constantin Brâncuși! Iar dacă ne întrebăm ce înseamnă George

Enescu pentru muzica universală, trebuie să ne gîndim la uriașa sa imaginație melodică, izvorită adeseori din profunzimile melosului nostru popular, la inovațiile sale polifonice, ritmice, la adîncimile meditației sale filozofice care-l așază alături de marii descoperitori de drumuri în muzica universală, alături de Bartok, Stravinski, Alban Berg și Messiaen.

Fără George Enescu, fără curajul său de a impune muzicii universale tezaurul de simțire și de gîndire românească, fără extraordinara sa capacitate de a investiga și a experimenta noi modalități de exprimare prin sunet a lumii în care trăim, fără forța sa de înrîurire și fără exemplul muncii sale duse pînă la sacrificiul de sine, n-ar fi existat această minunată școală de compoziție românească din rîndul căreia fac parte artiști uluitoari, recunoscuți și interpretați pretutindeni, ca Paul Constantinescu, Mihail Jora, Sigismund Toduță, Zeno Vancea, Aurel Stroie, Anatol Vieru, Ștefan Niculescu, Tiberiu Olah, Cornel Țăranu.

În spațiul și timpul miraculoaselor întâmplări din lumea sunetelor, petrecute în aceste zile de festival, artiști ai muzicii de pretutindeni vin să omagieze pe George Enescu și publicul românesc, cu venerația, respectul datorate unui geniu de referință în cultura, în arta universală, precum și oamenilor care trăiesc frumos și demn în

această țară a sunetelor frumoase, a armoniilor luminoase, cunosători profunzi și gravi ai muzicii, ai interpretării, cu ierarhii severe din punct de vedere estetic, cu exigențe savante. Bucureștiul a devenit astăzi, prin George Enescu, o capitală a muzicii, un oraș etalon pentru fiecare compozitor sau interpret care vrea să se confrunte, în condiții de maximă rigoare, cu sine, cu arta sa și cu publicul.

Interpretînd în deschiderea Festivalului Simfonia I de George Enescu, orchestra Filarmonică din București a adus omagiul dintii marelui muzician în această toamnă frumoasă a spiritului în care își dau întâlnire nu numai muzicienii contemporani, ci mari compozitori ai lumii, începînd de la preclasiici și încheind cu ultima generație de creatori moderni, școli și stiluri reprezentînd diverse arii geografice, ca într-un veritabil concert universal al muzicii. Astfel, Simfonia I de George Enescu a răsunat sub cupola Ateneului ca un imn închinat omului, forței sale de a crea, de a învinge vicisitudinile existenței, ale istoriei, închinat gloriei sale, grandorii sale pe acest pămînt. O simfonie eroică în deplină consonanță cu timpul pe care-l trăim.

DUMA FABIAN ■

Ștefan Ruha:

„Pentru mine, festivalul «George Enescu» a însemnat începutul a tot ce am realizat pînă acum”

— Vă mărturisesc că a trebuit să-mi fac curaj să vă solicit acest interviu, sînteti cunoscut ca un artist care se dezvăluie greu în vorbe, lăsînd toate explicațiile în seama muzicii. Deci „un interlocutor dificil”. Mi-am adus aminte însă că în 1958, anul cînd ați cîștigat premiul I la festivalul „Enescu”, ați dat cîteva interviuri și m-am gîndit că acest subiect (ajuns la a VIII-a ediție) vă atrage încă. Ce a însemnat pentru dumneavoastră Festivalul „Enescu”?

— Ce as putea spune decît „foarte mult” sau „totul”? Fiindcă sînt dusmanul cuvintelor mari, as prefera totuși „începutul”, începutul a tot ce am realizat pînă acum. În 1958 m-am simțit, pentru prima oară, sigur de mine. Doream să sparg cercul micilor succese în care începusem să mă simt închis și am hotărît să intru în focul celor trei mari concursuri ale anului: Ceikovski, la Moscova, Marguerite Long—Jacques Thibaud, la Paris, și Enescu, la București. Primele două erau cunoscute ca veritabile pietre de încercare pentru un interpret tînar, rampa de lansare spre marile scene internaționale. Noul festival (și concurs pe atunci) „George Enescu” a reușit să se impună, din primul moment, ca un eveniment de excepție. Acest lucru neobișnuit (fiindcă de obicei forța unui festival o creează timpul)

s-a datorat, cred, atracției pe care o exercita pentru orice muzician numele lui Enescu. Interpreți de mare ținută (Yehudi Menuhin, David Oistrach, Carlo Zecchi, sir John Barbirolli, Halina Czerny Ștefanska) au venit atunci la București ca să cunoască țara lui Enescu, să audă cum sună această muzica lui Enescu și cealaltă muzică, cea populară, care e atît de evident interpretată a muzicii sale. Ceilalți, interpreți tineri, rivalii mei de atunci, s-au înscris la concurs pentru că au intuit de la bun început ce carte de vizită va constitui titlul de laureat al concursului „George Enescu”.

— Cine erați înainte de concursul „George Enescu”?

— Primul moment de care-mi aduc aminte ca fiind de o oarecare importanță în viața mea a fost plecarea de acasă, de la Carei. Aveam 14 ani, tata murise, nu mai aveam nici un sprijin și singura speranță îmi rămăsese vi-oara. Mă simteam îngrozitor de singur în Clujul devastat de război, unde nu cunoșteam pe nimeni, n-aveam bani, n-aveam unde locui. Dar s-au găsit oameni să mă înțeleagă și să mă ajute. Unul dintre aceștia a fost maestrul Antonin Ciolan. Cu sprijinul său am devenit concert-maestru la Opera clu-

jeană încă pe cînd eram student. În 1953 am susținut primul concert ca solist, la Iași, după care am luat la rînd toate filarmonicile din țară. În 1956 un eveniment deosebit — noi, studenții, am înființat Filarmonica din Cluj.

— Ați omis un amănunt — cînd ați urcat pe podiumul festivalului „Enescu” erați deja laureat al concursului Ceikovski, titlu pe care nu-l deține oricine. De ce mai spuneti în acest caz că începutul carierei dumneavoastră l-a constituit concursul „Enescu”?

— Pentru că ceea ce simți cînd cînti aici, acasă, cînd cîștigi un concurs acasă, cînd reușești să păstrezi primul premiu pentru țara ta nu se compară cu nimic.

— Veți cînta în cadrul festivalului împreună cu colegii cu care ați format în 1966 binecunoscutul cvartet „Napoca”. Programul conține și muzică românească?

— Bineînțeles. Această latură — promovarea muzicii noastre — festivalul a păstrat-o din fericire intactă. Și invitații din afară aduc interpretări noi ale muzicii românești.

— Știu că sînteti solicitat foarte mult în turnee peste hotare. Ați dat concerte în toată lumea, din Japonia pînă în S.U.A. Ce cîntați dincolo de granițe?

— Depinde de țară. Dau impresariilor lista cu repertoriul și ei sînt cei care aleg. Grija mea este să fiu mereu la curent cu literatura muzicală, să nu rămîn în urmă; dacă nu ai un repertoriu extraordinar de vast, la nivelul marilor interpreți ai lumii, nu te cheamă nimeni. Sînt diferențe foarte mari de gusturi. În R.F.G. de pildă se „poartă” romanticii. Hacia-turian, Dvorak, Ceikovski. În Anglia — Stravinski, Alban Berg, Prokofiev. Pretutindeni însă, de cîte ori susțin un recital, impun un numitor comun — cel puțin o piesă românească. Acum, în multe țări în care am cîntat de-a lungul anilor, muzica noastră a început să fie cunoscută, ascultată cu plăcere și solicitată. Printre cele mai mari succese peste hotare ale cvartetului din care fac parte se numără interpretarea la Liège a cvartetului nr. 6 de Berger, primit extraordinar de public.

— Și în țară aceste piese v-au adus satisfacții reale. Uneori însă vă asumați și riscuri mari cîntînd piese românești evasinecunoscute. Cum ar fi o sală aproape goală. Ce poate fi mai dureros pentru un interpret decît o sală goală?

— Trebuie să o facă cineva și pe asta! Ca să fie sălile pline mai tîrziu.

Știți că și la unele din concertele de cel mai sigur succes de azi, la început, publicul pleacă? Nu înțelegea. Cu timpul, prin perseverența interpretului, a înțeles. Dar mai e nevoie și de perseverența cronicarilor. Și dacă am reușit ca măcar o mină de oameni s-o înțeleagă, consider că am cîștigat. Wilhelm Berger a fost de aceeași părere. A spus: trebuie cîntat și Cuteanu, este tot muzică românească, tot a noastră, nimic nu trebuie uitat, îngropat.

— Totuși, e o realitate (obișnuiții concertelor simfonice o știu și o știți și dumneavoastră): înainte de a intra în scenă ca să interpretați un mare concert — Beethoven sau Brahms sau Mozart — vedeți că o parte din public rămîne în foaiere în timp ce se cîntă, în deschidere, o piesă românească. Ce pot face muzicienii pentru ca publicul să se afle în sală?

— În primul rînd e vorba de educație în spiritul bunei cuviințe și asta nu ține de muzicieni. Eu n-am ce să spun despre cei care judecă muzica românească „din principiu”, refuzînd din capul locului s-o asculte. Pe acestia îi aduce la concert orice în afară de interesul față de muzică și ca atare părerea lor îmi e indiferentă. Trebuie însă să ne preocupe foarte serios reacțiile publicului care ascultă muzica românească. Și eu văd că sînt din ce în ce mai mulți, în special tineri, care vin la concert de multe ori chiar atrași de această parte a programului. Eu cînt foarte multă muzică românească contemporană și ca solist și cu cvartetul, am înregistrat discuri cu muzică românească care s-au vîndut la fel de bine ca cele cu concertele de Brahms, Beethoven, Vivaldi, Ceikovski, Mozart, Paganini ș.a. Cînt poate cu o încăpăținare pe care mulți n-o înțeleg pentru că sînt convins că auzînd-o tot mai des publicul se va familiariza cu structurile moderne care îi sînt — firesc — mai greu accesibile.

— Știu din sala de concert și ați afirmat și aici că nu vă temeți de pieșele cu un grad mai scăzut de „muzicalitate” care nu atrag publicul. Atunci, de ce nu v-am auzit niciodată interpretînd muzică așa-zis „experimentală”?

— Fiindcă nu pot să cînt decît ceea ce înțeleg și genul acesta îmi scapă. Poate sînt eu demodat, dar nu pricep de ce trebuie să zgrii vioara cu unghiile și s-o bat ca pe-o tobă, cînd instrumentul are de cînd lumea și un arcuș!

— În ultimii ani ați fost văzuți mult mai rar ca în trecut pe scena Ateneu-

lui. Nu sînteti singurul, un alt mare interpret, a cărui absență o regretăm este Valentin Gheorghiu (un alt cîștigător al premiului I la prima ediție a festivalului „Enescu”). V-ați restrîns cumva activitatea concertistică din țară?

— Din contră. Iată numai exemplul unei săptămîni, am aproape în fiecare zi concert: Brașov, Codlea, Sîntu Gheorghe, Tirgu Mureș, apoi participarea la festival. Nu este o săptămîină de excepție. Așa sînt toate cît sînt în țară. Cine-mi cunoaște programul se sperie cît este de obositor. Dar eu m-am obișnuit cu drumurile. Solicitățile sînt foarte numeroase și nu pot să le refuz din orice colț de țară ar veni. Dacă oamenii vor să asculte muzică, eu trebuie să le-o aduc acasă. Desigur orice interpret dorește o sală cu acustică perfectă, dar nu poți lipsi de muzică un public care dispune doar de un club muncitoresc. Dar, m-am departat de întrebare. Din București n-am lipsit în nici un an, am concertele mele cu orchestra Radioteleviziunii. Orchestra Ateneului este o formație valoroasă cu care îmi place să cînt și cu care m-am înțeles întotdeauna bine. Publicul trebuie să știe că nu am refuzat și nu voi refuza niciodată o invitație venită din orice parte a țării, deci nici de la București de la Ateneu. În ceea ce-l privește pe Valentin, îl întrebăți pe el.

— Locuiți de mai bine de trei decenii în Cluj-Napoca. Nu v-a ispitit niciodată gîndul de a vă muta la București?

— De ce, ca să fiu mai aproape? Îmi repugnă această prejudecată despre Capitală — singurul loc în care se poate face carieră. Eu datorz foarte mult Clujului și sînt legat cu prea multe de el ca să-l părăsesc, dar sînt convins că aș fi putut face exact aceeași carieră și dacă locuim la Someșeni sau la Săvinești. Singurul lucru de care ai efectiv nevoie ca să realizezi ce vrei în viață este înțelegerea oamenilor și liniștea ca să muncești. Or, aceste două lucruri le găsești oriunde în țara noastră.

— Sînteti de 14 ani profesor la Conservator, ocupație pe care și-o aleg de obicei interpretii „în retragere”. Cum izbutiți să împăcați cifra deosebit de mare a turneelor cu orele la catedră?

— Mi-ar mai trebui cîteva luni în plus pe an pentru ambele activități! La munca de profesor nu pot să renunț, pentru că e o mare bucurie să îndrumi pașii unor tineri. Pun alături de cele mai mari succese ale mele formarea unui violonist cum este Andrei Agoston, despre care o să auziți mult. Am și alți studenți talentați și absolvenți care sînt azi concert-maestri sau fac parte din formații apreciate de muzică de cameră. Activității pedagogice îi consacru și o parte a verilor. Acum trei ani am fost invitat în Ungaria să conduc în vacanțe un curs internațional de instrumente de coarde. S-au înscris studenți și profesori de la conservator din multe țări europene. Am făcut un plan eșalonat pe patru ani — muzică preclasică, în anul următor clasică, anul acesta romantică și la anul modernă. N-am mai avut nici o zi de concediu, dar a fost o muncă pasionantă. Este fascinant să parcurgi de la un caz la altul literatura muzicală pentru instrumentele de coarde, să ajuți tinerii să înțeleagă locul fiecărei creații, să le oferi o imagine de ansamblu a tot ceea ce s-a scris într-o anumită perioadă în diferite țări, se punctezi, în acest context, locul muzicii românești.

MONICA ZVIRJINSCHI ■

O minunată victorie a echipei F. C. Argeș!

Jucind extraordinar la Pitești, de unde transmitem prin telefon aceste rânduri de entuziasm și speranță, echipa F.C. Argeș, condusă magistral în teren de același Dobrin, care a dovedit din nou ce înseamnă valoarea, a învins o bună parteneră de întrecere, A.E.K. Atena, cu scorul de 3-0, scor foarte palid în raport cu realitatea. Nu încap aici nici o metaforă, nu încap aici nici o amintire, dar trebuie spus că Dobrin și colegii săi ne-au făcut, pur și simplu, să mai uităm câte ceva din necazurile de fond ale fotbalului. N-am văzut de multă vreme o echipă românească jucând atât de curat și de angajat, fără nici o crispare, ratând însă ocazii continentale. Circa 40 de mingi au fost focare de pericol pentru adversari, dar numai trei dintre ele au intrat în gol datorită lui Doru Nicolae — de două ori — și lui Radu. Ceea ce am văzut la Pitești și ceea ce și telespectatorii au putut urmări, a fost, într-adevăr, pentru a nu știu cîta oară, revanșa lui Dobrin, revanșa

valorii împotriva nonvalorii. De cînd îl știu pe Dobrin, de 15 ani, în fiecare sezon bocitoarele îi anunță sfîrșitul: „Gata, s-a terminat cu Dobrin, nu mai ține gîscanul, e pierdut, nu mai are vîină, nu mai merge, ce ne facem fără gîscanul vezi dacă bea prea mult, gata, s-a terminat cu Dobrin...”. Și iată că Dobrin refuză de 15 ani să iasă din fotbal, devenind, de la meci la meci, el însuși. Și cine este el însuși? El este, într-adevăr, cel mai bun fotbalist român pe care l-am putut noi vedea vreodată. Artist desăvîșit, muncitor cîinst în teren, Dobrin ar putea fi încă multă vreme de folos fotbalului românesc, atît la echipa sa, F.C. Argeș, cit și la echipele reprezentative. În clipa cînd meciul s-a terminat și uralele argeșenilor nu mai conțineau, Dobrin mi-a făcut plăcerea, ca om care a scris corect despre el, să vină spre mine și să plecăm împreună printr-un oral cuprins de neasemuită bucurie. Am străbătut străzile acestei frumoase capitale care e ora-

șul Pitești și Dobrin nu mai conținea să răspundă bucuriei celor care-l aplaudau și să regreta că echipa sa n-a înscris mai mult. Știa, ca și noi, că Dinamo București debutase și ea cu o victorie și spera și pentru celelalte două echipe românești rezultate bune. De asemenea, Dobrin îi era foarte recunoscător antrenorului federal Cornel Drăgușin, care, cu sfaturile lui serioase și temeinice, ajutase într-adevăr echipa. Și, de asemenea, era încîntat că Florin Halagian, antrenorul piteștean, dăduse sfaturi prețioase la pauză, între care și acela privitor la necesitatea unor acțiuni pe cont propriu ale jucătorilor din linia a doua, pentru a anihila jocul la ofsaid al oaspeților și sporirea atenției față de virfurile avansate ale echipei din Atena. Încă o dată mi-am dat seama, și în timpul meciului și după aceea, ce lucru rar și minunat este un talent. Avem asemenea talente și între ele Dobrin e cel mai mare. Să terminăm cu fleacurile și cu măsurile neinspirate din fotbal și să

ne bazăm pe oamenii noștri de vocație. Ieri, încă o dată, Dobrin a arătat ce gravă eroare s-a săvîșit prin eliminarea sa de la loturile naționale, ca și prin eliminarea oricărui jucător valoros. Căci Dobrin a jucat ieri pentru public și pentru fotbal. Și pentru bucuria noastră, a tuturor, care iubim aceste valori unice în care se tranzistorizează mult mai multă voință și năzuință.

Bravo F.C. Argeș! Bravo Dobrin! Minunat!

În clipa cînd închei aceste cuvinte, pe străzile Piteștilui fanii echipei F.C. Argeș și ai lui Dobrin cîntă pentru echipa lor preferată, pentru Dobrin, care i-a fost ieri căpitan în joc și pentru frumusețea sportului care nu se poate să nu învingă mediocritatea și răutatea omenească. Îmi vine, pur și simplu, să cînt împreună cu acești oameni pentru acest „mare muncitor” al fotbalului, care e Dobrin.

Așadar, încă o dată, bravo lui Florin Halagian și lui Cornel Drăgușin, lui Cristian, lui Cirstea, lui Bărbulescu, lui Radu II, lui Doru Nicolae, lui Chivescu, lui Iatan, lui Stancu, lui Zamfir, lui Iovănescu, lui Turcu și neasemuitului Dobrin!

Patru din patru!

Rîndurile de mai sus le scrisesem săptămîna trecută și le transmisesem, așa cum făceam precizarea, din Pitești, încălzit de bucurie. Între timp, am aflat vești bune de la toate echipele românești aflate în competițiile internaționale europene. Steaua și Craiova s-au întors cu meciuri nule, iar Dinamo pleacă în Cipru, unde nu se joacă un fotbal de prea mare valoare, cu un 3-0 destul de confortabil.

Adevărul e, stînd și analizînd bine, că misiunea cea mai dificilă tot F.C. Argeș o are pentru partida din Grecia. Echipa A.E.K. Atena a arătat valori deosebite, între care mie mi-a plăcut poate cel mai mult Ardizoglu, o extremă care nu va putea fi marcată în felul în care a fost marcată la Pitești. Avantajul terenului contează, dar la Atena Ardizoglu va fi pe propriul său teren. Tot ceea ce aici parea ca o înfruntare bărbătească între doi jucători, la Atena va părea fault, că va fi, că nu va fi. De aceea, acum, cînd am reușit să vedem și cîteva minute din meciul Grecia-U.R.S.S., 1-0, și Grecia să ne sperie cu înaintarea sa, în care același Ardizoglu a arătat clasă, să judecăm meciul revanșă A.E.K. Atena-F.C. Argeș cu luciditate și să luăm măsurile care se impun încă de pe acum. Dealtfel, toate echipele românești au de trecut acest hop al meciului retur și se cuvine ca lucrurile bune întreprinse pentru păstrarea lor în formă să dureze. Dacă ar fi numai prezența antrenorilor federali pe lingă cluburi, prezență care, după cum spunea Dobrin, a fost, în cazul lui Drăgușin, atît de fructuoasă, dar care e de bănuț că a fost fructuoasă în toate cazurile, tot ar trebui să întărim această prezență, nu prin preluarea sarcinilor antrenorilor de la cluburi, ci prin crearea unui punct de vedere mai lucid asupra a ceea ce urmează, prin întreținerea unei atmosfere de seriozitate și evaluarea corectă a posibilităților, prin exerciții tactice și prin intransigență în aprecierea pregătirii fizice și nu numai fizice.

Am văzut meciul Steaua — F.C. Baia Mare, 3-1, și trebuie să mărturisesc că oricît e ea de valoroasă prin numele care o compun, echipa Steaua a fost

jucată pur și simplu minute în șir de F.C. Baia Mare, această admirabilă trupă de sportivi care nu pleacă de pe nici un stadion fără că culeagă aplauze. Dar, dincolo de bucuria că există antrenori ca Mateianu și un climat de muncă și sportivitate cum e cel din Maramureș, jucători disciplinați, care dacă nu s-ar fi pregătit, cu greu ar fi prins divizia B, dincolo de satisfacția că încă de la început am susținut această cale, să recunoaștem îngrijorarea că Steaua București nu este destul de pregătită, nici tactic, nici fizic, pentru o mare confruntare. Nu e destul pregătită nici moral, pentru că gestul lui Anghelini de a-l lovi cu piciorul pe tînărul Bălan, aflat la pămînt, arată o incalificabilă stare de nervozitate. Și cînd lovește un sportiv pe alt sportiv? Mai ales atunci cînd se simte depășit de acela la un anumit capitol. La talent, cei de la Steaua depășesc cu mult pe cei de la Baia Mare. Talente mult mai mari sînt aici, la Steaua București. Jucători ca Dumitru, Iordănescu, Răducanu, Zamfir sînt stele de primă mărime ale oricărei echipe, mai bine zis ar putea fi, cu condiția să se pregătească. Am avut imaginea de coșmar a vedetei ieșite în fluierături din teren. Era vorba de Iordănescu. Îi fluiera stadionul unde a ajuns mare. Eu n-aș zice că Iordănescu nu s-a zbatut, nu s-a întors și în apărare, n-a îndrăznit și în atac. Dar așa zice că nu are continuitate în efort. Sînt destul de prudent atunci cînd vorbesc despre un om talentat, așa încît nici despre Dumitru, nici despre Iordănescu nu voi spune decît cuvinte relative. Eu știu că un mare talent — și amîndoi sînt în această situație — poate oricînd să te infirme, jucînd magnific în fața unui stadion care trece de îndată de partea fotbalistului. Dar ce e clar, e clar: jucătorii de la Steaua nu au la ora de față pregătirea necesară unui meci întreg, joacă din talent și nu din muncă. Ațiția iubitorii ai fotbalului care țîn la Steaua erau mihiști, în ciuda faptului că Steaua bătuse. Mihișirea vine din sentimentul tuturor că o echipă mai săracă în valori, dar mai disciplinată și mai trudită, cum e F.C. Baia Mare, a

dat un exemplu: exemplul că se poate. De ce nu s-ar putea și cu oamenii talentați, unii dintre ei supradotați, care compun acest serios și îndrăgît club?

Am văzut meciul Universitatea Craiova — Dinamo București la televizor. Și dacă despre meciul Steaua — Baia Mare nu pot spune decît vorbe bune, pentru că a fost o înfruntare frumoasă între niște sudici și niște nordici, sudicii lucrînd cu fițe multe, iar nordicii cu vîină multă, despre meciul Universitatea Craiova — Dinamo București nu pot spune decît că a fost o parodie tristă. O parodie realizată de o echipă craioveană doldora de valori, dar nedisciplinată în teren, unde fiecare jucător a făcut ce a vrut și o echipă bucureșteană căreia i-au lipsit jucătorii de bază și care nu s-a învrednicit să îndrăznească. Dacă la Pitești, Dinamo jucase splendid, la Craiova, în impleti-ceala aceea de fotbal, dinamoviștii s-au alăturat cu încăpăținare universitarilor craioveni, în spectacolul trist pe care l-au oferit. Scriu prima oară despre Craiova după multă vreme, mai precis de la „divorțul” Craiova — Tească, pentru că am considerat o eroare această despărțire, o gravă eroare, care a dinamitat destinul unei echipe, Universitatea Craiova și, într-o anumită măsură, a stricat și cursul fotbalului românesc. Nu voi discuta aici vinovății, dar voi face precizarea că pentru mine nici Craiova, nici Tească n-au mai existat și încă nici nu există din punct de vedere sentimental. Am susținut acea echipă pentru marele ei public, pentru șansa uriașă pe care o avea să ridice fotbalul românesc la înălțimi nebănuite. Poate că peste un timp oarecare voi povesti cititorilor ce s-a întimplat de fapt. Deocamdată mă obligă să mă refer la Craiova faptul că ea reprezintă fotbalul românesc într-o competiție internațională, este foarte puțin o echipă locală și foarte mult o echipă românească. Și la Craiova trebuie întreprins ceva urgent pentru că e literalmente păcat ca echipa cu cel mai bogat și cel mai înzestrat lot să fie din nou victima unor jucători recalitranti, cum e acest Balaci, care pentru a ne delecta

cu un dribling e în stare să rateze alte 40. Repet: nu e bine să batjocorim speranțele unui public atît de generos, oltenii, lăsîndu-i pe jucători să facă fiecare ce vrea în teren. Și nu știu de unde această lipsă de curaj la Valentin Stănescu, om dintr-o bucată, dealtfel, de a băga toate moaștele sfinte în echipă, după ce a văzut ce bine îi merg cei mai tineri?

Nu lipsită, de griji este situația echipei Dinamo. Nu știu ce s-a întimplat și la Dinamo, dar ea nu se regăsește, echipa n-a jucat un meci la înălțimea posibilităților ei și a speranțelor celor ce o iubesc, decît cu F.C. Argeș. Nu insistăm mai mult, pentru că în Cipru e de bănuț că va fi mai ușor. Totuși...

Și acum F.C. Argeș. Jalnicul rezultat pe care l-a obținut F.C. Argeș acum cu Olimpia Satu Mare ne pune în gardă că echipa campioană e în stare de orice, și de lucruri sublime, și de catastrofe. Conducerea clubului e datoare să asigure maximum de seriozitate și rigoare în pregătire, pentru că F.C. Argeș să nu rateze marea posibilitate pe care o are de a se califica în turul doi. Dar spunem încă o dată: cea mai fragilă dintre toate bucuriile noastre este cea legată de F.C. Argeș, pentru că echipa are fisuri în ea, iar la Atena tare mi-e teamă că multe din săriturile la cap ale lui Cirstea vor fi considerate faulturi, și multe din intrările la Ardizoglu de asemenea. O tactică de joc curajoasă se impune și disciplinarea liniei de mijloc pentru a pendula mai eficient în fața liniei de fundași. Dobrin trebuie, de asemenea, păstrat în cea mai bună formă și adus la valoarea maximă în ziua meciului, folosindu-se pentru aceasta toate pîrghiile de care e nevoie. Atenție și la păstrarea loturilor în limitele actuale, deci să nu ne pomenim cu accidentări care să ne creeze noi probleme.

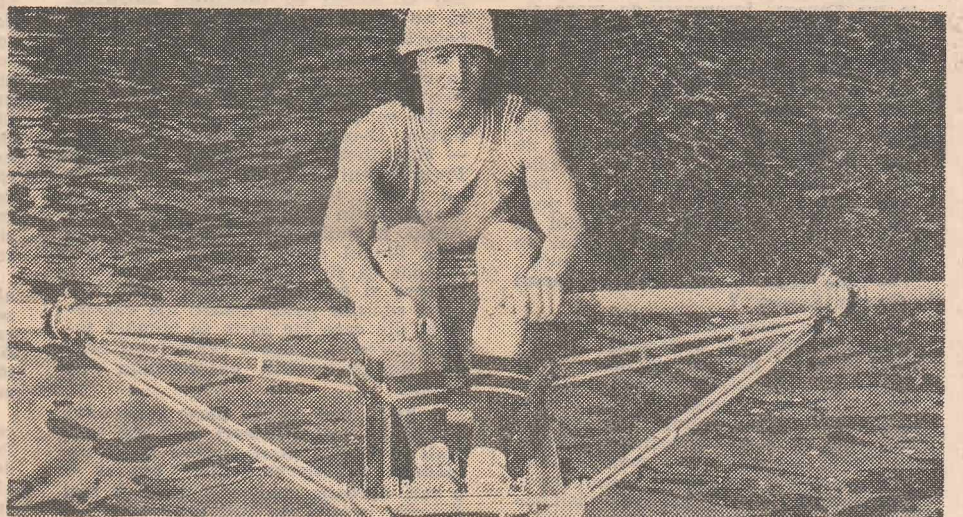
Succes echipelor românești în cupele europene, dar succes care depinde de noi! Să facem în această săptămînă toate eforturile pentru ca și F.C. Argeș, și Steaua, și Dinamo, și Universitatea Craiova să joace în turul doi al europenilor!

ADRIAN PĂUNESCU ■

Scurt, foarte scurt

● La ora cînd revista noastră pleacă la tipar, nu cunoaștem rezultatul celei de-a doua partide a rugbiștilor români în Țara Galilor. Oricum, după primul succes, obținut fără a primi vreun punct, sperăm să vină și al doilea ● Florin Gheorghiu pierde teren în interzonalul de la Riga. După insuccesul din partida cu Trois, insucces care l-a afectat profund după cum se spune, Florin Gheorghiu a coborît pe locul 5 ● Cupa României la atletism — desfășurată într-un total anonim. Întrecerile au avut loc pe Litoral, sub razele călduțe ale darnicului soare de septembrie. Nu la fel de darnici în rezultate de valoare au fost atleții și atletele. E bine să nu scapi ultima

plajă pe '79, dar parcă ar fi trebuit și ceva performanțe. Dealtfel, vom reveni cu un articol asupra acestei competiții ● După o victorie discutabilă obținută în fața colegului de club Gheorghe Govici, Daniel Radu l-a învins net pe rapidistul Gheorghe Brumă. Stelistul rămîne în continuare favoritul categoriei și cea mai îndreptățită speranță a boxului românesc la Olimpiada din 1980 ● La Baia Mare, după fotbal și handbal, alte cîteva sporturi încep să conteze în competițiile interne și chiar în cele internaționale: rugbi, lupte, gimnastică, volei. Fapt care spune destule despre felul în care se muncește în sportul maramureșean ● Cupa „Cibo” la ciclism n-a contat pe sportivii noștri fruntași, deși aici au participat cîțiva din așii ciclismului mondial. Și atunci, care a fost rostul acestei competiții?

Sanda Toma, o mare câmpioană în perspectiva unui titlu olimpic

Cusca Suflerului

Una...

...din cele mai mari glorii româno-franceze rămâne Marioara Ventura. Artista de geniu care a minuit la perfecțiune două limbi, fără a i se cunoaște — în miile de reprezentații — nici un fel de stropsire, semnifică un caz absolut unic. Impărțindu-se între Paris și București, nicicând francezii n-au socotit-o străină și românii altfel decât pe una de-a lor. Nu era numai exprimare de limbă. Ventura a fost posedată de miracolul de a gândi în ambele limbi. Proceșul acesta mental, ce ține de domeniul întimplării, nu se cunoaște a se fi petrecut cu alt slujitor al Thaliei, în așa intensă măsură. Pentru asta, constelația darurilor ei nu făcea nici o acrobație, și totuși, acrobată era... Plus de asta, rafinamentul, plastică, cochetăria femeiască — șișurile amoroase pe scenă — ne-au fermecat cu belșugul nuanțelor, neîntilnite la nici o slujitoare a scenelor noastre. Un caleidoscop de ris și lacrimă, de duioșie și blestemată înfiorare tragică...

La prima ei interpretare cu „Fedra” la Comedia franceză, sanctuarul secular al lui Molière s-a cutremurat din temelii. Cataclism. După care, nici o franțuzoaică, chiar cele mari, n-a mai atacat rolul, culme a dramaturgiei franceze. Copila din flori a Fanșetei Vermont, artistă dramatică, cu cronicarul teatral Grigore Ventura, autor dramatic, compozitor și erudit om de spirit, născută de Romaneasca, se născuse cu călă. Avea să aibă dreptate, mărturisind: „Cum am început să vorbesc, am vrut să fac teatru”. Ca s-o completeze renumitul dramaturg Edouard Bourdet, directorul Comediei franceze prin 1935: „De la retragerea doamnei Bartet, Maria Ventura este marea noastră tragediană, singura care a rămas teatrului francez”.

Cum...

...să concretizez atitudinile ei scenice, ce mers armonios avea, cum se așeza într-un fotoliu și ce făcea la „Marșul nupțial” cu o draperie; cum primea replica, în cite feluri își întrebunța vocea — și ce timbru penetrant! — cum zicea versurile — ce tehnică nemaipomenită a gradării — și ce melodizitați celeste putea logodi cu sala, patima sufletului său transfigurată — era covârșitoare! Fără dubiu a fost cea mai mare pe care

am avut-o. Într-un matineu poetic — tinăr fiind — a radiat pe mine așa arșiță, declamând „Duhovniceasca” lui Arghezi dintr-o singură respirație, că îmi ardeau pleoapele, de vîlvătăle poeziei adevărate luînd literalmente foc...

Dar inteligența ei solară? !... Săgeta firmamentul, invers decît o stea filantă în albastrul mărilor... Teribil îi plăcea marea, cea a exilului lui Ovidiu în special. Cîndva, așteptînd-o cu Iancovescu pe faleză, s-a îndreptat spre noi. Puiu era rupt de amoare după ea. Ceea ce l-a făcut să-mi spună:

— Uite cum calcă... Parcă seamănă păcatul pe trotuar...

S-o alinte îi italianiza numele: Zventura! Și ei îi plăcea. Era la fel de înarmată. Și marea se preta, foindu-și mătăsoș valurile cu chemarea sirenelor...

Divina...

...Întoarsă la Comedie, Iancovescu fuge după ea la Paris. Asociat, pe firmă la Bulandri, repeta în „Omul care a văzut moartea”, piesă scrisă de Victor Eftimiu pentru el. Premiera vineri, miercuri a luat Orient-Express-ul. Spectacolul totuși s-a jucat, căci, fiind anunțat, a intrat Tony, care și-a apropiat textul în două zile.

Noptile și zilele din Champs-Élysées au fost însoțite divine, cu tinerete, ca să zic așa, năbădăioasă. Însă Iancovescu, cu tot angajamentul propus de academicianul prieten al României, Robert de Flers — alt Iancovescu al Venturi după vremuri — și cu tot efortul ei de-a și-l păstra, lansîndu-l Parisului, a adus argument de scăpare chiar secretul carierei franceze a mării tragediene.

— Ție îți dă mina, gîndești în limba franceză. Eu gîndesc pe românește. Doar să interpretez... surdomuți...

Argumentele ei înclinate respinsă, să nu-l piardă, l-a închis în baie. Și el a scăpat pe fereastră.

La masa despărțirii, gîndind la mecanismul-mental, Ventura, insistă din nou. Pînă la urmă, nu că nu înțelege ce se petrece cu fugarul năzdrăvan, dovedă că, ferentită de dor, îl conduce pînă la Veneția. „N-auzi cîntări, nu vezi lumini de baluri”...

Ajuns pe Calea Victoriei, fiindcă scenele au nevoie de creațiile lui, Iancovescu s-a trezit dat afară din Sindicatul artiștilor.

GABY MICHAILESCU ■

O partidă de deznădejde

Partidele de deznădejde, ca și cele de belotă sau bridge, se organizează din timp, cu zile sau chiar săptămîni înainte. Gazdele se schimbă, prin rotație, într-o zi se suferă la locuința domnișoarei Mimi, în altă zi la locuința doamnei Ionescu, proaspăt divorțată, proaspăt recăsătorită și apoi, din nou, proaspăt divorțată și așa mai departe. Amfitrioanele, nu numai că au obligația de a se văcări și de a se lua mai tragic cu mințile de cap decît musafirele, ci și de a asigura o masă copioasă, o ambianță plăcută. Experimenta amară a vieții a demonstrat că o masă bună, un vin bun joacă un rol decisiv în sinceritatea mărturisirii, contribuie enorm la crearea unei atmosfere jalnice. O asemenea gazdă a și recunoscut, la un moment dat, că dacă nu mîncînd bine, dacă nu bea bine, nu-și poate sonda subconștientul, nu-și poate aminti prin cite catastrofe i-a fost dat să treacă.

Desigur că la aceste partide de deznădejde sînt foarte bine primite ultimele noutăți, ultimele dezastre psihice, ultimele sinucideri, ultimele divorțuri, dar, trebuie s-o recunoaștem, și reanimarea vechilor nenorociri se bucură de considerația cuvenită.

Ca și la belotă, ca și la bridge, trebuie să știi să-ți alegi partenerii, să operezi o selecție foarte severă, recrutînd numai nefericiți de valoare, de rasă, s-ar putea spune, oameni care și-au făcut din nefericire nu un hobby, ci o adevărată meserie.

De obicei, la partidele de deznădejde participă numai femei; ele au, într-un grad mai înalt decît bărbații, vocația nefericirii; se bucură de o atenție deosebită femeia neîncadrată, cele care nu desfășoară nici o activitate fizică sau spirituală; savanții au demonstrat că lipsa de activitate, ca și apertivele și alcoolul, ajută la creșterea gradului de sinceritate în deznădejde.

La asemenea „partide de deznădejde”, unde se mîncînd bine și se suferă enorm, bărbații nu prea sînt invitați; înîndu-se însă seama de meseria mea de scriitor, sînt uneori rugat să mă bucur și eu de chiohanurile nefericirii. Căci o nenorocire fără martori n-are nici un haz.

Cîntii, și în general animalele, sînt mai buni decît oamenii — aceasta era fraza de deschidere oficială a „partidei de deznădejde”. După o scurtă trecere în revistă a dovezilor de devotament ale diverselor animale, cîini care s-au sinucis după ce stăpînii și-au dat obștescul sfîrșit, braște festoase care nu suportă singurătatea, leopardi care urăse duplicitatea, urși incapabili de delatune, se trecea la examinarea vastă, croșetată cu griji, a mizeriei condiției umane și, în primul rînd, a bărbaților. Cucoanele se prezentau ca niște victime ale prea marilor lor calități morale. Prea au

fost sincere în amor. Prea au iubit mult oamntii. Prea s-au dăruit cu nesfirșită încredere. Prea din cale afară de sensibile se dovediseră ele pe parcursul zbuciumatei lor existențe.

Să nu credeți că schimbul reciproc de catastrofe întuneca atmosfera sdu alunga pofta de mîncare; ciripeau voioase, ciugulind cu grijă amănuntele mai picante ale dramei. Nefericirea era pieptănată, răsucită, analizată, sfîrțecată cu grijă, în așa fel încît să stîrnească interesul. Uneori, mărturisirile tragice sînt ascultate cu plictiseală, ca niște anecdote răsuflete; vai de nefericita care nu suferise pînă la nebunie, pînă la gîndul sinuciderii, aceasta se alegea cu disprețul veteranelor! Ori suferim, ori nu suferim... Ce dracu' facem aici?

Ultima mea vizită la o asemenea „partidă de deznădejde” mi s-a părut cea mai ciudată din toate.

Cînd nefericirile se imbulzeau, reuniunea avea ceva vesel, feeric, de carnaval, nefericirile țineau ca niște jocuri de artificii... Un divorț dansa cu alt divorț, o catastrofă cu altă catastrofă, o jignire cu altă jignire, dezastrele coborau din gondole, amărăciunile în rochiile de gală; cred că așa arătau balurile în perioada de glorie a Veneției... Cu alte cuvinte — să tot suferi, să tot fii brăzdat de neliniști și angoase.

De data aceasta am întîlnit o atmosferă cu adevărat sumbră — atît de improprie, de străină „partidelor de deznădejde”. Amfitrioana era de data aceasta o femeie fină, care ținea la băutura; avea o durere plină de demnitate, o durere plină de feminitate, seducătoare, picantă, usor obraznică, căci cele patru pensii alimentare încasate cu melancolie și dispreț îi asigurau un ridicat nivel de trai.

— Ce e cu voi? De ce sînteți așa plouate? N-aveți nici o noutate?

Nu. N-aveam nici o noutate. Vechile dureri fuseseră folosite pînă se făcuseră zdrente. Scosuseră și untul din ele. Vechile dureri păreau niște animale de povară pe care stăpînii le exploataseră pînă la exasperare, pînă la apatie.

— Ce e cu Mimi? Cînd divorțează? — încerca amfitrioana, înfășurată, mîngîiată, gîdilată de atîtea pensii alimentare, să înviorize atmosfera.

— Nu mai divorțează — anunță trista veste o femeie corolentă, care risca să se îngrase cu încă cîteva kilograme chiar în această după-amiază.

— De ce?

— Nu știu — răspunse cu un aer vinovat corpolenta tragică — nu știu de ce, ce-o fi fost în mîntea ei.

...Și atunci, izgoniți din bairamul vesel al deznădejzii, am mîncat în tăcere și fără să mai pretindem ceva de la viață.

TEODOR MAZILU ■

Succes al caricaturii românești la Skopje, via Stalac

Cea de-a 11-a ediție a Galeriei Mondiale de Caricatură de la Skopje (Iugoslavia), manifestare artistică de prim rang, situată alături de celebrele saloane de la Montreal și Knokke Heist, a avut ca generic, în acest an, o expresie cit se poate de cuprinzătoare: „C'est la vie!” „Așa e viața!” Pentru vernisajul fixat la data de 13 septembrie, organizatorii au invitat, ca oaspeți de onoare, caricaturiști cunoscuți din întreaga lume. Din țara noastră au plecat, în această calitate, Octavian Andronic-ANDRO, din București, Mihai Pinzaru-PIM, din Suceava, și Nebojša Rosici-NERO, din Timișoara. Întimplarea a făcut însă ca tema salonului să capete, în avanpremieră, pentru cei trei, o nedorită ilustrare. Luînd, din Belgrad, expresul de Skopje, în seara zilei de 12 septembrie, ANDRO, PIM și NERO au fost martorii și pățirii, ca să spunem așa, ai catastrofei feroviare de la Stalac, soldate cu 62 de morți și peste o sută de răniți. Iată acest

moment în relatarea lui ANDRO: „Trenul fusese foarte aglomerat, ne-am găsit cu greu locurile, în primul compartiment al vagonului patru, și ne-am pregătit pentru lunga călătorie, care avea să dureze pînă în zori. Dormeam cu toții cînd ne-a trezit o izbitoră violență. În clipele care au urmat, dilatare parcă pînă la nefiresc, vagonul în care ne aflam s-a desprins de pe șine și l-am simțit plutind, literalmente, prin aer, după care s'urmat o altă izbitoră și s-a răsturnat. Pe fereastră spartă a compartimentului, îndreptată acum spre cerul luminat brusc de o flacără enormă (provenită de la scurtcircuitul rețelei electrice) am zărit, ca într-o sevăntă desprinsă din „Godzilla”, profilul enorm al unui vagon de marfă, suspendat chiar deasupra noastră. Am reușit, desprinzîndu-ne din învălmășeala de pasageri și bagaje, să ieșim unul cite unul din vagon. După ce am înconjurat locul catastrofei, am reușit să înțeleg ce se întimplase. În

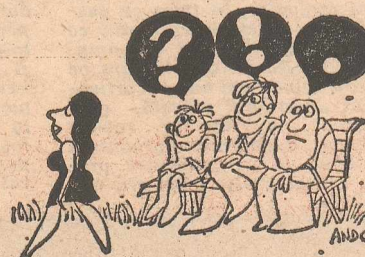
momentul intrării expresului în gara Stalac, un tren de marfă a manevrat cu spațele, intrînd pe linia pe care tocmai veneam noi, din lateral. Locomotiva, vagonul de post și primul vagon de pasageri au apucat să treacă, fiind doar zgîrțiate. Vagonul doi, însă, a fost literalmente secționat în două, de la un capăt la altul, pe porțiunea culoarului. Vagonul trei a fost izbit frontal, rupt în două locuri, după care vagoanele trenului de marfă s-au urcat practic peste el, rămînd suspendate deasupra vagonului patru, pe care socul l-a smuls de pe boghiori răsturnîndu-l lateral. În primul compartiment al acestui vagon ne aflam noi”.

Exact cu o oră înaintea vernisajului, ANDRO, PIM și NERO au descins la Skopje. În aplauzele asistentei, primarul orașului, Metod Antov, a înminat la doi dintre cei trei supraviețuitori — ANDRO și PIM — premiul al doilea și plachetele de argint, conform palmaresului alcătuit cu

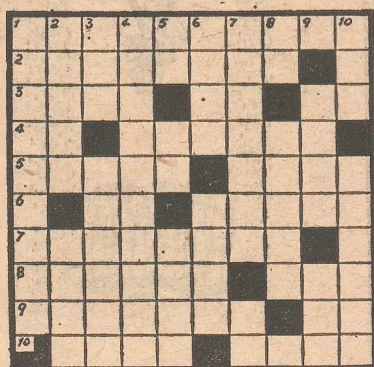
o zi înainte de către juriul internațional al salonului.

Dintre cele 807 lucrări aparținînd a 354 autori din 27 de țări, desenele lui ANDRO și PIM, cărora li s-a mai adăugat și desenul lui Mihai Stănescu, au fost în-cununate cu premii, rezultat care reprezintă cel mai bun bilanț „de echipă” al caricaturii românești, de pînă acum.

TUDOR OCTAVIAN ■

Sus cortina!

ORIZONTAL : 1) Intrat bine în rol. 2) Modificarea unei piese la condiții speciale. 3) Tipătescu, Cațavencu et comp. — 50%! — Gheorghe Storin. 4) Tudor Ciortea — Piesă distractivă. 5) Trupă — Se dă în spectacol. 6) Primul și ultimul act dintr-o piesă! — Pătură cu flori. 7) O anumită repetiție. 8) Sceptrul bufonului — Mojdrean (reg.). 9) Dirijor la mare (pl.) — Ultimele la repetiție! 10) Moral — A împleti o intrigă.

VERTICAL : 1) Reprezentație fără text. 2) Unul din verbele teatrului ca atare — Joacă un rol important pe scena vieții (pl.). 3) Estradă pentru concerte în aer liber — Se degajă dintr-o comedie. 4) Furnizori de aplauze. 5) Debutează în „Othello”! — Inimă de poet! — Deschiderea tumultuoasă a jocului. 6) Poet și autor de

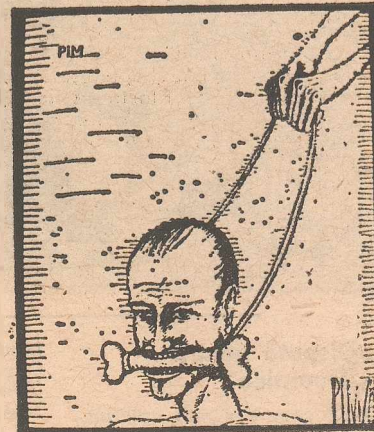
piese pentru copii (Gellu; n. 1915) — Partea de la parter a unei săli de spectacole. 7) Personajele principale din acest joc — La sfîrșit, chiar la sfîrșit! 8) George Enescu — Servă la prestarea unui joc inteligent. 9) Atribut al unui spectacol deosebit — Succes de public al comicilor. 10) Învăț să joace pe jeratic — Sală pentru manifestații cultural-artistice (pl.).

Dicționar : URN

MIRCEA IORDACHE ■

Dezlegările careului „Moment muzical” apărut în nr. trecut :

DISC ; BISAT ; INCET ; SERI ; ȘCOLAR ; MDE ; TAPISERIE ; OP ; BALERIN ; NANA ; EVA ; U ; ATITA ; EMIS ; NOTA ; ANIMA ; TR ; RAPIDA ; AIDA ; ATASE.

O nouă inițiativă de prestigiu a țării noastre la Națiunile Unite

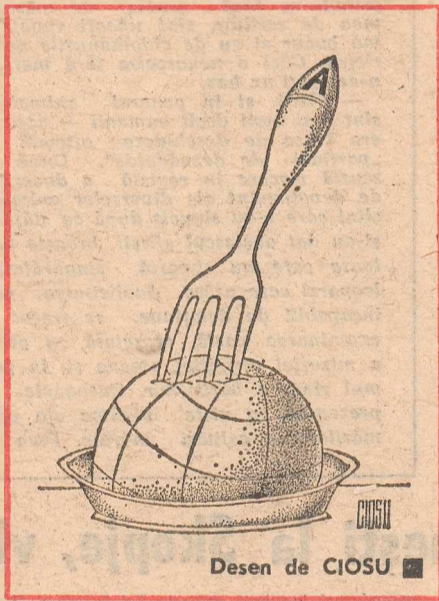
Reglementarea prin mijloace pașnice a diferendelor dintre state

Prin tradiție, cea de-a treia marți a fiecărei luni septembrie a fost consacrată ca dată a deschiderii sesiunii ordinare a Adunării Generale a O.N.U. Marți 18 septembrie, ședința inaugurală a actualii sesiuni — cea de-a XXXIV-a — evidențind din nou preocuparea majoră a numeroase state pentru sporirea rolului organizației internaționale în elaborarea de soluții la problemele cardinale ale lumii contemporane, a subliniat un imperativ de mare importanță al devenirii noastre contemporane: necesitatea ca O.N.U. să contribuie mai activ și mai eficient, prin toate mijloacele pe care le are la dispoziție, ca for al universalității, la întărirea legalității internaționale, la dialogul constructiv între națiuni.

Intrunit pentru examinarea și definitivarea ordinii de zi, precum și în vederea rezolvării altor probleme cu caracter organizatoric și procedural. Biroul Adunării Generale a sesiunii aflate în desfășurare a recomandat în unanimitate înscrierea pe ordinea de zi definitivă a propunerii românești intitulată „Reglementarea prin mijloace pașnice a diferendelor dintre state”. Tot în unanimitate, biroul a recomandat repartizarea spre examinare a acestui punct distinct, în cadrul Comitetului pentru probleme politice și de securitate, comitet care, în conformitate cu mandatul ce i-a fost conferit de Adunarea Generală, are misiunea de înaltă răspundere de a dezbate principalele probleme din domeniul dezarmării și întăririi păcii și securității internaționale.

Necesitatea abolirii forței ca mijloc de „rezolvare” a diferendelor dintre state, mai ales în lumea în care trăim, reprezintă mai mult decît o evidență. Reprezintă — sau cel puțin ar trebui să reprezinte — consecința logică, firească, a mutațiilor calitative intervenite pe planul relațiilor dintre state. Si reprezintă, încă și mai mult, o necesitate obiectivă, legată atît de mijloacele de ducere a războiului într-o lume suprasaturată de arme, cît și de interesele vitale ale tuturor popoarelor planetei de a se dezvolta la adăpost de orice amenințare, de a-și concentra toate resursele spre progres și nu spre distrugere, spre menținerea și consolidarea păcii și nu spre alimentarea sau menținerea unor stări de conflict între state. „Trebuie să nu uităm niciodată — spunea recent conducătorul partidului și statului nostru, în cuvîntarea rostită la adunarea festivă din Capitală consacrată zilei de 23 August — că, dintotdeauna, socialismul s-a manifestat ca o concepție nouă de relații internaționale, umanitare, ca o concepție ce militează ca războaiele să fie eliminate definitiv din viața omenirii. Luptînd pentru progres social, pentru socialism, luptăm pentru a înlătura războaiele de pe planeta noastră, pentru o lume a prieteniei și frăției, a egalității și independenței tuturor națiunilor.”

Acesta este înaltul crez politic al României socialiste, al președintelui Nicolae Ceaușescu despre lumea viitorului. Prin finalitatea înalt umană, o asemenea năzuință îmbracă haina idealului, prin preocuparea susținută de a aduce acest gînd din sferă principiului în cea a realității palpabile, ea capătă dimensiunile faptei active, ale acțiunii concrete, asociindu-și argumente, indemnuri, apeluri. Planeta noastră a devenit o planetă a comunicațiilor rapide, dar, prin aceasta, și a efectelor rapide. Simpla afirmare a necesității înlăturării forței din relațiile dintre state nu mai ajunge. Se face tot mai simțită necesitatea unor acorduri care să cuprindă garanții corespunzătoare, incluzînd capacitatea de a duce la lichidarea forței sau amenințării cu forța, dînd tuturor popoarelor încredere deplină că nu vor fi victima nici unei agresiuni sau intervenții din afară, indiferent de prețelul sub care s-ar produce. Renunțarea la forță și la amenințarea cu folosirea ei reprezintă unul dintre principiile fundamentale ale dreptului internațional, înscris în Carta O.N.U., în Actul final al Conferinței pentru Securitate și Cooperare în Europa, în Declarația din noiembrie 1978 a statelor participante la Tratatul de la Varșovia, precum și în alte documente cu valoare internațională, care pot alcătui zeci de volume. Deci nu de recunoașterea valabilității principiului este vorba, ci de măsuri care să ducă la întărirea eficacității principiului. „Dezvoltarea încrederii între popoare — atrage atenția președintelui Nicolae Ceaușescu — nu poate fi

Desen de CIOȘU

decît rezultatul faptelor concrete, al unor măsuri practice”.

Din perspectiva cunoașterii acestei constante preocupări politice și practice a României confirmarea și consacarea de către cea de-a XXXIV-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U. a însemnătății majore și a actualității stringente a noii inițiative românești are o semnificație profundă. Pentru că această inițiativă are o mare capacitate dinamică, vizînd angajarea sub auspiciile Națiunilor Unite a unei dezbateri largi, aprofundate, cu participarea în condiții de egalitate a tuturor statelor, în vederea afirmării voinței lor politice de a rezolva prin mijloace exclusiv pașnice problemele litigioase. De a identifica, în același timp, și a pune în aplicare măsuri practice, eficiente, care să contribuie la sporirea rolului O.N.U. în eliminarea forței și a amenințării cu forța în relațiile internaționale. Noua inițiativă românească pornește — așa cum se arată și în memoriul explicativ prezentat de guvernul țării noastre la Națiunile Unite, odată cu cererea de înscriere a acestui punct pe ordinea de zi — de la datele reale ale vieții internaționale, de la faptul că, în ciuda angajamentului asumat de state prin Cartă de a rezolva toate litigiile dintre ele prin mijloace pașnice există numeroase cazuri de recurgere la forță. Sînt situații care duc la stări de încordare și conflicte, care afectează grav libertatea și independența unor state, pacea și securitatea internațională. Sînt temeiuri suficiente pentru a afirma, așa cum o face țara noastră, că a venit vremea ca Adunarea Generală să angajeze o dezbateră politică aprofundată pe această temă gravă, urmată de sintetizarea într-un document pertinent, cu vocație universală, a principiilor și metodelor menite să guverneze reglementarea pașnică a diferendelor dintre state.

Este vorba deci nu numai de o reafirmare a voinței politice a tuturor celor 152 de state membre ale O.N.U. de a-și onora obligațiile pe care și le-au asumat prin Cartă, ci și de creșterea rolului și eficacității O.N.U. în viața politică a lumii, ca forul internațional cel mai reprezentativ în apărarea legalității internaționale.

Afirmîndu-se și prin această nouă acțiune politică de largă recunoaștere drept unul dintre promotorii cei mai activi ai înăsătoririi climatului general internațional, România acționează în spiritul înaltei responsabilități față de interesele poporului nostru și față de destinele întregii omeniri. Este acesta un prestigiu binemeritat, asociat în totalitate cu numele președintelui Ceaușescu, personalitatea care are marele și incontestabilul merit de a fi asigurat, prin convorbirile la nivel înalt purtate, prin activitatea sa teoretică și practică, promovarea politicii tratativelor pe o scară largă și într-o problematică amplă și diversă, contribuînd astfel în mod categoric la dezvoltarea dialogului internațional, la orientarea acestuia către abordarea exclusiv politică a diferendelor, în conformitate cu convingerea fermă că „nici o problemă internațională nu se mai poate soluționa astăzi prin forță sau prin amenințarea cu forța; recurgerea la aceste mijloace anacronice poate doar să complice lucrurile, să pună în pericol viața și pacea popoarelor”. O convingere izvorîtă din învățămintele vieții, ale istoriei, dar și de simțul dreptății și al dragostei de oameni. Un adevăr pur și profund, căruia desfășurarea evenimentelor internaționale din ultimii ani îi conferă un caracter imperativ.

DOINA IOVĂNEL

Ochii și urechile lumii

Meditație cosmică

Nimic mai vesel, fratele meu, nimic mai tonic, surioara mea, ca vestea șugubeată — printre atitea sporiri, scumpiri, augmări, ridicări, creșteri și urcări care bintuie pe tot mapamondul mai abstric ca uraganele masculine — vestea reducerii timpului necesar antrenamentului cosmonautic, anunțată de NASA.

Era nevoie, pînă mai ieri, de doi ani pentru a învăța un om ce să facă într-un zbor spațial. Doi ani, veți spune, că nu-s cine știe ce cînd îți trebuie patru, azi, pentru a deveni bombardier, lăsînd de o parte ideea că între cosmonautică și strategie nu e chiar prăpastia de inocență pe care unii, naivi, o presupun. Dar, naiv sau nu, cum să nu zîbrniți ca o sonerie de an școlar nou, cînd auzi că „noi admiși au făcut asemenea progrese într-un singur an, incît au satisfăcut exigențele tehnice și fizice în jumătate din timpul prevăzut. Responsabilii NASA au hotărît să limiteze la un an antrenamentul viitorilor cosmonauți”?

Dacă nu e la mijloc nici o eroare — cum aveam noi, un tip, pe strada Cuza Vodă, care, dintr-o greșală de firmă, anunța că se poate învăța acordeonul în 48 de ore în loc de 48 de zile — atunci nu putem decît să ne bucurăm, ca ori de cîte ori aflăm că un copilăș începe să vorbească mai repede decît stabileș pediatricii, să meargă pe picioare și să termine grădiniță mai de timpuriu, urmînd să scrie și să citească la o vîrstă cît mai matinală, spre orgoliul părinților și matusilor lăsate paf — ce zici, dragă, de el? Păi, ce să zic, dragă? Să le fie sănătos!

Precocitățile — observ asta de cînd m-am născut — incintă, uimesc, innebunesc mamitele și ziaarele. Nu mi-aș putea permite să nu bat din palme, cu toți ceilalți din jur, cînd sint chemat să aud un copil, la pian, mai tare ca Mozart la aceeași vîrstă. Băiatul va arde toate etapele — declară, cu gura la urechi, un unchi.

A arde etapele e azi o plăcere desuetă.

A învăța acordeonul în 48 de ore — nu e o eroare, ci o performanță stimabilă.

A stăpîni imponderabilitatea mai repede decît s-a planificat, e un orgoliu satisfăcut.

A transforma, repede-repede, o plăcere într-o vanitate, e deja un vis realizat.

A decola cît ai bate din palme e o datorie a fiecărei escadrile de vinătoare.

Și a-l da două palme unui obraznic — se impune!

Intr-o amețitoare viteză, plăceri devenită datorie și datorie obligăție, dau omului — cosmonaut precoce — senzația de rachetă orgolioasă care se desprinde în trepte pe un cer moral fără de fis.

Va veni o vreme cînd omul de progres va fi cel care, cu o voinție pe cît de rapidă pe atît de abisală, va întreba cosmonauții și acordeoniștii: „De ce atîta grabă, frații mei?”

RADU COSAȘU

● FAPTE ȘI ZILE

● Numai pentru piață?

„De ce, în magazine, produsele au un aspect din ce în ce mai atrăgător, în timp ce gustul lor se deteriorează din ce în ce?” se întreabă consumatorii din R.F.G. O întrebare pe care a reluat-o și autorul articolului „Aparență plăcută, gust putred”, apărut în revista „Stern”, după care reproducem desenul. În cursa pentru profit, calitatea este grija cea mai

mică a oamenilor de afaceri. Esențial este aspectul, care oferă posibilitatea vânzării la un preț cît mai mare. Standardele pretind, într-adevăr, pentru legume și fructe o colorație intensă, o formă unică și alte calități vizînd aspectul exterior, dar nu garantează nici gustul, nici aroma. Tomata prezentă în desen „arată foarte bine”, totuși are un gust puternic, adit cu cel al laboratoarelor.

● Dispută pentru „Guernica”

După cum s-a mai anunțat, în octombrie 1981, cu prilejul

împlinirii unui secol de la nașterea lui Picasso, celebrul tablou — depus spre păstrare la Muzeul de artă modernă din New York, în 1939, unde se

află și în prezent — va fi adus în Spania. Pînă atunci, tată însă că mai multe orașe spaniole (Madridul, Barcelona, Malaga și, desigur, Guernica) și-au anunțat dorința de a păstra în muzeele lor vestita pînză. Primarul Madridului, socialistul Enrique Tierno Galvan, este de părere că „o operă de asemenea dimensiuni trebuie să fie păstrată, în general, în marile muzee”, recomandînd Muzeul Prado din capitala spaniolă ca fiind cel mai indicat. Pentru același muzeu a optat și executorul testamentar al lui Picasso. Dar, cu toate acestea, și primarul orașului Malaga revendică tabloul, argumentînd că pictorul său s-a născut acolo, iar conducerea Muzeului Picasso din Barcelona consideră că prezența „Guernicai” în capitala catalană ar „facilita studierea” în ansamblu a operelor celebrului pictor. Nimeni nu se mai gîndește acum că cel mai important este faptul că „Guernica” revine după atîta vreme în Spania...

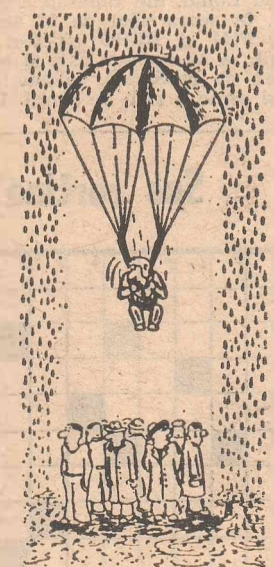
● O mamă fericită

Tînăra femeie din fotografie, care-și privește cu multă tandrețe copilul, nu este alta decît Olga Korburt. La 16 ani, în 1972, la Jocurile olimpice de la München, Olga a evoluat

strălucitor, cîștigînd trei medalii de aur la gimnastică. Căsătorită cu cîntărețul Leonid Bartkevici, deși mamă fericită, — și soție fericită —, Olga Korburt nu a renunțat la sport și speră chiar să se califice pentru Olimpiada de la Moscova de anul viitor. „Gimnastele actuale — spune ea — au o excelență tehnică, dar le lipsește sufletul”. O părere în care subiectivismul — mai ales cînd este vorba de un sport — este aproape inevitabil.

Lumea se amuză

(Din „SOVIETSKII SOIUZ — U.R.S.S.)

Captivii

Seneca, Socrate, Brutus, Nero, Hannibal, Petronius, Van Gogh, Virginia Woolf, Dylan Thomas, Modigliani, Paul Celan, Hemingway, Charles Boyer. Personaje faimoase, intrate în istorie. Personalități ale filosofiei, politicii, artei și culturii care și-au încheiat singure scotocile cu viața. Nume.

În fiecare zi, în lume, 1 000 de persoane se sinucid. Alte 10 000 încearcă și nu reușesc. Numele lor rețin, pentru o trecătoare clipă, atenția cititorilor paginii de „Fapt divers”. Nume anonime ce se sterg din memorie mai repede decât un anunt anodin sau o reclamă desăntășită. Și totuși aprecia săptămânalul italian „L'Europeo”, statisticile, cu parametrii lor ambigui și contradictorii, oferă date incerte. Sentințele penale și cele religioase orespesc, de multe ori, declararea sinuciderilor. Și, mai ales, ele nu (în seama de ceea ce revista numește „forme legalizate de sinucidere”, alcoolul și drogurile.

Sinuciderea, autoasasinatul, dramă socială extrem de gravă a timpurilor noastre. O dramă al cărei sfârșit nu se întrevide, lată un veritabil clasament al sinuciderilor pe anul 1977, alcătuit pe baza unor date oficiale: S.U.A. — 27 063, Japonia — 19 786, R.F.G. — 12 900, Franța — 8 192, Anglia — 3 816, Italia — 2 503...

Cine se sinucidă? O recentă anchetă franceză a relevat, pentru tinerii între 15 și 19 ani, drept cauză a mortalității, excluzând accidentele, sinuciderile (locul doi, după cancer) care însă se află pe primul loc la categoria celor între 20—24 de ani. De ce se sinucid? Warren Shibles, un profesor american, a descoperit, în urma unei anchete inițiate printre universitari, că pentru majoritatea acestora cauzele sînt clare: „inutilitatea și absurditatea vieții”. La rîndul său, psihologul italian Evi Crotti aprecia că „mulți tineri trăiesc în umbra morții”. „Ei au pierdut sensul utilității vieții, rupindu-se de tot ce-i înconjoară: credibilitate politică, credibilitate religioasă, credibilitate socială”. Iar psihiatrul Dino Origlia constata: „Tinerii se descoperă în singurătate. Au senzația că nu construiesc nimic. Și atunci, sinuciderea le apare ca singura modalitate de a rețea o existență care nu aduce nimic pentru ceea ce s-a investit în ea”.

Acestea sînt unele din cauzele acestui trist și degradant flagel. Degradant pentru cei care trăiesc în pasivitate, pentru cei ce nu încearcă să-și înlăture cauzele. Degradant pentru condiția umană.

Și animalele se sinucid. **IN CAPTIVITATE.**

IOAN ROȘCA ■

Lumea se amuză

(Din „PANORAMA” — R.P. Polonă)

Omul în fața necunoscutului

Cum vor trăi primii colonizatori ai planetei Marte

O companie particulară americană de cercetare și de dezvoltare — COLMEK — studiază, în colaborare cu echipa Universității din Colorado, posibilitățile de creștere pe Marte a unor stații de cercetare unde să trăiască oameni și poate chiar familii întregi.

„Majoritatea mijloacelor tehnice, precizează T.R. Meyer, inginer la Colmek, în prezentarea pe care el a făcut-o la conferința de inginerie planetară care s-a ținut anul acesta la Huston, în Texas — scrie revista „Science et Vie” — există deja. Și problema cea mai importantă este obținerea la fața locului a celor necesare oamenilor care se vor duce acolo. Mai întâi apa: în timpul zilei, cînd temperatura se ridică, apa se evaporă din stratul înghețat și saturează aerul ambiant. Potrivit calculelor companiei americane, un cub cu latura de 45 m de

aer marțian conține aproximativ un litru de apă. Prin comprimare, gazul carbonic prezent în proporție de 95 la sută în atmosfera marțiană se va lichidifica, lăsînd un amestec gazos care va fi compus din 60 la sută azot, 35 la sută argon, 2 la sută oxigen și 1,5 la sută oxid de carbon; acesta din urmă poate să fie oxidat în gaz carbonic și aruncat. Rămîn deci azotul și argonul, la care ar trebui să se adauge oxigenul necesar pentru a face amestecul respirabil de către om. Oxigenul necesar ar putea fi obținut, la rîndul său, reducînd, de exemplu cu hidrogen obținut prin electroliză, gazul carbonic în oxid de carbon. Teoretic rezultă din acest șir de soluții chimice faptul că primii pămînteni pe Marte vor fi capabili să producă apa și aerul necesare pentru supraviețuirea lor. Vor fi, de asemenea, capabili, potrivit proiectelor lui T.R. Meyer, să pro-

ducă propria lor hrană, propria lor biomasă, să fabrice compuși organici și îngrășămintele necesare ca să fertilizeze stratul superficial al solului, numit de specialiști regolit. Se poate mai multe specii de plante — lichenii, unii mușchi, ferigi, arbuști alpini, de exemplu — care pot foarte bine să se acomodeze la presiuni slabe și la temperaturi extreme. Studiul culturii lor în sere cu presiune joasă este astăzi în curs la Universitatea din Colorado. Serele alimentate cu azot, cu argon și cu gaz carbonic (cu puțin oxigen la început) vor furniza, pe lângă hrană, și oxigen, datorită fotosintezei.

Combinînd diferite tehnologii existente astăzi, se poate extrage din solul planetei Marte și din atmosfera ei majoritatea elementelor necesare vieții omenești; se poate extrage apă, fabrica aer respirabil, înmagazina energie, crea îngrășăminte, crește plante etc. În teorie deci, prima etapă a „transformării planetei roșii într-o planetă locuibilă” este la îndemîna noastră. Din punct de vedere tehnic, obstacolele nu sînt de netrecut. Numai din punct de vedere financiar, acest vizionar proiect „pune cîteva probleme”, dar pe acestea conferința de inginerie planetară de la Huston nu le menționează.

De cine se ascunde Michele Sindona?

12 iulie 1979. Șase indivizi mascați pun capăt, cu 9 cartușe de 11,43, vieții „nașului” Mafiei americane, Carmine Galante, în curtea interioară a unui restaurant italian din Brooklyn, New York. Și tot în aceeași zi avocatul Giorgio Ambrosoli este omorît în plină stradă a orașului Milano, cu puțin înainte de a prezenta poliției americane un raport foarte important.

Dacă în ceea ce-l privește pe Carmine Galante lucrurile sînt clare, istoria Mafiei înregistrînd destule asemenea momente de „clarificare” între conducătorii de „familii”, asasinatul căruia i-a căzut victimă avocatul din Milano avea un cu totul alt substrat. Giorgio Ambrosoli se afla împreună cu șeful poliției mobile din Palermo, Boris Giuliano — care avea să-și împărțesească soarta zece zile mai tîrziu, tot la Milano — pe urmele unuia dintre cei mai căutați oameni, ce trebuia să răspundă, la nu mai puțin de 99 capete de acuzare pentru fraude financiare în Italia, Elveția și S.U.A. La 2 august acesta a dispărut.

Este vorba, așadar, de financiarul italian Michele Sindona, în vîrstă de 59 de ani, originar din Sicilia. Acționar al unei jumătăți de duzină de mari bănci, al unei rețele hoteliere de lux, al unui complex imobiliar — pe scurt, al unui imperiu în valoare de jumătate de miliard de dolari — Sindona controla 146 de societăți din 11 țări. Un imperiu care n-a existat decît din 1968 pînă în 1974. A pornit-o, ca toți cei prinși în încrengătura mafiotă, „de jos”. A început printr-o întreprindere de transporturi de fructe și legume, pentru ca apoi să cuterească întreaga piață financiară a orașului Milano. A „pus mîna” pe Finabank din Geneva, pe Amincor Bank din Zürich și pe 22 la sută din capitalul lui Franklin National Bank din New York. Artist al „participărilor încrucisate”, el a elaborat o rețea complicată de societăți, în așa fel încît falimentul uneia să nu le pună în pericol pe celelalte. Dar, strategia sa s-a dovedit totuși efemeră, pentru că în septembrie 1974 un prim crah, care înghețea bugetul pe doi ani al Vaticanului, l-a determinat să fugă în S.U.A., unde cunoaște un al doilea faliment, odată cu descoperirea unei „găuri” de 60

de milioane de dolari la marea bancă americană.

O fotografie reproducută recent de „L'Express” înfățișează, pe o alee a unei rezidențe de lux, un individ incurcat în gînduri numai de el știute. Nici statura sa impozantă, nici zîmbetul forțat, de circumstanță, nu reușesc să-și ascundă preocupările. Să se gîndească el la apropiata apariție în fața marelui juriu din New York însărcinat să judece crahul lui Franklin National Bank? Ori la faptul că, privat de protecțiile politice care-i permisese să scape amenințărilor de extrădare, riscă 30 de ani de închisoare? Sau, mai ales, la mina răzunătoare a sindicatului crimei? Mafia se leapădă de ananghie și de cei mai zelosi colaboratori. Iar investigațiile șefului poliției mobile din Palermo conduceau spre operațiuni financiare de anvergură — în care „creierul” Sindona juca, se pare, rolul principal — a 15 personalități siciliene bănuite de recitarea banului în folosul Mafiei. „Sper să sosesse viu la procesul de la New York.”

Recentă demonstrație la Paris împotriva violenței și a condițiilor incerte de muncă.

DUMITRU AVRAM ■

Cea de-a 48-a conferință anuală a Interpolului, desfășurată la Nairobi, a fost dominată cît se poate de firesc de un subiect devenit, pe suficiente meridiane, capul de afiș al priorităților polițienestii: lupta împotriva traficantilor de droguri. Secretarul general al Interpolului, André Bossard, înțepat de ziaristi la sfîrșitul dezbaterilor, a avut amabilitatea să contureze metodică strategia și tactici organizației într-un război îndelungat și care, în rarele perioade de armistițiu, permite bilanțuri catastrofale. Dl. Bossard a precizat că Interpolul s-a decis să-și multiplice acțiunile consacrate urmării celor care finanțează traficul paralel cu adoptarea unor măsuri variate de represalii împotriva intermediarilor și, chiar, a consumatorilor.

Rezoluția antidrog adoptată de adunarea anuală a fost votată, cu o unanimitate reconfortantă, chiar în ziua cînd în Columbia se înregistra cea mai impozantă captură de stupefiante dintr-un calendar de victorii suficient de impozante și pînă atunci. Oricum, în ziua cu pricina autoritățile de resort au descoperit lângă Bogota, în modesta localitate Suba, un depozit conținînd o tonă de cocaină. 250 de experți, o adevărată armată de elită, au strîns plasa după cîteva săptămîni de filaj îndârjit pe o captură de zile

mari. Traficanții aveau la dispoziție mijloace tehnice dintre cele mai confortabile: depozite centrale și intermediare, laboratoare „ambulante” în vile rezidențiale, un parc „tehnic” organizat pe o claviatură rezonabilă (camioane, camionete, limuzine cu stații de radio și telefon, taxiuri false, motoциete, elicoptere și chiar avioane) precum și arsenalul necesar al faunei funcționarești

fi fost singura în care excela zona respectivă. Astfel, paralel cu una din cele mai solide plăci turnate de marijuana din lume, s-a demonstrat că există încă una...

Valoarea în sine a capturii, deși uriașă (aproximativ 60 milioane de dolari), nu reprezintă un factor de perturbare nici de o parte, nici de alta a baricadei. Informațiile provenind din Europa occidentală,

traficantii. Rămîne de văzut și în ce măsură echipele anti-drog vor beneficia de fondurile necesare pentru a străngula filierele clandestine atît de opulente garnisite de investițiile galopante ale acestor adevărați imperii al drogurilor.

Pe fondul luptei acerbe care se duce în labirintul stupefiantelor zeci de mii de tragedii se împletește atîngînd mereu același nivel al disperării, aidoma unei vaste rețele de vase comunicante. Victimele sînt desigur, în primul rînd, consumatorii. Apoi „clienții” potențiali. Apoi, dar nu în cele din urmă, inconștienții care se lasă antrenat de jocul intermediarilor. Unii o fac pentru a-și duce zilele. Alții din ceu mai pură lăcomie. Mai există și o categorie greu de definit: copiii. La Detroit s-a descoperit recent o bandă — organizată după toate legile artei — în care traficanții erau copii între 8 și 14 ani.

Băiețandri în pantaloni scurți, de abia ridicați din universul șotronului și al bilelor, trebăluiau clandestin și foarte profesional transportînd în ghiozdane plicuri cu „moarte albă”. O rapacitate mai cumplită a acestui „flux tehnologic”, în care viețile sînt sfărîmate înainte de a începe, nu mai trebuie inventată. Este o culme a ororii care produce bani.

RADU BUDEANU ■

La capătul comerțului cu moarte

variata și convingătoare, așa cum îi stă bine unui comerț care își întinde tentaculele în toate sferile sociale. În cea mai pașnică vilă, aparținînd chipurile unui cofetăruș retras din afaceri, poliștii au putut inventaria, în liniște, mitralierele, revolverele, grenadele și bombele lacrimogene, toate în perfectă stare de funcționare.

Rezolvarea „dosarului Suba”, în pofida tîntei sale victorioase, a reușit să pună pe gînduri echipele antidrog din Columbia și de mai departe. Enormă cantitate de cocaină scoasă din circuitul comercial a dezvoltat, brusc și convingător, existența unei respectabile filiere de cocaină și nu de marijuana care se credea că ar

Asia, America de Sud și de Nord se aliază într-o concurență tot mai aturitoare, numărul zerourilor prelungindu-se de la un semestru la altul. Ceea ce s-a constituit ca un factor agravant este „diversificarea” centrelor de producție pe tipuri de stupefiante. S-a dovedit că bandele de traficanți își schimbă, din ce în ce mai frecvent, sediile, își alternează producția și colaborează — la eșalon mondial — tot mai strîns cu „omoloage” plasate în numeroase colțuri ale lumii.

Panoplia, în continuă diversificare, a metodelor Interpolului reprezintă o contramăsură salutară în raport cu pîrghiile extrem de sofisticate și eficiente ale rețelelor de

Revin la Cugir după două săptămâni și constat câteva schimbări, lesne de văzut cu ochiul liber.

Mica și cocheta cabană pe care, din inițiativă proprie și în timpul lor liber, o construiesc pentru arheologii muncitorii întreprinderii mecanice din localitate, e aproape gata. A ajuns „sub acoperiș”. Ne fusese arătată **en detail** încă data trecută, cu o bucurie pe care viitorii locatari nu și-o puteau stăpîni și pe care nici nu aveau de ce s-o ascundă. Știam deci că ea va dispune de un atît de necesar dormitor, unde, ferit de ploaie, dar mai ales de vînturi, care aici bat parca din toate părțile deodată, lucrătorii — luîndu-și adio de la romantica viață de cort — se vor putea odihni și refăce fizic după truda uneori epuizantă de peste zi; apoi, de o cameră de studiu, necesară și ea; și, în sfîrșit, de un laborator, mai util decît toate, unde inventarul adus la lumină, de o inestimabilă valoare, va fi prelucrat operativ, astfel ca pieselor atît de bine conservate în culcușul etanș al straturilor minerale să li se administreze **pe loc** tratamentul impus de noile condiții și care înseamnă aer, umiditate, variații de temperatură...

Insuși universitarul clujean **Ion Horațiu Crișan** pare altul, deși în salopetă îl lăsasem și tot așa îl regăsim. E obosit și într-o stare de agitație, de surescitare greu de stăpînit. Mai tînărul său coleg și colaborator, prof. Florin Medelet, directorul Muzeului „Banatul” din Timișoara, împodobit de țepii unei bărbi nerase de câteva zile, îmi va mărturisii dealtfel, mai tîrziu, că n-au dormit toată noaptea, că l-au prins zorii cu spaclul în mină și că, muncind „pe brînci”, la figurat, dar mai ales la propriu, curgerea timpului le-a cam scăpat de sub control.

Și, firește, iarăși nu sîntem noi singurii oaspeți pe șantier; mai sînt vreo 20—30 de vizitatori — copii, tineri, bărbați și femei de diferite vîrste. Cei doi oameni de știință, cărora ziua-lumină-solară și noaptea-lumină-lampă-de-carbid nu le sînt de ajuns pentru cîte ar dori să facă, își găsesc totuși răgazul de a le da explicații amănunțite și limpezii, susținînd prelegeri **sui-generis** din istoria poporului român, la fața locului, chiar acolo unde ea s-a zămislit. „Au urcat atîta drum, atîta deal, încît nu ne lasă sufletul să-l lăsăm să plece dezamăgiți!” Printre șantieri și sfori, circulația urmează căi întortocheate, știute doar de familiarii șantierului; necărbătorilor le este stopat zelul prin strigăte de avertisment și, la un moment dat, nimeni nu mai are curajul de a se mișca decît „plotat”.

Nu mai puțin curioși decît ceilalți, așteptăm — primim, ascultăm, consemnăm prime impresii. Groapile mormintelor, în urmă cu două săptămîni dezvelite, unul parțial, celelalte pînă la mantaua din bolovanii rotunzi de riu, s-au lărgit și adîncit. Pămîntul în jur are o nuanță roșiatică, în contrast cu brun-cenușul și stîlului cristalin, stratificat vizibil în pereții verticali ai tranșelor, ca și cum ar fi fost pirjoliți de vîpăile unui incendiu de proporții. Ce să se fi întîmplat aici acum 2000 și mai bine de ani?... Distanța în timp capătă brusc materialitate, cînd, pe deasupra noastră, trece vînd un reactor...

Îmi revăd în fugă notițele. Așadar, pe Dealul Cetate din apropierea orașului Cugir au fost identificate, sub un strat relativ gros de pămînt, ruinele unei mari dace dacice, fortificată în parte natural, în parte artificial, și care, după toate semnele, pare a fi **Singidava**, așezare (polis — după numele dat de greci) menționată pe harta pe care a întocmit-o Ptolemeu, celebrul învățat alexandrin din secolul al II-lea. Cercetările sistematice din ultimii trei ani au scos la suprafață mărturii arheologice care atestă locuirea neîntreruptă a Dealului începînd cu epoca bronzului (acestea aparțin culturii Sighișoara — Wietenberg); el își succede o doua locuire, din diferite perioade ale primei epoci a fierului, pentru ca faza

dacică să se constituie în secolele IV—III î.e.n. pînă la 106 cînd, după al doilea război daco-roman, cetatea să fie distrusă, iar locuitorii ei obligați să se mute în vale. Împunătorul sistem de fortificații edificat aici era menit, în concepția strategică a lui Burebista, să bareze — asemenea celorlalte construcții din zonă — căile de acces spre centrul marcant al Daciei antice, inițiat și ridicat de regele dac în Munții Orăștiei. Săpăturile au scos la suprafață și alte dovezi elocvente, între care și câteva morminte făcînd parte din necropola davei. Dezvelit parțial, într-unul dintre acestea s-au găsit o sica — un pumnal cu lama curbă, tipic și specific dacic (el figurează pe Columna Traiană), un vîrf de lance indoit ritual, oase calcinate, ceramică deosebit de variată și bogată, pornind de la cea uzuală, modelată manual, pînă la ceramica de lux, produsă la roată, piese din fier, bronz și sticlă, obiecte de proveniență greco-romană sau celtică (ceea ce ilustrează multiplele legături pe care le întreține societatea daco-gețică cu cele mai importante centre de producție din lumea înconjură-

să asigure tirajul focului. Aici a fost adus apoi defunctul, într-un splendid car triumfal tras de cai. (Defunctul sau defuncții? — asupra acestei paranteze vom reveni.)

Carul triumfal avea patru roți, fiecare dintre ele placate cu rafturi masive de fier, iar întreg carul era împodobit cu ornamente de bronz și de fier, ca și rotile dealtfel, ornate cu buce de bronz. Fastuos ornate erau — mărturisesc inventarul arheologic — harnașamentul, cu boltă de friu, căpștrele... În costum de războinic, defunctul principe avea coif de fier de tip elenistic, o cămașă de zale decorată cu rozete, un scut cu margine de fier și cu un **umbo** — partea din fier a scutului care se prinde cu mina —, apoi o sabie de fier și celebra **daca**, după care unii învățați spun că și-ar fi luat numele Dacia, aceasta fiind un pumnal cu lama de asemenea curbă, dar cu miner de bronz. S-au mai descoperit și alte piese, deocamdată neidentificate (de pildă, probabil, partea metalică a unui arc).

După ce s-a consumat incinerarea cu un foc teribil care a înroșit întreaga suprafață, tot ce a rămas a fost adunat în groapa centrală. Piese metalice erau încă incinse, iar cenușa fierbinte. Peste această grămadă a fost așternut un strat de lut galben, cămașa tumulului propriu-zis, peste care s-a așezat un vas de bronz de dimensiuni mijlocii, o **situla** păstrată absolut intactă, provenind din centrul Italiei Campagna și datînd și ea din secolul I î.e.n. Peste situla s-a pus o uriașă fructieră cu picior, cu diametrul de 70 cm și înălțimea de 50 cm, iar deasupra acesteia bolovanul uriaș despre care am mai vorbit.

Întregul eșafodaj a fost îmbrăcat în piatră de riu, tumulul astfel alcătuit ridicîndu-se la 2—3 m înălțime. Cum însă, la dezvelire, din mantaua de lut și pietre s-au degajat fragmente ceramice aparținînd primei epoci a fierului și anume perioadei mijlocii a acesteia, culturii Basarabi, e de presupus că s-au adus pămînt și bolovani și din altă parte. Sigur, de-a lungul celor 2 milenii și mai bine care s-au scurs pînă astăzi, întemperiile, schimbarea anotimpurilor au determinat alunecarea parțială a cămășii superioare a tumulului. Dar, în ansamblu, stratigrafia rezultată din săpătura arheologică atestă tocmai această succesiune a straturilor de pămînt și de piatră peste marea platformă arsă la roșu, pe care s-a desfășurat fastuosul, solemnul ritual al incinerării unuia din principii Daciei antice. După analiza osteologică a celor peste 100 kg de oase calcinate cite s-au adunat, se va putea de asemenea preciza dacă au fost doi sau mai mulți cai înhămați la quadrigă, dacă a fost unul sau mai mulți — și cîți! — defuncți incinerati aici... Pentru că — argumentează profesorul I.H. Crișan — cantitatea de zale recoltate în aceste normale; rămășițele fiind peste necesarul unei singure cămăși. Or, cunoscută fiind tradiția ca odată cu nobilul să fie arși și cei ce l-au slujit (în baza așa-numitelor relații clientelare), e foarte posibil ca numărul celor incinerati să fie mai mare. Faptul că în unele fragmente se semnalează prezența unei țesături fine din fire de oțel și în parte dintr-un aliaj superior, în compoziția căruia intră fără îndoială și argintul, denotă gradul înalt, funcția importantă a cel puțin unuia dintre defuncți, ca și stadiul avansat al civilizației tehnice daco-gețice.

Acesta este, așadar, mormîntul principelui dac, incinerat cu mare pompă în necropola davei de la Cugir — un fruntaș al vremii sale, unul dintre colaboratorii apropiați ai lui Burebista, personalitate a lumii daco-romane, dacă avem în vedere întregul fast ce poate fi reconstituit prin amănuntele relevate de acest mormînt deosebit. Firește, săpăturile vor continua alți ani la rînd — poate 2, poate 4, 6 sau mai mulți, iar surprize mai pot surveni.

TIBERIU IANCU ■

Senzationala descoperiri arheologice

Mormîntul principelui dac

toare). În același sens pledează și cele două mari tezaure descoperite întimplător tot aici, dar cu mai mulți ani în urmă, tezaure numărînd fiecare peste 2000 monede dacice de argint sau emise de Macedonia Prima. Sînt, toate acestea, elemente care datează exact și ni le atribuie perfect etnic, atît cetatea (locuințe, ateliere etc.), cît și necropola, eliminînd orice semn de îndoială.

Reluînd de aici firul discuției și formulînd prima întrebare, pronunțăm, aproape involuntar, cuvîntul „revelator”.

— Revelator este prea puțin spus — rectifică de la bun început profesorul Ion Horațiu Crișan. Descoperirile sînt pur și simplu **epocale**! Într-un loc unde era greu de presupus existența unor morminte, pe panta extrem de abruptă din partea de nord-vest a platoului, am avut fericirea, nici măcar visată de mine vreodată, să dezvelim un **mormînt princiar dacic**, unul dintre cele mai frumoase monumente dacice care au fost descoperite la noi sau în altă parte. Descoperirea incununează strălucit mai mult de un secol de strădanii, de investigații arheologice! Într-o primă secțiune, pe care atî văzut-o acum două săptămîni, mormîntul — acoperit de un bolovan uriaș — părea un mormînt oarecare. Abia acum, cînd cunoaștem conținutul tumulului, ne dăm seama că acest bolovan deținea un rol, avea o semnificație exactă!

Montînd invers filmul operațiunilor de dezvelire a mormîntului princiar din necropola davei de la Cugir, refacem întregul ritual al incinerării acestei mari personalități cu identitate necunoscută, dar care cu siguranță a fost unul dintre degătorii de vază ai Cetății și ai societății dacice în general. La imaginara „masă de montaj”, prof. univ. dr. Ion Horațiu Crișan și prof. Florin Medelet.

În panta dealului a fost nivelată o terasă cu diametrul de 8 m. Pe această platformă, presărată cu lut, s-a ridicat rugul funerar din grinzi, nu înainte însă ca în centrul ei să fie excavată o porțiune de 1,20 m, menită

cul pe care și-l asuma, iar a risca propria viață pentru viața unui alt om, ei bine asta este **morală**. După cum morală este să pornești a înfrunta furia unei furtuni ca să-l salvezi cu umărul tău pe altul.

„Un agronom povestea despre necazurile pe care le au oamenii dintr-o comună cu un primar. Cu un dinte de aur ză-rindu-și-se într-un colț, mereu deschis, al buzelor, purtînd o haină de piele, umblind țeapăn, cu pîntecele avîntat și cu minile în buzunare, respectivul are un limbaj cu care trece, adesea, asemenea unui rulou-compresor, peste problemele cetățenilor. „Uite ce, bă, tovarășe. Pă mine chestiile astea nu mă privesc... Asta este, bă, tovarășe...” Și uite-așa, „pă el” nu-l privește dacă oamenii sînt cu toții mulțumiți sau nu. „Pă el” îl privește dacă neamurile lui sînt mulțumite.

Se mai întîmplă, îmi ziceam din nou ascultînd. Mai există și tovarășii de genul lui „bă, tovarășe”. Numai că aici nu este vorba doar de neșlefuirea limbii, vorba grosolană traduce o morală grosolană, iar indiferența pentru alții și susținerea doar a propriei familii — o morală de feudal pripăsit în socialism. Deci, tot morală.

„Una dintre soții le povestea celorlalte femei întîmplări cu copii școlari. În clasa băiatului ei, cîțiva profesori — foarte buni altfel — se ocupă doar de pregătirea unor concurenți la olimpiade. Se obțin chiar succese foarte bune, școala e laudată. Fără să se observe însă că, lucrîndu-se doar cu doi-trei, 30—35 rîmîn de izbeliște. „Așa de ce?” întrebarea cineva. „O singură explicație: în fața unor inspectori ieși mult mai bine dacă te poți lăuda cu copii cîștigători la olimpiadele pe materii decît cu clase ridicate în ansamblu!”

„Unul dintre colegii specialiști vorbea

despre o stare de bine (lui îi era bine, putea fi liniștit), dar ceva îl nemulțumea profund, pînă la urmă, vînzînd că în serviciul lui lucrurile nu se urnesc tot din loc. „N-aveți șefii competenți?” s-a pus întrebarea. „Ba, dimpotrivă, niște meseriași excelenți. Dar care, paradoxal, nu mișcă nici un deget. S-au rutinat? Nici eu nu știu ce să mai zic. Vina lor este nu incapacitatea, ci lipsa de acțiune, lipsa de mișcare, neintervenția”.

Deci, iarăși o atitudine **morală**, stimații mei colegi și prieteni, mă gîndeam. Și nu m-am putut abține, spre sfîrșitul întîlnirii, să nu le-o spun deschis. Cu toții, prin tot ceea ce spusese, făcuseră **morală**. Era „răzbunarea” mea. Nimic, dar absolut nimic din ceea ce s-a discutat într-un răstimp de multe ore nu rămînea în afara acestei noțiuni atît de sensibile, a faptelor înscrise în sfera eticului. Sigur, toată stima pentru ceea ce fac ei **concret** pentru socialism. E neapărată nevoie de piine, de vin, de cărbune, de electricitate, de drumuri notede. Al socialismului este însă — și tot foarte concret! — și omul, iar după cum probaseră chiar ei înșiși, fără ca să-și dea seama la început, principalele bătălii pentru socialism trebuie duse începînd tocmai de la acest capitol. Căci oricît am admira cunoștințele, priceperile profesionale ale unui om, primul lucru ce ne va impresiona este dacă are și **dăruirea** de a le pune în valoare; oricît ne-ar fi de folos panglicile de asfalt ale șoselelor, vom fi mereu crispați în fața lui „bă” **grosolan**, aflat la volan sau proțăpîit, în haină de piele, la cirma unei colectivități oarecare; oricît am aprecia tehnica unui elicopter, mult mai mult ne vom îndoi inima în fața **virtuților umane** ale omului care zboară spre oameni...

Și totuși, nu uitați morală...

(Urmare din pag. 1)

Firește, întrebările „ce faci”, „cu ce te ocupi” (mai în amănunt, căci în general știam fiecare cite ceva despre celălalt), întrebările acestea aparent teribile de banale n-au putut fi evitate.

„Eu, le-am spus, cum știți, în gazetăria, iar în cadrul acesteia îndeosebi cu problematica morală...”

Ca la orice mică agapă colegială, ur-mase, spontan, un șir de exclamații, Binevoitoare, prietenești, dar în același timp ușor mirate și destul de evident de-tasate de o asemenea vagă preocupare. Cineva chiar a zis: „Măi, frate, și tu care în școală aveai note mari la majoritatea materiilor!” (Părea chiar un fel de compătimire... Adică: tocmai de asta te-ai apucat?). „Uite, să ne leri, a zis altul — probabil ca să trecem peste chestiune — noi sîntem, aproape toți, ingineri, tehnicieni, oameni ai științei. Noi construim socialismul **concret**! El scoate cărbune, el face drumuri, el produce piine, fructe și vin, eu sînt doctor. Tot o muncă concretă”.

Dacă s-ar fi oprit aici, reacția mi s-ar fi părut întru totul firească: omul își iubeste profesia și ea devine dominantă vieții lui. Majoritatea, însă, a celor aflați acolo — inclusiv a nevestelor — lăsau să se înțeleagă că problematica morală reprezintă un teren prea delicat, prea al fiecăruia ca să te „viri” în mod premeditat în el. Ceea ce s-ar părea că impune — în condițiile în care te consideri om evoluat — să te păstrezi chiar la o oarecare distanță de respectivul domeniu. Unii pă-

reau chiar să se bucure de această înțelepciune, privită ca o dovadă de rafinament specific civilizației moderne. „Noi cu ale noastre, cu treburile noastre, cu **productia**... Pentru noi asta e important... N-avem noi timp de prea multe teorii...”

Nu le-am răspuns. Mărturisesc, însă, că am zîmbit în sine-mi știînd, din experiență, că mă voi „răzbuna” curînd împotriva acestei „detasări” pe care o afișau. Și, lucrurile s-au întîmplat exact așa cum presupunam: acolo, în seara aceea, ca de altfel la toate întîlnirile, oamenii și-au spus „de-ale vieții”.

„Unul dintre ingineri a adus vorba despre o întîmplare petrecută în munți. Un cioban, ieșit noaptea la oi, a fost înhățat de un urs, care i-a rupt piciorul. Era o vreme îngrozitoare, ploua cu găleata și norul plutea peste virfurile brazilor. Cineva, un tînăr, s-a repezit totuși pînă jos, în sat. Au fost anunțate autoritățile și un elicopter a pornit într-acolo. Elicopteristul era un as, celor de jos li se strîngea inima vîzîndu-l cît risca pentru a descoperi știna, dar el nu-i vedea. Nu știau cum să-l determine să renunțe, să nu se întîmple ceva și mai grav. Pînă la urmă au pornit vreo 15—20 de oameni din sat, rînitul a fost totuși transportat pe umeri, a pierdut piciorul dar i-a fost salvată viața.

Ah, stimabililor, îmi ziceam privind fețele fostilor colegi, pasiunea cu care ascultați este dată nu atît de pricepera omului de pe elicopter — sigur, fără această calitate intervenția lui n-ar fi fost posibilă — ci în prîful rînd de ris-

FLACARA. Redacția: București, Piața Scintei 1, casuța poștală 3312. Oficiul 33, cod 71 341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20, interioare: Probleme social-politice și de morală civică (Nicolae Cristache, Ilie Purcaru) — 1619; Noul în procesul muncii (N. Gr. Mărășanu, Nelu Ionescu) — 1606; Știință învățămînt, sport (Liviu Timbus, Lionel Nițescu) — 1618; Scrisori, anchete cetățenești (Eugen Seceleanu, Marga Nedelea) — 1787 și 1617; Cultură — cenaclu (George Arion, Adrian Dohotaru) — 1619; Fotoreportaj — 1595; Secretariat de redacție (Cornel Catană) — 1782, 1621; Administrație: 17 78 82 și 17 60 10, interior 1783; secretar responsabil de redacție (Tudor OCTAVIAN — 17 63 16 și interior 1611); redactor șef adjunct (Nicolae ARSENIU — 17 63 16 și interior 1786); redactor șef — 18 22 96 și 17 60 10, int. 1822. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scintei”. Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import presă, P.O. BOX — 136-137, telex: 1 12 26, București, str. 13 Decembrie nr. 3

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU